Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

7-8

NR. 7-8 (268-269) • ANUL XXVII • Iulie-August 2023
apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale
www.revistasud.ro

Basarabenilor

de Alexei Mateevici

Să știți: de nu veți ridica
Din sânul vostru un prooroc,
În voi viața va seca,
Zadarnic soarta veți ruga,
Căci scoși veți fi atunci din joc
Și-ți rămânea făr' de noroc.

Din cheag de lacrimi, de dureri,
Din trăsnet de mânie sfântă,
Și din nădejdi și zbuciumări,
Din năzuințI și frământări
El trebui facla să-și aprindă
Și-n el pe toți să vă cuprindă.

Și-n țara voastră va purcede
Pe drum de spini și chinuire
Cu gloata celor cari l-or crede;
Și duh aprins de înnoire
Va duce-n propovăduire.

El jalea vechilor câmpii
Numa-ntr-o lacrimă va strânge,
Din spic, din strugurul de vii
În stropi va scurge ape vii:
Din spic – sudori, din viță – sânge
Le va sorbi și nu-ți mai plânge,
C-atunci sorbiții stropi vor arde
Din țară toată vrăjmășia,
Clevetitori, dușmani de moarte,
Și cei cu limbi în două sparte
Atunci vor căuta frăția
Și lepăda-vor viclenia.

Și toți veți fi un gând ș-un nume
Și înfrățiți veți făuri
Un viitor mai bun în lume,
Iar el va ști să vă îndrume
Acolo, unde va zări
C-a voastră stea va răsări.

Dar știți: de nu veți ridica
De printre voi pe-acest proroc,
În voi viața va seca,
Zadarnic soarta veți ruga,
Căci scoși veți fi atunci din joc
Și-ți rămânea fără noroc.

Cronică diplomatică

Viitorul Europei văzut de pe ruinele păcii

G. APOSTOIU

Cum nu mai avem presă – avem, în schimb, o puzderie de analiști politici de televiziune – propun cititorilor revistei *Sud* să răsfoim câteva publicații străine pentru a vedea încotro merge lumea.

Summit-ul NATO de la Vilnius. La 11 iulie 2023, șefii de stat și de guvern ai celor 31 de state membre ale Organizației Atlanticului de Nord s-au reunit în capitala Lituaniei pentru a discuta adaptarea strategiei de apărare la condițiile create de războiul Rusiei dus în Ucraina.

Să ne împrospătăm memoria: în aprilie 2008, la summit-ul de la București, Georgia și Ucraina au solicitat aderarea la NATO. Germania și Franța s-au opus invocând pericolul pentru pacea Europei pe care îl poate declanșa reacția Rusiei. După 15 ani, președintele Zelensky reînnoiește cererea de aderare, iar Rusia declanșează, la 24 februarie 2022, agresiunea militară împotriva Ucrainei. Și, astfel, Europa s-a trezit în cel mai important conflict după cel de Al Doilea Război Mondial. Echilibrul și pacea pe continent au fost grav periclitate. Deocamdată, Statele Unite și puterile europene sprijină militar Ucraina, proiectând într-un viitor nedefinit aderarea acestui stat la Alianța Nord-Atlantică. Explicația este simplă: potrivit Tratatului fondator de la Roma, ca pact militar defensiv, NATO nu poate integra un stat aflat în conflict armat. Mai clar: dacă, încălcând Tratatul, Ucraina ar fi integrată, în baza art. 5 al acestuia, Alianța ar trebui să între în război de partea Ucrainei pentru a-i apăra integritatea. Prevederea este gândită pe principiul ,,unu pentru toți, toți pentru unu". În plus, cele două mari puteri nucleare, Statele Unite și Rusia, au înțelegeri directe (la a căror ,,temperatură" nu ajung nici măcar aliații), care indică până unde ,,combatanții" pot să se apropie de linia roșie. Nu o fac din dragoste, nici din respect, ci obligați de munții de armament nuclear de care dispune fiecare. Este inutil de adăugat că un război între SUA și Rusia ar fi ultimul din istoria omenirii.

În prezent, ajutorul dat de NATO Ucrainei constă în consiliere, livrare de armament, pregătirea militarilor ucraineni pentru folosirea acestuia, schimb de informații militare secrete și o importantă susținere financiară a operațiunilor de eliberare a teritoriilor ocupate de Rusia. Cererea președintelui Zelensky de aderare a Ucrainei nu se înscrie în specificul defensiv al Alianței. Ceva mai mult: pozițiile statelor membre ale Alianței față de războiul din Ucraina sunt determinate de interese strategice și naționale diferite. Secretarul general Jens Stoltenberg a precizat: ,,Noi am indicat clar că invităm Ucraina să se alăture NATO atunci când aliații vor fi de acord și când condițiile vor fi reunite.". Este greu de spus dacă Zelensky a crezut cu adevărat că Ucraina va fi acceptată în NATO. Dacă și-a făcut iluzii, înseamnă că a ignorat statutul Alianței și că își supraestimează capacitatea de persuasiune. Mai nou, cererile lui insistente de armament, adesea făcute pe un ton sentențios, l-au iritat pe ministrul britanic al Apărării, Ben Wallace, care i-a replicat: ,,Noi nu suntem Amazon". Aluzie la magazinul globalizat de livrări vrac.

Era clar că summit-ul de la Vilnius nu putea să aprobe cererea lui Zelensky de integrare a Ucrainei. Formulat în termeni diplomatici, refuzul (amânarea ?) aderării a fost atenuat(ă) de anunțarea continuării asigurării de garanții de securitate și de adoptarea unui plan de ajutor militar pe termen lung promis nu de NATO, ci de statele din G-7. Formula este ingenioasă. Reprezentanții SUA, Marii Britanii, Franței, Canadei, Germaniei, Italiei și Japoniei au precizat: ,,Vom acționa, împreună cu Ucraina, în privința angajamentelor de securitate specifice și bilaterale pe

(continuare în pag. 3)

Gabriel Dragnea, *Cinci ani fără Eugen Rotaru* pag. 2

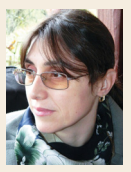
Titus Vîjeu, *Lumea-ntr-o singură zi* (George Bălăiță) pag. 4

Florentin Popescu, *Dl. Florea Burtan și transfigurarea literară a unui trecut dureros* pag. 8

Nicolae Scurtu, *Dimitrie Bolintineanu într-o extrem de rară antologie* pag. 9

Ioana Ruxandra Fruntelată, *Cum sărbătorim: „Ziua iei" la Bolintin Vale* pag. 12

Ion Andreiță, *Satul din colțul ochiului* pag. 13

Mircea Popa, *O carte actuală: „Nepăsarea de religie, de patrie și de dreptate la români"* pag. 14

Victoria Milescu, *Revelație și originalitate* (Hrisant Achimescu) pag. 14

Șerban Codrin Denk, *Nicolae Dan Fruntelată sau poetul într-o țară pierdută* pag. 15

Gheorghe Dragomir, *De la canibalism politico-economic, la totalitarismul neo-marxist globalist* pag. 16

Ion Carbarău, *23 august 1948: Înființarea primei biblioteci publice la Bolintin Vale* pag. 27

Laurențiu-Ștefan Szemkovics, *Stema țării, stemele județelor din Țara Românească și sigiliul domnitorului Gheorghe Bibescu aplicate în 1844 pe diploma lui Dimitrie Bolintineanu* pag. 29

circumscrieri

Alexandru Cazacu

Lebede albe, lebede negre

Economistul și sociologul iraniano-american Nassim Nicholas Taleb, plecând de la un vers al poetului latin Iuvenal care folosea sintagma „*o pasăre rară pe acest tărâm/ precum, o lebădă neagră*”, a definit apariția evenimentelor neașteptate ca lebede albe sau negre. Lebedele albe (*white swan*) fiind întâmplări care ar avea o mică probabilitate să se întâmple, iar cele negre (*black swan*) total neașteptate. Ambele însă produc imense surprize și un efect de panică la nivel individual și colectiv. Pentru ca o societate să fie robustă, trebuie să țină pasul cu astfel de evenimente.

Astăzi după ce într-un interval de nici trei ani de zile umanitatea s-a confruntat cu trei astfel de „lebede”: pandemie, criză energetică și conflict armat în Europa, hedonismul alexandrin, populismul cinic și individualismul iresponsabil par a nu face un pas înapoi. Specialiștii vorbesc în plus despre o „eră a transparenței” unde exhibiționismul individual expus în diverse grade pe rețelele sociale (care la rândul lor pot deveni rapid antisociale), construiesc cărămidă cu cărămidă (virtuală desigur) acel „secol al sinelui” redat de regizorul Adam Curtis în documentarele sale. Cultul prosperității doar economice a individului și o laxitate a conștiinței morale face ca moderația să se piardă și în schimb să apară acțiuni necugetate, triumfaliste. La noi, o componentă balcanică grevată pe un fond latin a făcut pe unii observatori să spună că adâncirea clivajelor sociale este mai puternică și mai „zgomotoasă”, precum în țările latino-americane. Desigur, apartenența la spațiul euroatlantic și cel european, atât în manieră formală, dar și istorică, a împiedicat derapaje masive și a încurajat un grad de progres incontestabil, chiar dacă sub nivelul așteptărilor multora.

Deși gestiunea echilibrului lăuntric este mai dificil de realizat, ea poate fi un scut extrem de eficient împotriva tuturor evenimentelor neprevăzute și complicate care amenință să se producă tot mai des, cu implicații tot mai complicate. Indiferent că se știe sau nu cine se află *dietro le quinte*, societatea reală va fi mereu mai avansată în mentalități decât instituțiile menite să o gestioneze.

Doi autori de la mijlocul secolului trecut oferă cititorului, dar și privitorului la „spectacolul lumii” un adevărat *centre trouvable* unde anotimpurile sunt respirabile la propriu și la figurat, iar existența este ranforsată de „teritoriul cel bun”, căutat și aflat în locurile oricând disponibile ale civilizației și respectului pentru demnitatea ființei umane.

Emil Gulian (1907-1942), originar din orașul Giurgiu, urmează facultățile de Drept și Filosofie din București, apoi decide să se dedice avocaturii. Colaborează la cele mai importante reviste ale vremii și tipărește singurul său volum de versuri, *Duh de basm,* în anul 1934. Anturajul său literar este unul ce cuprinde personalități ale epocii precum Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Mihail Sebastian sau Eugen Lovinescu. Este primul traducător în limba română al lui E.A. Poe. Ulterior, împreună cu Dan Botta, va scoate o carte cu tălmăciri din opera scriitorului american. A tradus, de asemenea, din franceză autori precum Paul Claude, Valery Larbaud sau Françoise Mauriac. Trimis corespondent de război la începerea celui de-al doilea conflict mondial, este capturat în 1942 de armata rusă și luat prizonier. Pe drumul către Siberia decedează datorită temperaturilor foarte scăzute. Emil Gulian scrie versuri ermetice nelipsite de o senzualitate difuză unde melancolia și vagul construiesc peisaje simbolice. Obține efecte poetice prin asprimea, concentrarea și repetarea mesajului într-un discurs ce face ca abstractul și materitatea să devină complementare : „Privește norii aceștia vineți/ Cum ne cad pe suflet, cum ne cântă în inimi./ Și soarele aburit cum lucește/ Ca un talger vechi, ca un ochi.../// Viața a fost înnegurată și mergem/ Spre orașul pierdut ca o insulă, ca un nor,/Spre orașul pierdut care se scufundă/ În trecut ca o insulă, odihnitor.//Lucea tinerețea în el tot într-o toamnă// Cu soare aburit,/ În greul miros de sfeclă de la fabrica de zahăr./ Fumul ei se lăsa peste nuielile sălciilor din baltă,/Printre care trec bărcile, neauzit./ Mergem spre orașul pierdut ca o insulă, ca un nor.” (*Amintire*)

Dan Botta (1907-1958) a fost un poet, eseist, traducător și dramaturg cu o prezență scurtă, dar intensă și foarte particulară pe scena literelor interbelice. Sosit de la Adjud, frate cu actorul și poetul Emil Botta, devine licențiat în filologie clasică (greacă și latină), dar și în educație fizică și sport. Este atras de grupul „Criterion”, dar și de cercetările lui Dimitrie Gusti, colaborând la „Enciclopedia României” editată de acest savant. Ulterior, odată cu aderența la mișcarea politică de extremă dreaptă, preocupările sale literare sunt legate de o pasională și exaltată adeziune la autohtonism, pe care o justifică în eseurile sale de filosofia culturii. Precum Emil Gulian, Dan Botta este autorul unui singur volum de versuri „Eulalii”, dar din motive ce țin mai degrabă de cvasinterzicerea lui ca scriitor după cel de-al Doilea Război Mondial, Dan Botta aduce în literatura noastră o continuare a liricii barbiene, dar cu accente proprii de „ermetism algebric” și vrajă muzicală, aflată în filiație cu poeziile lui Stéphane Mallarmé și Paul Valery. A realizat traduceri remarcabile din lirica franceză și engleză. Versurile lui Edgar Allan Poe, transpuse împreună cu Emil Gulian în limba română, rămân un punct de referință în bibliografia ambilor scriitori. Poetul Dan Botta este unul al „muzicii sferelor” unde totul este cizelat, iar sentimentalismele și extazele de orice tip sunt evacuate în favoarea unei lucidități parnasiene. Se poate observa în toate strofele rafinamentul, meșteșugul inițiatic și construcția minuțioasă. Există un cult al raționalului, al migalei artizanale pentru a încerca ordonarea într-o stare de veghe a realității percepute în tensiunea ei cerebral-sezorială: „Albe lespezi, voi/ Flori de lună, trepte/ Duceți, ape moi,/ Sufletele drept.// Prin azur plângând/ Liniștite semne,/ Voi durați mergând/ Ceruri mai solemne.// Albe lespezi, voiam/ Somn dorit în drepte,/ Logodite ploi/ De orgoliu trepte,// Pajuri pentru gând/ Liniștite semne,/ Voi durați mergând/ Stările solemne.” (*Trepte*)

Emil Gulian și **Dan Botta** par să fi avut destine asemănătoare cu ale personajelor imaginate de scriitorul din care au tradus amândoi: E. A. Poe. Dincolo de acestă tragică și dramatică legătură, transpare din existența și opera ambilor autori, o dorință de a-și duce până la capăt proiectele construite onest, cu erori sau scăpări asumate, în sincronie cu mișcările culturale internaționale ale momentului respectiv. Un demers ce a plătit demn prețul de a încerca să fii cât mai uman în vâltoarea evenimentelor neprevăzute, numite azi lebede albe sau lebede negre.

pretexte

5 ani fără Eugen Rotaru

Gabriel Dragnea

Fiecare creație are un creator și un destin propriu. Fiecărei opere îi corespunde un autor. Perechile sunt clare: poezie-poet, sculptură-sculptor, pictură-pictor și exemplele pot continua fără un prea mare efort, vizitând astfel toate domeniile de creație care presupun existența unui lucru finit purtător de semnătură. Și totuși, atât în muzica anilor 80, 90, cât și în cea actuală popularitatea, aplauzele și aprecierile directe le-au luat și continuă să le ia doar interpreții. Prea puțini dintre cei care ascultă și fredonează melodiile preferate cunosc compozitorul și textierul piesei. Bucuria cu care ne raportăm la o melodie aflată în colecția noastră de suflet este generată de mesajul transmis prin vers, dar și prin stilul și calitatea interpretării, acestea din urmă fiind elemente care aparțin exclusiv interpretului. Adesea versurile se desprind de creatorul lor, se îndepărtează ușor, acesta din urmă privind de la distanță parcursul, soarta propriei creații. În general, creatorul versurilor nu rămâne în memoria afectivă a celui interesat de produsul cultural muzical. În măsura în care este atent la alegerea interpretului, care devine reprezentantul creației sale, doar atunci textierul se poate bucura de impactul propriei realizări.

Încântați de versuri și acorduri, de mesajul transmis împreună cu linia melodică, unii iubitori de muzică chiar caută semnăturile celor care au reușit să le miște sufletul, descoperindu-i astfel pe Ion Cristinoiu, Vasile Veselovski, Marius Țeicu, Roxana Popescu, Andreea Andrei, Viorela Filip, Mihai Dumbravă, Mihai Maximilian, Florin Bogardo, Florin Pretorian sau Eugen Rotaru. Dintre toți cei enumerați, mă voi opri asupra autorului versurilor melodiei *Dă, Doamne, cântec* interpretată de mult regretata solistă Laura Stoica: „Dă, Doamne, cântec,/ Dă, Doamne, vers/ Să port credința mea/ În Univers.// Dă, Doamne, viață,/ Dă, Doamne, nor,/ Și ascultă ruga oamenilor.” sau de versurile piesei *Dau viața mea pentr-o iubire* interpretată exemplar de Monica Anghel: „Dau viața mea pentr-o iubire/ Supremul preț pe care-l poate-un om plăti/ Dau viața mea pentr-o iubire/ Să mori iubind și să mă nasc pentru-a iubi/ Să ard de dor așa cum n-am putut trăi.” Până aici, nimic nou. Așadar cunoaștem foarte bine interpreții, dar puțini sunt aceia care cunosc faptul că autorul acestor versuri care au ajuns să fie fredonate de sute și mii de oameni încă de la lansarea lor pe piața muzicală este Eugen Rotaru. Alegerea de a-l omagia în această rubrică se datorează faptului că în luna octombrie, în cadrul Festivalului „Toamna Culturală Bolintineană”, la Concursul de literatură „Dimitrie Bolintineanu”, unul din premiile care se vor acorda atunci va purta numele celui care a scris inclusiv versurile piesei *Fericirea are chipul tău*, solistă fiind Mihaela Runceanu, o altă imensă pierdere a muzicii ușoare românești: „Fericirea are chipul tău/ Luminat de dragoste mereu/ Ochii mi-au dăruit/ Cerul lor infinit/ Pentru inima mea// Fericirea are chipul tău/ Și-n privirea ta voi sta mereu/ Fericită să fiu/ Că iubirea o știu/ Împlinind viața mea.”

Eugen Rotaru s-a născut în Basarabia, pe care o părăsește rapid, la numai 3 ani, când părinții se refugiază din raionul Bălți, stabilindu-se ulterior în România, în localitatea Bolintin Vale. Aici își începe anii de școală și tot aici finalizează studiile liceale. A urmat cursurile Școlii Sanitare din București și apoi Facultatea de Chimie devenind pentru o perioadă chiar profesorul de chimie al artistei Oana Sârbu, la Liceul „Iulia Hasdeu” din București. Dar pentru că era atras de dorința de a compune texte pentru melodii, scenarii pentru teatru și film sau librete de operă, Eugen Rotaru renunță la cariera didactică și, ulterior la postul de șef de laborator de analize la Spitalul Ichilov din Tel Aviv, dedicându-se exclusiv vieții artistice.

La nici un an de la plecarea fără întoarcere a lui Eugen Rotaru în 2018, înaintea lansării postume a cărții *Pe versuri de Eugen Rotaru* (Editura Muzicală), în cadrul emisiunii *Foc de P.A.E* a lui Andrei Partoș din noiembrie 2019, actrița Maria Rotaru – soția textierului – spunea astfel: „Curgeau versurile din Eugen Rotaru, parcă se născuse cu ele. Compunea chiar și 4-5 texte în aceeași zi. Avea o ușurință de a scrie nemaipomenită, pasiune și talent de la Dumnezeu și îi plăcea ceea ce făcea.”

A scris musicaluri, cuplete și scenete pentru teatrele de revistă și pentru emisiunile de varietăți TV și peste 800 de texte de muzică ușoară, multe dintre acestea devenind rapid mari șlagăre premiate la diverse festivaluri naționale și din străinătate.

Aceste rânduri sunt un remember Eugen Rotaru, cândva un adolescent al Bolintinului din Vale, un profesor de liceu iubit de elevi, dar mai ales un poet care a privit mereu discret cum versurile sale au devenit ștafete de suflet între generații.

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan
Fruntelatã
(1946-2022)

Fumanii

Prima dată i-am văzut la pomana de patruzeci de zile a finei Preda.

Bătrâna murise pe la nouăzeci și ceva de ani, era prietenă bună cu bunică-mea, cu mamaia Constandina, stătea pe ulița noastră în ultima casă dinspre sud, „să fiu mai aproape de cimitir, muică, să nu obosesc până acolo că sunt bătrână rău”.

M-a luat mamaia și pe mine la pomana de i-o făceau nepoatele dânsei, Sevastița și Lica, hai, mă, încroșnatule, și tu cu mine, că ai făcut drumul la fina Preda de multe ori, la toate sărbătorile te trimiteam să-i duci colaci, ouă, pui fript, o strigai la poartă, lătra întâi Japon, câinele ei negru și flocos, pe urmă venea o bătrână mică, în baston, cu ochi albaștri și tineri, te chema în casa ei mică de paiantă, după ce aprindea o lumânare împărțea și ea ce avea, de obicei poame, mere păstrate toată iarna în fân, dacă era Paște, prune uscate sau stafide de strugure dacă era Crăciunul, câte o linguriță de miere dintr-un borcan care părea că nu se termină niciodată, „să-i îndulcim pe ăi duși, pe finu-tu Costinaș” – așa-i zicea moșului ei, Costin Preda, cel care fusese hoțul-hoților de vite în câmpia Prisăcelii și-a Oprișorului - „dar și pe toți ăilalți pe care nici nu-i mai știu după nume”.

Așa că m-am dus la pomană, mi-aduc aminte că era primăvară, se așezaseră mese lungi și bănci de lemn în curtea mică și am stat și eu cu mamaia pe un colț de bancă. A venit popa Lacrețianu, înalt, slab, cu o barbă până la brâu, pășind prin aer, mie așa mi se părea de câte ori îl vedeam, că popa nu calcă pe pământ, avea mersul ca o plutire, mă uitam în sus la el și parcă vedeam o icoană din biserică mergând pe lângă lume.

A început slujba, țârcovnicul Mitică Florescu ținea isonul pe nas, pe nasul lui roșu de om care nu se dădea în lături de la o țuică de dimineață, erau în curte mai ales bătrâni și bătrâne din mahalaua noastră, vreo câțiva nepoți ca mine, mai multe femei tinere, prietene cu Sevastița și Lica, se învârteau cu farfurii pline, pe masă erau toate culorile din grădinile de primăvară, ceapă verde, usturoi, ridichi mici de lună, pâine în țăst așezată pe foi de dragavei, multe ouă roșii, trecuse doar o săptămână de la Paști, sticle de-o jumate cu țuică de prună și de comină, câteva de un kil cu vin din toamna trecută, bucăți de brânză albă și grasă de la Vâzdâc și bucăți de carne de pui friptă, pomană bogată și de mirare pentru o bătrână așa de săracă cum fusese fina Preda.

Atunci s-a deschis poarta și i-am văzut pe Ei. Niște oameni *strini*, cum se zicea la noi, vreo zece la număr, bărbați și femei, albi la față și trași de parcă veniseră drum lung, îmbrăcați în țoale groase pentru primăvara de afară, femeile cu niște fuste din dimie albă tivită cu colțuri negre, cu niște bluze de pânză tot albe cu negru, cu basmale negre pe cap, în picioare aveau gumari, cum se zicea, adică niște papuci de cauciuc negru, bărbații aveau pantaloni albi de dimie, cămăși lungi legate la mijloc cu niște chimire negre de piele, în picioare tot gumari rotunzi. Și bărbații și femeile aveau păr lung, cu multe fire cărunte al bărbaților, al femeilor, negru lucios.

Au intrat în liniștea care se lăsase, până și părintele Lacrețianu a întrerupt puțin slujba, nou-veniții au cântat în șoaptă un fel de „Dumnezeu să primească”, apoi s-au așezat pe banca din dreapta care fusese liberă tot timpul.

Curiozitatea mi se pusese în gât ca un nod mare, mi s-a făcut și un fel de frică și am luat-o strâns de mână pe bunică-mea. „Cine sunt oamenii ăștia, mamaie, de unde sunt ?”

„Sunt fumanii, încroșnatule ! Sunt oameni din satul de sub munte de unde era fina Preda. Ea venise aici furată de Costin Preda, dintr-un sat de lângă Izverna, Fum îi zicea, au venit acum și rudele ei de acolo s-o plângă și s-o petreacă”.

Ciudații n-au vorbit cu nimeni. Nici între ei n-au vorbit. Au primit farfurii, ulcele de pământ pentru băutură, batiste albe cu lumânări, se închinau ori de câte ori li se dădea ceva și se întorceau în tăcerea lor.

După ce s-a terminat slujba, a început masa care, de obicei, se transforma într-o petrecere cu băutură din plin, cu glume despre morți și despre vii, cu amintiri mai pioase ori mai deșucheate, de, așa era obiceiul locului !

De data asta n-a mai fost așa. O umbră mare se așternuse peste meseni, tăcerea înțepenită a *fumanilor*, o teamă inexplicabilă despre ce ar putea să însemne prezența lor, mai ales că, după vreo două ceasuri s-a ridicat de la masă un fuman mai bătrân, cu părul aproape alb și a început din senin un cântec lung și neobișnuit, o melodie lină întreruptă de un fel de țipete sincopate, o poveste din care noi, cei de față, am aflat că pe fina Preda o chema, ca fată, Ivanca Sârba, că era sârboaică, adică, pripășită în ținutul de taină al Olteniei de Nord, că fusese frumoasă și dorită și pierdută și furată de un bărbat frumos și el și înnebunit după dragostea ei.

Cântecul s-a rupt brusc, pe urmă a fost o pală de vânt, pe mesele de la pomană au căzut frunze de cireș din pomul ce creștea în fața casei, apoi chiar câteva cireșe verzi, crude.

Când m-am uitat, banca pe care stătuseră *fumanii* era iar goală.

Pomana continua, nimeni nu părea să observe lipsa lor. M-am strâns lângă bunica, m-a alinat cum numai ea știa s-o facă.

Pe *fumani* i-am mai văzut doar o singură dată. Când a plecat bunica mea Constandina, mi s-a părut că văd, dar nu cred că doar mi s-a părut, în lumea care o însoțea spre cimitirul din marginea satului, două șiruri de umbre, îmbrăcate în alb și negru.

Și pentru bunica mea, deși ea era de loc din Sudul cel mai Sud, din străbuni de la Valdarsa și de la Pleasa armânească, veniseră *fumanii*...

(Va urma...)

Viitorul Europei văzut de pe ruinele păcii

(urmare din pagina 1)

termen lung, în scopul de a garanta o forță durabilă capabilă să apere Ucraina astăzi și să descurajeze orice agresiune rusă în viitor”. Astfel, solidaritatea Occidentului cu Kievul are o perspectivă bine definită și evită acuzațiile că NATO ar fi „cobeligerant”, așa cum se străduiește Moscova să prezinte lucrurile. La conferința de presă de la sfârșitul summit-ului, declarația și răspunsurile la întrebările ziariștilor date de Jens Stoltenberg au evidențiat excelențele sale calități de diplomat. El a acoperit elegant lipsa de unitate a statelor membre și deosebirile de abordări ale acestora față de cererile lui Zelensky. Această abilitate s-a extins și asupra atitudinii președintelui ucrainean care, în final, a renunțat la cunoscutele lui reproșuri că nu este suficient sprijinit și a mulțumit pentru soluțiile adoptate. Ceva mă face să cred că Stoltenberg este cel care a potolit zelul și idealismul radical al lui Zelensky oferindu-i, în schimb, o lecție de radicalism realist. Impresia se bazează pe faptul că acesta și-a precizat poziția citind un text scurt de mulțumire. Parcă nici nu era al lui ! Este interesant de reținut că, încă înainte de concluziile summit-ului, în *Le Monde* din 11 iulie, a apărut o analiză în care se anunța: „La Kiev, puterea este prinsă în menghină, dependentă de ajutorul Occidentului și frustrată de limitele pe care acesta i le impune”.

În marginea reuniunii de la Vilnius, a fost organizat un summit NATO-Ucraina la care a fost adoptată o declarație comună. Două anunțuri îndulcesc dezamăgirea lui Zelensky: Franța va livra Ucrainei rachete Scalp (cu rază medie de acțiune), iar Germania echipamente militare: tancuri, blindate, radare. Cu ceva timp înainte, președintele Biden promisese Kievului livrarea de bombe cu fragmentație. Un comentariu apărut în *The New York Times* taxa drept eroare decizia furnizării de astfel de arme, interzise prin convenții internaționale. Marea Britanie, Germania, Franța, la rândul lor, au dezaprobat acest ajutor. Ucraina face eforturi pentru a obține avioane F-16. Ministrul rus de Externe a precizat: „Am informat puterile nucleare – Statele Unite, Regatul Unit și Franța – că Rusia nu poate ignora capacitatea acestor avioane de a transporta arme nucleare. Nicio garanție nu va ajuta aici”.

Unitatea de acțiune a fost salvată. Bătălia pentru folosirea summit-ului ca ocazie ideală pentru afișarea unității Alianței a fost câștigată. În esență, ajutorul militar dat Ucrainei nu este pus în discuție, ci numai aderarea (deocamdată). După unele informații, de la începutul războiului, NATO a furnizat Kievului ajutoare în valoare de 72 de miliarde de euro; pentru viitor, sunt prevăzute alte 102 miliarde dintre care două treimi sunt asigurate de Alianță (statele membre), iar o treime de Germania (7,5 miliarde), Marea Britanie (6,58 miliarde), Franța (450 de milioane). În toate analizele pe care le-am consultat, România nu apare, ceea ce nu înseamnă că nu susține cauza războiului dus de ucraineni. În ciuda declarațiilor formale, discreția Bucureștiului trebuie remarcată ca semn al unei prudențe impuse de experiența istorică a românilor care îi face neîncrezători în soluțiile rezultate din conflagrațiile militare în care au fost implicați. Un principiu al diplomației spune că trebuie să reflectezi de două ori înainte de a afirma ceva. România susține aderarea Ucrainei la NATO, dar declarația președintelui Iohannis nu iese din limitele fixate de deciziile de la Vilnius. Adică sunt declarații politice. România preferă consolidarea planurilor regionale de securitate. Privite cu atenție, declarațiile publice ale președintelui Iohannis – din care nu lipsește niciodată menționarea R. Moldova – descoperim ceva din logica politicii lui Titulescu de a se asigura de garanții în interiorul unor alianțe regionale: Mica Antantă și Înțelegerea Balcanică. În contextul războiului din Ucraina, România militează pentru garanții comune de securitate și pledează, în acest sens, pentru întărirea Grupului de luptă – Battel Grup – al NATO aflat deja în România. Se observă o schimbare, o diminuare a accentelor belicoase puse până mai ieri pe politica noastră de fostul șef al diplomației, recent schimbat.

Ce se va întâmpla după aceste vremuri de război ? După 500 de zile de război, au apărut evaluări ale costurilor ajutoarelor militare și ale celor pentru reconstrucția Ucrainei. Nimeni nu poate spune cât mai durează agresiunea Rusiei. Cândva se va sfârși, totuși, și va veni vremea decontărilor și a reconstrucției. Istoria a demonstrat că orice reconstrucție este o afacere profitabilă pe care o câștigă cei puternici. Deocamdată, summit-ul de la Vilnius a limpezit unele complicații. Turcia și-a dat acordul ca Suedia să fie primită în NATO, trecând peste reproșurile sale adresate guvernului suedez pentru găzduirea opozanților lui Erdogan, adică a unor lideri ai PKK (partidul comunist al kurzilor). În felul acesta, Marea Baltică devine spațiu intern al NATO, cu excepția prezenței la țărm a enclavei rusești Kaliningrad.

Flash-back

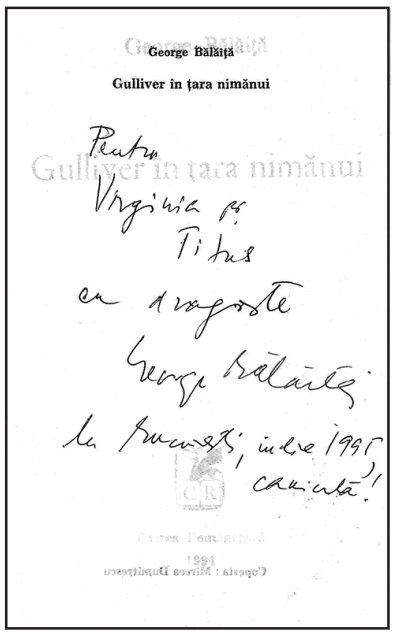
Lumea-ntr-o singură zi

(Puterea ucenicului neascultător)

Titus Vîjeu

Îmi plăcea tare mult să-l aud recitând din scriitorul său preferat: „Era pe vremea când umblam flămând prin Christiania, acest oraș minunat,pe care nimeni nu-l părăsește fără să fi rămas cu amprenta lui... Stăteam culcat, dar treaz, în camera mea de la mansardă și dedesubt auzeam o pendulă bătând de șase ori; se luminase bine de ziuă și oamenii începuseră să circule pe scară”...

Scriitorul preferat era așadar Hamsun. Knut Hamsun, fiu genial al Norvegiei, laureat Nobel, declarat la un moment dat „dușman al poporului”. Cărțile sale, începând cu **Foamea** și continuând cu **Pan** și **Victoria** ori cu **Copii ai timpului lor** le citise cu nesaț și memorase pasaje întregi. Nu m-am întrebat niciodată de ce dar cu vremea am înțeles că literatura sa era născută, ca și la Hamsun, din intensitatea senzațiilor încercate de personaje.

Autograf

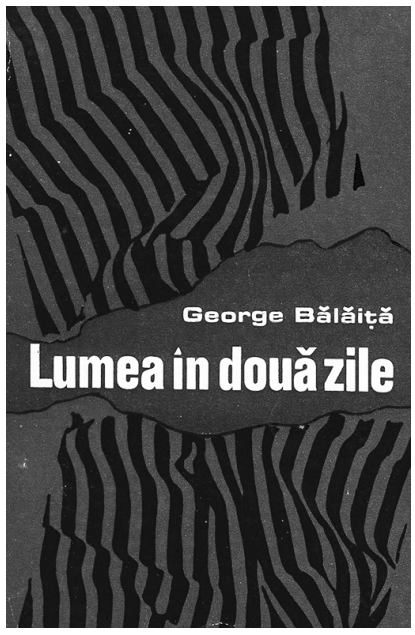
Iubea nespus literatura nordicilor, scriitori trăind miracolele naturii cu mai mare voluptate decât în alte spații ale civilizației. Pe mulți îi descoperise grație traducerilor în limba română ale profesorului Valeriu Munteanu despre care vorbea întotdeauna cu prețuire. Dar nu doar „septentrionalii” îl interesau, ci și rușii (mai ales Gogol și Turgheniev), englezii (Swift cu precădere), francezii (Malraux) ori americanii (Scott Fitzgerald, John Dos Passos). Despre ei am vorbit nu o dată în biblioteca lui din Ana Ipătescu sau în fața microfonului din studioul radiofonic în care îl invitam periodic.

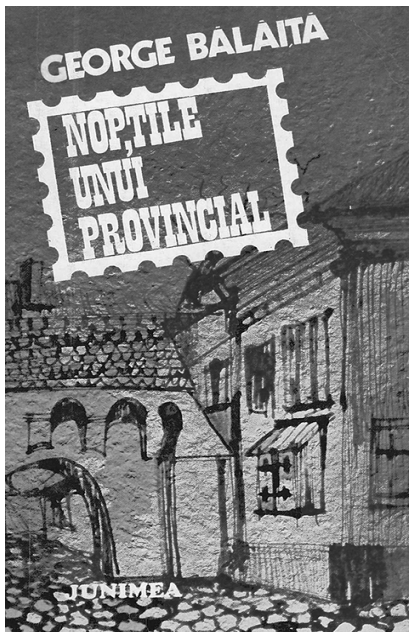
Îl cunoscusem cu ani în urmă în redacția revistei *Ateneu* din Bacău unde realizam o emisiune cu participarea grupului de scriitori ce conferise noii publicații culturale conduse de „poetul iubirii” Radu Cârneci o personalitate distinctă. Redacția era formată din câțiva autori tineri care în acel an, 1972, când le eram oaspete, deveniseră cunoscuți dincolo de „zidurile” orașului. Un grup restrâns de intelectuali, buni vorbitori de limbi străine și, ca atare, cunoscători ai unor spații culturale mai mult sau mai puțin îndepărtate constituia nucleul tânăr al publicației. Mă gândesc la Ovidiu Genaru, urmaș inspirat al patronului liric al urbei, pe care-l va evoca în **Patimile după Bacovia**, la Mihail Sabin (Mihail Sachter, profesor de germană la bază), la Sergiu Adam, dedicat autor și traducător din literatura rusă. Fără a-și afirma dreptul de lider al grupului, George Bălăiță era însă perceput ca atare. Câteva cărți de proză scurtă (**Călătoria** – 1964, **Conversând despre Ionescu** – 1966, **Întâmplări din noaptea soarelui de lapte** – 1968) îl așezaseră în prima linie a noii falange a literaturii noastre (formată, între alții, de Sânziana Pop, Alexandra Târziu și Iulian Neacșu) care cultiva virtuoz proza scurtă, în așteptarea abordării genului proteic al epocii, romanul. În cazul lui George Bălăiță trecerea s-a produs destul de târziu, în 1975, cu **Lumea în două zile**, o carte ce a produs însă o veritabilă „comoție” a genului. Lumea concretă, banală, se lăsa învăluită într-un fantastic perfect digerat, așezându-l pe autor în descendența celor doi mari scriitori (ucraineni de limbă rusă) Nikolai Gogol și Mihail Bulgakov. Drumul deschis de el va fi continuat în **Ucenicul neascultător** (1977) unde viața de zi cu zi nu se poate sustrage unui orizont mitic în care povestea se revărsa în basm și invers, defrișând noi poteci în naratologia românească.

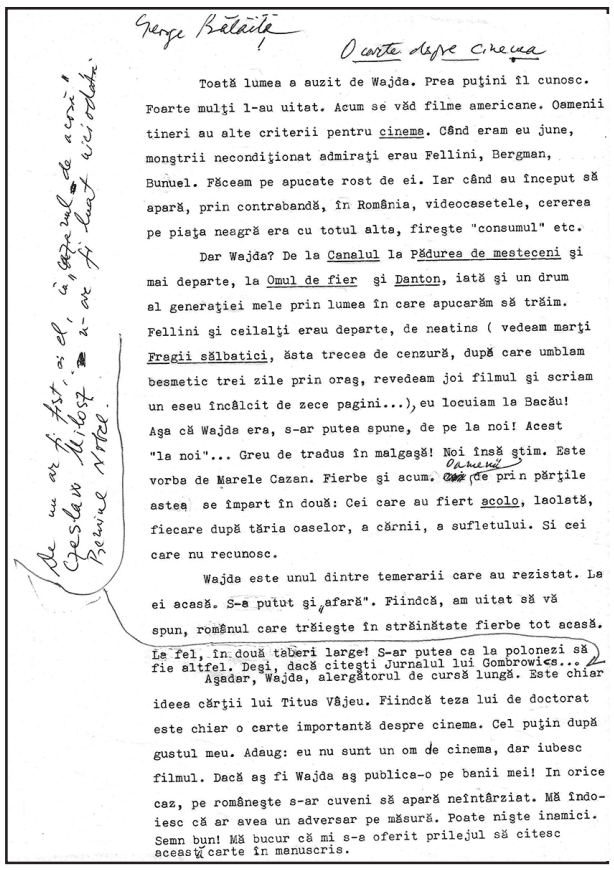
Devenise un respectat profesionist al scrisului și nimeni nu s-a mirat când, în 1979, a fost chemat la București unde avea să îndeplinească (aidoma fostului său coleg de la *Ateneu*, poetul Radu Cârneci), funcția de secretar al Uniunii Scriitorilor. În anul ce a urmat cariera sa literară avea să fie „întreruptă “ de două evenimente majore – obținerea unei burse Fulbright în Statele Unite ale Americii și numirea ca director la editura *Cartea Românească* a Uniunii Scriitorilor – evenimente care au marcat după părerea mea punctul de inflexiune în biografia sa literară.

The International Writing Program de la University of Iowa fusese deschis la începutul anilor ’70 și tinerilor scriitori români care probabil că aveau mai puțină nevoie de îndrumările profesionale din grilă (*The Iowa Writers Workshop*) dată fiind valoarea dovedită deja a scrierilor lor. Ana Blandiana și Romulus Rusan, Constanța Buzea și Adrian Păunescu, Constantin Țoiu și ceilalți beneficiari ai programului internațional aveau nevoie în primul rând de ieșirea din țarcul ideologic în care trăiseră până atunci, de contactul cu lumea liberă și cu confrații din alte colțuri de lume, unele la fel de oprimate ca România. De altfel, colegul de apartament al lui George Bălăiță s-a nimerit a fi un chinez care, neînvățat cu diacriticele noastre îi pronunța numele, aproape cântat: Ba - la - i - ta. Adevărat model de răbdare și înțelepciune orientală, îl făcea pe scriitorul român să se gândească la personajul său Su-Cio, chinezul imaginat de el în **Lumea în două zile**, aflat în stăpânirea unei magice oglinzi și care-a fost capabil să-și prezică propria moarte...

Apoi, lunile petrecute în America îl vor fi făcut să se gândească la un posibil viitor educațional în America al lui Matei, unicul său fiu care în 1980 avea zece ani. Dar ceea ce atunci părea un proiect utopic avea să se configureze un deceniu mai târziu, din ce în ce mai puternic. Dar despre aceasta, ceva mai târziu...

George Bălăiță

O carte despre cinema

Toată lumea a auzit de Wajda. Prea puțini îl cunosc. Foarte mulți l-au uitat. Acum se văd filme americane. Osmenii tineri au alte criterii pentru cineme. Când eram eu june, monștrii necondiționat admirați erau Fellini, Bergman, Bunuel. Făceam pe apucate rost de ei. Iar când au început să apară, prin contrabandă, în România, videocasetele, cererea pe piața neagră era cu totul alta, firește "consumul" etc.

Dar Wajda? De la Canalul la Pădurea de mesteceni și mai departe, la Omul de fier și Danton, iată și un drum al generației mele prin lumea în care apucarăm să trăim. Fellini și ceilalți erau departe, de neatins (vedeam mărți Fragii sălbatici, ăsta trecea de cenzură, după care umblam besmetic trei zile prin oraș, revedeam joi filmul și scriam un eseu încâlcit de zece pagini...), eu locuiam la Bacău! Așa că Wajda era, s-ar putea spune, de pe la noi! Acest "la noi"... Greu de tradus în malgașă! Noi însă știm. Este vorba de Marele Cazan. Fierbe și acum, oameni de prin părțile astea se împart în două: Cei care au fiert scolo, laolaltă, fiecare după tăria oaselor, a cărnii, a sufletului. Și cei care nu recunosc.

Wajda este unul dintre temerarii care au rezistat. La ei acasă. S-a putut și „afară". Fiindcă, am uitat să vă spun, românul care trăiește în străinătate fierbe tot acasă. La fel, în două tabere large! S-ar putea ca la polonezi să fie altfel. Degi, dacă citești Jurnalul lui Gombrowi<s... Așadar, Wajda, alergătorul de cursă lungă. Este chiar ideea cărții lui Titus Vâjeu. Fiindcă teza lui de doctorat este chiar o carte importantă despre cinema. Cel puțin după gustul meu. Adaug: eu nu sunt un om de cinema, dar iubesc filmul. Dacă aș fi Wajda aș publica-o pe banii mei! In orice caz, pe românește s-ar cuveni să apară neîntârziat. Mă îndoiesc că ar avea un adversar pe măsură. Poate niște inamici. Semn bun! Mă bucur că mi s-a oferit prilejul să citesc această carte în manuscris.

Text redactat și corectat de George Bălăiță

Numirea la *Cartea Românească* a fost pentru (încă) tânărul „provincial” echivalentă cu asumarea unei mari și nobile responsabilități. Dispariția directorului editurii marcase o pierdere ireparabilă pentru întreaga viață literară a țării. Marin Preda se impusese în mentalul colectiv al epocii nu doar ca un mare prozator, ci și ca o conștiință artistică eminentă. Toată lumea știa că Partidul îl considera o piatră tare, greu de înlăturat în eforturile de schematizare (și schimonosire) a literaturii, pe care Nicolae Ceaușescu le coordona cu sârguință. Nu numai romanele lui Preda (împreună cu publicistica sa nărăvașă) constituiau o piedică în calea noii politici culturale din anii șaptezeci, ci și cărțile, pline de demnitate și curaj tipărite de editură, adesea prin asumarea riscurilor de către directorul ei. Bălăiță a continuat linia, *Cartea Românească* rămânând în topul editorial național. Era ajutat de adjunctul său tehnic, inginerul Nicolae Frânculescu, autor el însuși al unor romane de acțiune, derulate pe fondul celui de Al Doilea Război Mondial. Cu o echipă redusă de redactori (Mircea Ciobanu, Cornel Popescu, Margareta Popescu-Bedrosian...) și un tehnoredactor mereu inspirat (Constanța Vulcănescu) editura – găzduită în casa din strada Nuferilor (colț cu Luigi Cazzavillan) ce-i aparținuse cândva lui Pamfil Șeicaru și pe care Preda o descrisese într-unul din romanele sale în episodul legat de rebeliunea legionară din ianuarie 1941. Din păcate, după 1990 echipa s-a destrămat, editura funcționând sub alte auspicii, tot mai anemice, iar imobilul avea să fie preluat prin achiziție de o lucrativă instituție privată.

Ca și prietenul său, Dumitru Radu Popescu, care demisionase în decembrie 1989 din fruntea Uniunii Scriitorilor lăsând loc liber noilor autorități, George Bălăiță s-a retras demn, pentru a nu stânjeni „drumul spre libertate” al revoluției. În climatul efervescent-buimac al acelor ani el și-a continuat existența profesională după un program riguros, editând la noua Fundație Culturală Română, condusă de un alt prețuit prozator, Augustin Buzura, mai multe publicații de valoare, între care *ARC* – o sinteză de talia revistei *Secolul XX*, cu focalizare însă pe literatura română și mai multe antologii bilingve, precum *Creanga de aur* inegalabilă sinteză a artei și literaturii de avangardă, în ediție românească și cu traducere în limbile engleză și franceză.

Din acea perioadă există și o recenzie la cartea mea de poeme **Biblioteca de rouă** (editura *Clusium*, 1993), apărută în *ARC* nr.1-2/1994. Mi-a făcut plăcere să fi citit aceste fraze prietenești: „Autor școlit și umblat în lume, Titus Vîjeu nu se vinde metaforei, dar o folosește constant, abil și cu delicii. Un demon cu suflet de copil bântuie romantic această lirică. **Fără grija zilei de mâine trăiește privighetoarea..**. Poetul murmură cu o tristă seninătate versuri memorabile, poemul alunecă pe o pernă de aer, cartea întreagă e un «cântec», așa cum și-l închipuiau cei vechi. Poetul se pătrunde de «lumina ceriului» și contemplă «tulburătoarea colonie a pălăriilor galbene de păpădie». Ceva înțelept și duios însoțește pagina scrisă.”

Nu din narcisism am reprodus acest text, ci din dorința de a sublinia subtilitatea unei judecăți critice. Pentru a o scoate în lume autorul a folosit un pseudonim („lumea știe că suntem amici”): B. Antipa. B. de la Bălăiță, desigur, Antipa de la personajul său inconfundabil din **Lumea în două zile**, pe care-l revăd în acea zi de 21 decembrie (prima zi descrisă în carte): „Și deodată Antipa vede: fereastra acoperită până aseară cu un strat gros de gheață (vânturile neașteptate din ultimele zile înmuiaseră oarecum, e drept, gerul și pe alocuri, spre mijlocul zilei, marile troiene de zăpadă începeau să semene cu zahărul care se topește într-un lighean dar nopțile erau reci și înghețau totul la loc iar fereastra prin care privea acum Antipa era ca și apa Lacului Întins, încă din noiembrie înghețată; de bună seamă, fiindcă întreg peretele era așezat spre nord, câteva sute de ferestre și balcoane) geamul așadar era invadat de un șuvoi lent de apă, dâre șerpuitoare scurgându-se pe pervaz și de acolo lunecând pe perete.”

Adevărul e că lui Bălăiță îi plăcea să vorbească (și să scrie desigur) despre literatura celorlalți și mai puțin despre sine. Considera probabil că își comunicase „arta poetică” în **Ucenicul neascultător**, veritabil tratat de stilistică și naratologie, unde poveștile curg din una în cealaltă, se despart și se regăsesc într-o nouă corolă de verbe, adjective și substantive aflate cu precizie la postul încredințat de scriitorul-demiurg. Avea o înzestrare ludică și nu întâmplător avea să-și numească seria de opere, apărută la Polirom, sub genericul **Marocco**, evocare a unui joc de proveniență asiatică în care bețele de bambus sunt lăsate să cadă în dezordinea din care jucătorii trebuie să le extragă, unul după altul, fără a provoca noi dezastre. Joc colectiv presupunând o

(continuare în pag.5)

(urmare din pagina 4)

dexteritate anume în restabilirea ordinii pierdute. Regăsim într-unul din volume proza de început, cu povestirile și schițele care aruncase în foc, în noaptea de 11 spre 12 februarie 1852 paginile rescrise (după criza din 1845 în care arsese paginile din partea a doua a **Sufletelor moarte**), lăsându-ne fără partea finală a unui mare și tulburător roman. Mi-a vorbit cu atâta implicare despre acea experiență trăită în Rusia încât l-am întrebat dacă n-ar fi

1982, august, în Bulgaria George Bălăiță și Titus Vîjeu

1982, Veliko Târnovo - George Bălăiță, Virginia și Titus Vîjeu

Sofia, 1982 - George și Matei Bălăiță, Titus Vîjeu

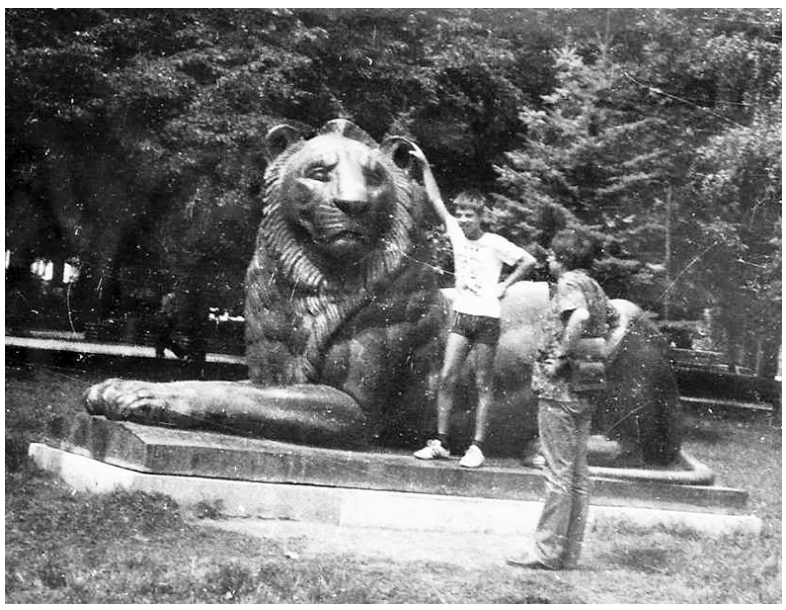
prin Belgrad în mașinile pilotate de Anghel Dumbrăveanu și Nikolaus Berwanger: Nichita Stănescu și tânăra sa pereche, Tudora, Dumitru Radu Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor și Cornel Popescu. Dar despre acea neuitată sărbătoare a literaturii române, prilejuită de decernarea „Cununii de aur" a Festivalului Internațional de poezie de la Struga lui Nichita Stănescu am scris și cu alte prilejuri.

Destul să scriu aici că grupul și l-a ales drept „port-bonheur" pe Matei Bălăiță, puștiul de doar doisprezece ani la acea dată și care ne molipsea pe toți cu energia sa debordantă. Peste ceva mai mult de un deceniu, George ne-a anunțat că fiul său se căsătorește și ne invită să-l însoțim la nunta ce urma să aibă loc undeva în nordul Indiei, Matei cunoscând-o pe viitoarea mireasă în timpul studiilor sale americane. Regret și acum că nu am dat curs invitației, pentru a fi alături de George Bălăiță și Lucica, admirabila și devotata sa soție, în acel îndepărtat colț de lume...

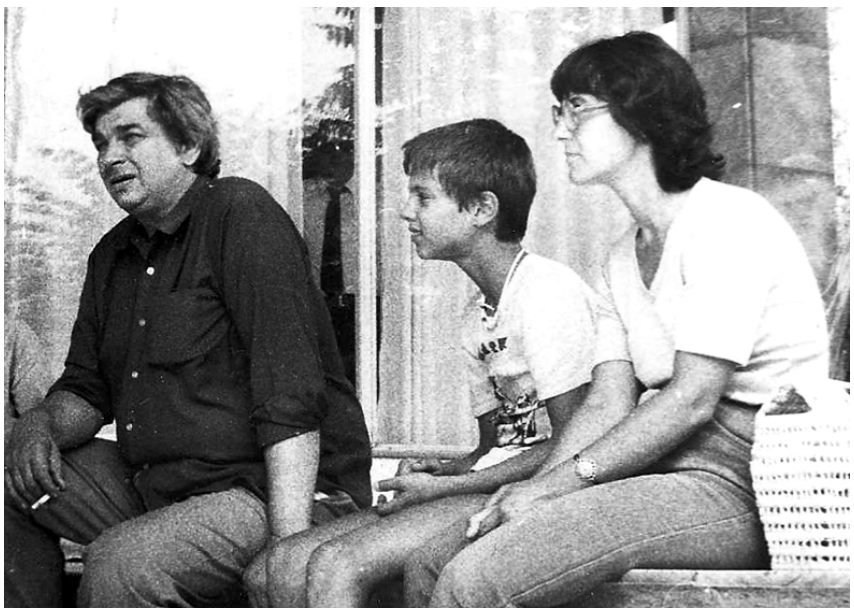
La distanță de doi-trei ani cred, am fost anunțat că din acel mariaj exotic se născuse un băiat ce purta numele Gheorghe, ca un omagiu adus tatălui și bunicului lui Matei, delicatul și sfiosul domn Bălăiță de la Bacău și pe care-l cunoscusem în timpul unei vizite făcute la București fiului său, probabil în scopul îngrijirii sănătății. Era un domn în vârstă și la puțină vreme s-a stins, îndurerându-l foarte tare pe George și ai lui. Urmașul lor, Matei Bălăiță avea să facă o frumoasă carieră în cele două Americi, ca trimis al României la misiunile sale diplomatice. Din nefericire tatăl său nu i-a putut urmări acest parcurs profesional remarcabil, stingându-se din viață pe neașteptate, în ziua de Paști (16 aprilie) a anului 2016. Mă aflam departe de București și nu i-am putut aduce cuvenitul omagiu la catafalc.

Dispărea un om care dovedise întreaga sa viață că dispune – în chip sobru și nonefuziv – de o înzestrare unică: cultivarea prieteniei. După stabilirea în capitala țării nu și-a uitat nicio clipă foștii camarazi din redacție. Cu soția lui Mihail Sabin, mort în floarea vârstei, stabilită după aceea în Israel, a păstrat o legătură afectivă în care poetul băcăuan era mereu prezent. Cu Norman Manea, prozatorul ce câștiga lumea cu cărțile sale, după stabilirea în SUA avea amicale convorbiri din biroul meu de la Radio, unde în anii '90, neexistând încă la noi telefonie mobilă un telefon „cu ieșire la mare", recte la rețeaua internațională reprezenta o „atracție", salvând mult din timpul ce se pierdea la comenzile prin centrală. Era și o modalitate de a afla vești despre Matei prin confratele ce-și exercita magistratura didactică la faimosul Bard College din New York.

i-au anunțat matca stilistică în care avea să zămislească **Lumea în două zile**. Poate că micul Cantemir din **Întâmplări din noaptea soarelui de lapte** va sta cândva alături de Nică a lui Ștefan a Petrii în alcătuirea „copilăriei copilului universal" despre care vorbește undeva G. Călinescu. Așa cum personajele din **Învoiala**, suculentul „scenariu" fantastic scris încă înainte de căderea comunismului și publicat relativ târziu, ca mesaj de final către lume, era o revizitare a labirintului sapiențial al lui Creangă, scriitorul încercând mai mult ca oricând să amplifice prin vizualizare puterea ideilor năzdrăvane aflate în carte. Bălăiță – trebuie s-o spunem – era un cinefil competent cum cred că doar Romulus Rusan și – evident – Radu Cosașu mai fuseseră în

Cu Matei Bălăiță la Sofia în 1982

Skopje, 1982 - Nichita Stănescu, Matei Bălăiță și Virginia Vîjeu

cazul să încerce el să ofere o continuare a cărții. Propunere primită cu o surprindere evidentă și rămasă fără răspuns... În ceea ce mă privește, credeam sincer în faptul că el se prenumăra printre puținii mari scriitori ai lumii de azi care ar fi putut să-și asume un astfel de rol. Avea o deschidere către fantastic, marcată însă de marea sa luciditate în analiza cotidianului. La fel, propensiunea spre „istoriile insolite". Țin minte că în vara anului 1982 când ne aflam într-o călătorie în sudul Dunării am văzut un indicator rutier spre Veliko Târnovo. I-am povestit o întâmplare pe care o aflasem de la un confrate bulgar. În timpul războiului ruso-româno-turc de la 1877/78, acolo se produsese o dramă generată pur și simplu de legile perspectivei. Orașul, situat pe dealuri

generația lor. Era racordat la ultimele tendințe din cinematografia universală (mă amuză și azi amintirea unui text al său despre Tarantino, marele regizor american „cu înfățișarea lui de băiat de la benzinărie"). A recomandat și susținut publicarea cărții mele despre Andrzej Wajda, încredințându-mi rânduri pline de profunzime adresate marelui cineast polonez. Cred că dacă nu s-ar fi retras din cinematografie, prietenul nostru Mircea Daneliuc ar fi putut da „corp vizual" **Învoielii**. Oricum, problema translării din pagina scrisă pe ecran rămâne a fi rezolvată cândva de un regizor cultivat și netemător de reacția aculturală a semenilor săi privitori în sălile de cinema de la *Mall*...

Literatura celui de al nouăsprezecelea veac îl interesa datorită interferențelor dintre real și fantastic în scrierile înaintașilor săi români, de care era foarte mândru. Creangă prin *Povestea lui Stan Pățitu* și Caragiale *La Hanul lui Mânjoală* erau între autorii săi favoriți datorită felului în care au știut să orchestreze polifonia (sau heteroglossia, cum ar fi zis Mihail Bahtin) lumilor în care demonicul năvălește peste banalitatea cotidiană.

Iubirea sa pentru Gogol și personajele sale (avea pentru Akaki Akakievici o simpatie colosală) venea din această credință că scrisul este vehiculul prin care idealismul se poate opune Răului ce asediază umanitatea sărmană, fără acces la uniforma guvernamentală.

Vizita la casa Gogol, devenită muzeu, îl făcuse să rămână minute în șir în fața șemineului în care Nikolai Vasilievici fusese clădit în trepte, șirurile de case fiind așezate unele în spatele celorlalte, la o oarecare diferență de nivel. Un soldat rus din armata condusă de faimosul general Gurko privea orașul de la postul său de santinelă aflat pe dealul din față, unde fusese cândva cetatea țarilor bulgari. În zori, privirea i-a fost atrasă de silueta unui cal care părea că se află în mers, pe acoperișul clădirilor. Evident, animalul mergea pe o stradă ce nu putea fi văzută din cauza așezării stratificate a caselor. Efectul a fost spaima, transformată în nebunie, a bietului soldat rus...

Ne-a propus să ne abatem de la traseu, făcând stânga, spre vechiul oraș balcanic pentru a se convinge de posibilitatea unui astfel de scenariu și să-i arate fiului său Matei, aflat cu noi, locul din care se putea intercepta o atare imagine, rod al celui mai dezastruos *trompe d'oeil* din istorie...

Am zăbovit în frumosul oraș de pe valea râului Iantra aruncând din când în când o privire spre acoperișuri, sperând să surprindem prezența vreunui cal, urmaș al celui ce înfierbântase mintea soldatului rus de la '77. Evident, secolul se schimbase și cabalinele fuseseră excluse din circuitul urban.

Seara, petrecută într-un camping de lângă Sofia, ne-am continuat discuția în fața unui pahar de vin roșu (vestitul „cerveno vino" pe care balcanicii îl celebrează printr-o frumoasă interogație: „vinule alb, vinule alb de ce nu ești oare vin roșu ?", pe care am regăsit-o zilele următoare și în primitoarea Macedonie).

La Skopje am făcut joncțiunea cu scriitorii români care sosiseră

Simțea că după euforia libertății vor urma modificări în complicata noastră societate (și nu numai, procesul având implicări planetare); ca atare omul va fi nevoit să renunțe la multe însușiri dobândite timp de milenii. Dar Lumea pe care Dumnezeu a făcut-o în șase zile nu trebuie să se (auto)distrugă într-o singură zi... Sau în două...

Poate de aceea îmi vine în minte imaginea lui Milon din Crotona care, înainte de moarte își închipuie că e încă tânăr. Un mare atlet al jocurilor olimpice și pythice, evocat de George într-un *Fals epilog* la **Nopțile unui provincial**. E unul dintre cele mai frumoase și mai puternice poeme ale secolului XX, născut din imaginația excepțională a unui prozator român: „Nimic nu poate înlocui adevărul că / Milon a fost Între Aleși / cel mai bun. / Dar acum e bătrân. / Păstrând doar șovăitoare în memorie / Imaginea stadionului, triumful, delirul mulțimii, îi / Rămâne gloria zilelor de aur. Grea / Povară, se spune însă că senectutea / Vine cu pace și cu înțelepciune. / (...) Astfel trăia Milon din Crotona. Nici / Mai bine, nici mai rău decât ceilalți bătrâni. / Călătorind prin Italia / El se opri într-un amurg la marginea / Unei păduri. Era singur. Cerul atât de / Apropiat prin paloarea-i magnifică / De bolta Eladei i se păru lui Milton / Străin. Dar cu blândă lumină-n asfințire / Soarele îl făcu pe cel neînvins din Crotona / Să strige: / O frumusețe a zilei care se stinge fă ca să dăinuie / Steaua mea norocoasă, tânăr / și întreg eu mă simt și ca / Atlas aș putea sfera pe care / o calc să o țin în spinare."

COSTEL STANCU (n. 02.05.1970, Vânju-Mare, jud. Mehedinți), locuiește în Reșița și a debutat cu poezie în 1988, în revista „Semenicul”. Este membru al Cenaclului literar „Semenicul” din Reșița, membru D9, membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Timișoara. Inclus în antologii și publicat în majoritatea revistelor literare din țară. A publicat volumele de poezie: *Terapia căderii în gol,* 1995; *Dominic sau despre imitația umbrei,* 1995; *Măștile solitudinii,* 1997; *Golurile din pîine,*1998; *Fluturele cu o singură aripă,* 2000; *Arta imaginației, antologie,* 2001; *Cîntarul de apă,* 2002; *Vînătoarea promisă,* 2003; *Ieșirea din peșteră,* 2005; *Înghițitorul de creioane,* 2009; *Evoluți@ umană, epigrame,* 2009;*Risipitorul de hîrtie,* 2015; *Ochiul din palmă, antologie,* 2017; *Hoțul de ferestre,* 2019; *Noaptea creioanelor lungi,* 2022*; Sanatoriu de boli necunoscute,* 2023. Poezia lui Costel Stancu se remarcă în special prin calitatea și precizia termenilor, coerența construcției, prin surpriza ce răsucește întregul construct, care totuși rezistă și captivează prin logica desfășurării ilogicului. Poetul este intuitiv, imaginativ, speculativ, cu asocieri neașteptate dar nu șocante, cu o bună stăpânire a dozajului optim între idee și sentiment. Din versurile sale transpar cultură, experiențe trăite, disponibilitate pentru uluitoarea aventură care este viața. (**Victoria Milescu**)

Costel Stancu

***

Du-te în grajdurile acelea, acolo vei găsi niște cai.
Hrănește-i, curăță bălegarul, dar nu cumva
să le atingi aripile, căci îți vom tăia capul. Aripile lor
pot fi mîngîiate doar de poeți, m-au avertizat ei.
Zilnic, veneau oameni ciudați, deschideau aripile cailor,
încălecau și plecau în zbor. Doamne, cît îmi doream
și eu o astfel de călătorie ! Chiar cu prețul vieții.
Nu-mi mai era teamă. Am încercat să îl înduplec pe
mai-marele lor. A rîs de mine cu dispreț. Tu poet,
copil de suflet al nimănui ? Poeții au în ei măreția,
beau apă din jgheaburile de aur ale lui Dumnezeu.
Pleacă, oricum ai văzut prea multe. M-am ascuns
în cotlonul meu, cu inima ruptă de semnul nimicului.
Am așteptat să vină noaptea și
am dat foc grajdurilor. Ardeau ca niște ruguri
ale speranței. Caii fugeau înnebuniți. Doar unul
stătea în mijlocul flăcărilor și mă aștepta.
Am sărit în șa. De atunci,
n-am mai atins, niciodată, pămîntul.

***

Nu aștept nimic. Vii tu,
femeie, înșelătoare ca luna pe cer ziua.
Chiar dacă ai rupt piciorul păsării,
ea tot nu va șchiopăta în zbor, îmi spui.
Eu tac. Înlăuntrul meu se prăbușește un pod,
se părăsește un stup, se aleargă o herghelie.
Mă simt un călău în legitimă apărare, o albină
pe floarea din hîrtie de la poarta Raiului,
un strop de lapte supt, pe furiș, de la mama.
O cascadă de îngeri e acum viața mea.
Ce cuvînt îi va opri căderea ?
Oare nu ești tu acela care,
altădată, a eliberat un porumbel alb
dintre coapsele femeii sale ? mă întrebi.
Eu tac rotund. Am băut și vinul și apa.
Nu aștept nimic. Nici măcar moartea.

***

Am dreptul de a nu scrie nimic !
Tot ce scriu va fi folosit împotriva mea.
Nu mă pot opri nu mă pot opri
deși știu că pînă la sfîrșit cuvintele -
nemulțumite că nu le-am găsit,
pe deplin, înțelesul - se vor dovedi
martori mincinoși.

Scriu fiindcă nu pot să mă mint !
Așadar, te voi minți pe tine, cititorule,
chiar dacă tu, la rîndu-ți, doar
o să te prefaci că mă crezi.
Și uite așa, vom supraviețui amîndoi
în cuvînt. Ca două animale de luptă
care - în loc să se sfîșie - încep să valseze.
Spre nemulțumirea publicului plătitor,
însetat de sînge.

***

Imaginează-ți un prizonier care,
în loc să sape nesfîrșite tuneluri,
modelează din rația-i zilnică de pîine
cîte o pasăre și o aruncă pe fereastra celulei,
cu sentimentul deplin că, în orice clipă,
o parte din el cutreieră nestingherită lumea.
E nebun, strigi. Acele vietăți
vor fi doborîte, cîndva, în joaca lui cu praștia
de un copil. Ai dreptate, însă prizonierul
nu va afla niciodată aceste nefericite
întîmplări. El va continua să facă
alte și alte păsări sperînd că
una din ele se va întoarce
- chiar dacă prea tîrziu -
cu o uriașă cheie de aur în cioc.

***

Îmi ridic, singur, cărămidă
cu cărămidă, gol cu gol zidul la care
voi fi pus și împușcat. Oamenii își dau coate
neîncrezători. Nu va apuca să îl termine la timp,
spun ei. Mă invidiază, e minunat
să cazi doborît de gloanțe lîngă zidul
construit cu propria-ți trudă. Să mori avînd
în buzunarul de la piept, în loc de trandafir,
firul cu plumb. Înainte de primul
pocnet al puștii, să vină un copil
și să-ți încercuiască, în joacă,
cu cretă albă, conturul inimii.
Un singur lucru îți cer, Doamne: fă-te
că nu vezi cînd uit, în zid, o fereastră deschisă,
prin care să pot privi aici cînd o să îmi fie dor.
Apoi: „Foooc ! ! !”

***

De multă vreme duc în spate un mort
pe care pămîntul nu vrea să îl primească.
Încet-încet devin una cu el, nu-i mai simt povara.
Parcă, la rîndu-mi, aș fi purtat pe umeri de altcineva.
Și tot așa. Formăm împreună un șir de trepte
spre nicăieri. Omul
e jucăria preferată a morții, îmi spui. Se răzbună
pe ea ori de cîte ori pierde lupta cu îngerii.
O îngroapă, o dezgroapă continuu, se teme
de sufletul ei. Eu tac. Ascult. Întind moneda:
cu o față plătesc trecerea, cu cealaltă drumul înapoi.
Nu mi-e dat să am odihnă pînă cînd,
la capătul scării, nu va clipi, îngăduitor,
ochiul lui Dumnezeu.

***

Deschizi, ceremonios, ușa cuștii.
În șiretenia ta, ai hrănit animalul dinăuntru
pînă s-a făcut prea mare
să mai poată ieși.
A trecut vremea cînd ridicai, fără teamă,
din mijlocul leilor, mănușa iubitei.
Azi nu riști nimic. Totuși
simți moartea mai aproape decît atunci.
Iluzia libertății îi dă fiarei
o hipnotică putere asupra ta.
Și, iată-te, intrînd, de bunăvoie, în cușcă !

***

Stă moartea în om
ca o pasăre cu capul sub aripă,
prefăcîndu-se adormită.
Doamne,
e împotriva firii mele să mor,
să mă întorc
în locul gol al mării de la început
unde se mișcă nisipurile, încet și înșelător,
aidoma unor femei tinere noaptea.
Mai lasă-mi, Doamne, clipa,
nu mi-o lua. N-am ce îți da în schimb.
Eu sunt nimic. În afara mea e totul.

***

amintiri. sunetul ploii pe lac
ne vedem în oglinzi,
niciodată față în față
- direct nemilos animalic -
unul în mirosul celuilalt
ne ascundem
trece timpul, adunăm fotografii,
măsurăm și cîntărim totul, nimicul,
înfigem așchii
sub unghiile arlechinului.
altcineva plînge altcineva rîde
altcineva visează mereu altcineva
joacă în locul nostru
scena absenței
noi aici, noi dincolo
noi da, noi nu.
aruncăm păsări de hîrtie
în focul sacru
iubim
complicata chinezărie a vieții,
simplitatea morții.
vorbe...
închiși în sicrie
ca-n niște păstăi
pe un vrej uriaș
sfidăm anotimpul culesului.
nici sus, nici jos:
două insule pe jumătate scufundate
în ele însele – viețile noastre.

***

Fugi fugi fugi
numai astfel te vei apropia de tine însuți
cum piatra de mîna ce o aruncă.
Nu știi încotro te îndrepți,
toate stau nemișcate,
doar aerul ți se zbate în gît ca un pește
dornic să iasă și să înghită corabia.
Tu ești deasupra tuturor visînd
cu capul pe brațele unei femei din altă lume.
Nu te opri nu te opri nu te opri nu privi înapoi
fiecare stă ascuns în propriu-i vîrtej
gata să-și muște călcîiul și să se trezească,
deodată cînți
de emoție se umezește limba statuilor,
se agață de tine imagini necunoscute
așteptînd să le scufunzi.
În lucruri găsești aceeași disperare a formei,
aceeași încetineală a morții –
tobele bătute sub apă
de unul singur, pînă la absență.
Vezi spațiul și timpul
alergîndu-se pe sub pămînt.
Fugi fugi fugi doar astfel
te vei desprinde de propria-ți coajă,
vei fi neprețuit ca moneda din aur
ascunsă la subsuoara crucii
de unul dintre tîlhari.

***

Trec anii. Realitatea
se usucă în mine ca strugurii iarna.
Strig în vis – mă mușcă un pește.
Cine sînt ? Și ce pot adăuga eu morții ?
O tăcere lungă cît un joc cu cărțile albe;
nu știu ce dau, ce primesc.
Sînt mai singur decît sînt !
Degeaba mint că nu am plîns,
se văd lacrimi pe tălpi.
Vine o vreme cînd a fi și a nu fi
sînt cele două jumătăți ale mărului
furînd una din alta
spre a rămîne mereu egale.
Spune-mi tu hai spune-mi
în cuvînt cine tace și cine vorbește ?
Stăm față în față – între noi zboară păsări albe.
Doar tu le zărești,
eu sunt orb.

***

eu nu sînt, tu nu ești-
gîndul acesta ne face să existăm.
un ritual al propriei sale absențe e omul !
Un nebun
aruncă var peste văduvele orașului,
fie noapte ori zi,
arde hîrtia somnului,
apa trage după sine uscatul.
Se rotește corabia
ca scrisul meu despre tine.
Pe ararat am fost împreună, mai știi ?
Trec orele prea repede ca să le pot
însemna pe spatele tău;
picioarele lor rămîn în abis.
Niciodată, pînă acum, n-am putut scrie în vis.
Ne naștem goi și cuminți,
se rărește nisipul vederii,
se topește oglinda de zahăr
ascunsă în gură cîndva
o să te dezamăgesc întorcînd
punctul pe partea cealaltă,
vei vedea că eu nu sunt, tu nu ești.
doar închipuirea ne face să fim.
Cuțite înfipte în apă.

Se împlinește un secol de la teribilul accident feroviar din gara Mizil, când un tren accelerat a deraiat cu urmări tragice. Au urmat mari și îndelungate anchete, unde s-au dezgropat întreaga corupție și încrengăturile din administrația căilor ferate, șantierele cu lucrări efectuate de mântuială, implicarea finanțiștilor, a politicienilor, a marilor funcționari în starea deplorabilă a patrimoniului feroviar. A urmat un proces cu mulți inculpați și cu mai mulți avocați. Verdictul final a fost la fel de tragi-comic: justiția manipulată l-a declarat vinovat pe cel mai amărât actor al tragediei, pe acarul Păun, deschizându-i altă cale ferată, la fel de deplorabilă, spre închisoarea pe viață. Numele macagiului a rămas de poveste și în paremiologie, cu înțelesul regretabil că niciodată nu plătește hoarda vinovaților, a criminalilor nepedepsiți, ci ultimul pârât aflat întâmplător la locul nepotrivit.

CÂNTEC DE LUME, SORO, LUME, PENTRU ACARUL PĂUN LA SCHIMB CU NESFÂRȘITA POVESTE A CELUI MAI SOMAT MACAZ CU MANDAT DE ADUCERE DINAINTEA MARII JUDECĂȚII-DE-APOI (29-42)

Șerban CODRIN DENK

Pe lângă bariere-întrevăzute
Prin pleavă, praf, vârtejuri de-uscăciuni,
Fug trenuri cu iuțeala pe-întrecute
În gara-acarului Păun;
Flămânzi, bicisnici câinii pe-o grămadă
De frâne, roți, tampoane, în comun
Urlând, lătrând, salută cu bravadă
Macazu-acarului Păun;
Și meteori, comete fără coadă,
Guri de canal jurând pe spurcăciuni
Spre-un turn arată, de-apă, cu broboadă,
Unde-și bea cupa cu amărăciuni,
Înnoadă pânde și-ispășiri deznoadă
Bufnița-acarului Păun.
*
Din întâmplare, va sclipi vreodată
O baltă pe-ulița unui cătun,
Înseninată și iluminată
De steaua-acarului Păun ?
Mărunte,-n greul nopții, felinare,
Oricâte au sau nu-au clarviziuni,
Însă puțin încape-în fiecare
Lumina-acarului Păun;
Celui din urmă cititor de carte,
Neajutorat în felul său, deci un
Căzut din lună-ori mult mai de departe,
I-am arătat obrazul: „Presupun
Că nu vei mai întinde cu-alții parte
Făclia-acarului Păun.”

*
Lui Dumnezeu îmbolnăvit de toate
Coșmarurile din casa de nebuni
Îi ruginește scaunul pe roate
Din vina-acarului Păun;
Din zori până-în amurg, de nerăbdare,
Adună pulberea și praful nu-n
Coroana cu însemne planetare,
Ci-în basca-acarului Păun;
De seara până dimineața-asudă
În fleașcă pijamaua, de niciun
Om cu durere-în suflet să nu-audă
Cum trage apa după-amărăciuni,
Iar desperarea-l întremează, crudă,
Din ochii-acarului Păun.
*
Precum ne prorocește *Cartea Sfântă*,
După-o duzină, zilnic, de minuni,
Albi porumbei de fericire cântă
Deasupra-acarului Păun;
Inițiată-o capră în mistere,
Din palmă-i paște pe ales căpșuni
Și-izvoare lapte și izvoare miere
Dedică-acarului Păun;
Adam și Eva gustă-în pielea goală
Prin tandru paradisul, și străbun,
În loc de dragoste o portocală,
Jurând la fiecare nouă luni
Că, de-au căzut, vor mai cădea-în greșeală
De dragu-acarului Păun.

*
Pedeapsă, Moise-și despica desagul
Cu șapte plăgi, lăcuste, bărzăuni,
Și-o mare-a suferinței, cu toiagul
Din leafa-acarului Păun;
Ce plete-avea Samson în prea febrila
Lui dragoste, și despletiți perciuni,
Dar le-a tăiat destoinică Dalila
Cu briciu-acarului Păun;
Ce s-ar fi scris în Evanghelii, dacă
Ar fi urcat pe Golgota lăstuni,
Iar pe Iisus nu-o gloată prostănacă
Și înșelată și pe-înșelăciuni,
Ci dreaptă lege ar fi fost să-i facă
Verdictu-acarului Păun.

*
Homer la chefuri descânta poeme
Cum Odysseu, în vremuri de surghiun,
Se inspira-în perfide stratageme
Din pilda-acarului Păun;
Chiar Maiakovski, după-o recitare,
Și-a tras un glonte-în gura de tribun,
De gloria învins, nepieritoare,
A bravului acar Păun;
Iar Dostoievski-avea în minte casa
Cu morții decăzuți în căpcăuni
Și căpcăuni pietrificați în groaza
Când liliecii cu-ochi de mortăciuni
Dinții-înfigeau, și ghearele, și piaza
În barba-acarului Păun.

*
King Lear dând schimb regatul pe-o cunună
De paie, barba-și scărmăna: „Propun
Să-împart regește trăsnete-în furtună
Cu fruntea-acarului Păun !”;
Striga în bătălie Don Quijote,
Cu morile de vânt: „Vreau să-l răzbun,
Prea-l mușcă potlogarii de ciubote
Pe dragul meu acar Păun”;
Și Kutuzov, pe-o noapte mai geroasă,
De gât cu samovarul și tăciuni,
Sta la taifas, cu coatele pe masă,
Iar Tolstoi îi citea-între moliciuni
Și echivocuri dintr-o carte groasă
Povestea-acarului Păun.

*
Pentru-un gelos să-și gâtuie rivalul,
Pampon nu-și potrivea-ascunziș mai bun,
În ditai muzici, ditai carnavalul,
Ca masca-acarului Păun;
Cu fes, con’ Leonida, căuzașul,
Sărea din somn, „Foc de pistoale !, tun !”,
S-a spart beția și-împușca orașul
Alaiu-acarului Păun;
Cu Ipingescu nenea Caragiale,
Cum se-întâlniseră inoportun,
Se dedulceau cu-un mic și trufandale,
Unul bând berea fără slăbiciuni,
Când celălalt o degusta pe-agale
Din halba-acarului Păun.
*
Meșteru-Arghezi drăcuie-n livadă,
Se ceartă-ori poruncește unor pruni
Că-între ispite-ar vrea să se-întrevadă
Cu psalmii-acarului Păun;
Bacovia râde-a plânge, însă știe
Că-în ciuda-amurgului de joi sau luni
Prin goale vorbele din poezie
Trec corbii-acarului Păun;
De mahmurie sau de meserie
Schițează cu-un arcuș previziuni
Că-în seri de violetă agonie
Vor fi capabili de confesiuni
Aceiași corbi cârpind pe datorie
Cămașa-acarului Păun.

*
Când încă nu se inventase *bluesul*
Și Bonaparte vizita Schonbrünn,
Lui Beethoven îi revenea auzul
Prin grija-acarului Păun;
Îmbărbătat de-onesta vrednicie,
Enescu-în albă-o noapte de Crăciun
Armoniza a treia rapsodie
Spre cinstea-acarului Păun
Și-și îndopa cu știme șemineul
Pe lângă buturuga de gorun,
Iar o ninsoare șlefuia-Ateneul,
De răsuna precum în văgăuni:
Purta pantofi maestrul, cu blacheul
Din talpa-acarului Păun.

*
Prin viscole porneau la-atac prusacii
Spre rușii-înzăpeziți în rugăciuni,
Hei, tren blindat și deraiat în dracii
Pe linia-acarului Păun;
Într-un subsol, pe Țar mitraliere
L-au ciuruit – până-a căzut, bău-un
Pahar cu-obidă fără-îngenunchere
Din mâna-acarului Păun;
La o comandă, rangul și-uniformă
De amiral trei marinari și-un jun
Cekist i-au smuls lui Kolceak: „Dați-i zor, mă,
Foc !”; după-un fum și-al doilea, de tutun,
În copcă l-au zvârlit, scobită-în formă
De crucea-acarului Păun.

*
Alții bârfeau că-avea mașinărie
Cu patru, șase, opt dimensiuni
Și banii-și tipărea-ntr-o șmecherie
De-acar paranormal Păun:
Alpii-l salută, Volga-l ia în seamă,
Pacificu-l aclamă-între furtuni,
Când pumnul ridicat și-izbit proclamă
Planeta-acarului Păun;
Iar un Neil Armstrong: „Pe reversul Lunii,
Castele-am nimerit, între păuni,
Nudiste în magia goliciunii
Și munți de aur cu depresiuni
Sculptate-în diamante...”; „Wow !...”, sar unii:
„Desfrâu-acarului Păun !”

*
„Vagoane răsturnate-între traverse
Nu-s probe la vedere, ci minciuni
Să-îngăduie absurde controverse
Pe seama-acarului Păun”,
Cred gardu-nduplecându-și corcodușii
Și bozii înfrățiți cu mătrăguni,
Iar funia-întreabă țapul și țărușii
De soarta-acarului Păun,
Căci Dumnezeu, cu zodii-în alianță
Din vremea cosmicei Creațiuni,
Cum ignorase-orice neimportanță,
Greșeli nu-a corectat, și-omisiuni
Smerit îngândurate, cu speranță,
De Crezu-acarului Păun.

*
„La ocnă trimiteți-mi așternutul
Și șapte paie să-mi ajungă bun
Și îndesat și de prisos avutul
Sub perna-acarului Păun;
De tablă-o strachină mai ondulată
La marea mea-abundență să-o adun
Și tot pe-atâta fie-vă bogată
Pomana-acarului Păun !”,
Striga-în jegos bufetul gării: „Gata !
Mă primenesc la pompă cu săpun,
Să mă primească de-acurat și plata
La chelner !”; ceremonios bătu-în
Pahare și-încă bate Judecata-
De-Apoi a-acarului Păun.

Florentin Popescu

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XLI)

Între topos și atopos

Dl. Florea Burtan și transfigurarea literară a unui trecut dureros

Este cu totul semnificativ și remarcabil faptul că în ultimii ani apar din ce în ce mai multe cărți de proză ca o contrapondere la altele, de dinainte de 1989. Contrapondere atât în ce privește mesajul, dar și atitudinea pe care autorii lor o menționează public sub formă literară.

Mai exact spus este vorba despre prozatorii care au abordat/abordează realități sociale și politice dintr-un anume moment al istoriei noastre contemporane. Cum bine se știe, în anii de propagandă ai regimului comunist din deceniile cinci și șase ale veacului trecut au apărut zeci, poate chiar sute de cărți despre cooperativizarea agriculturii, în fond o copiere a colhozurilor sovietice.

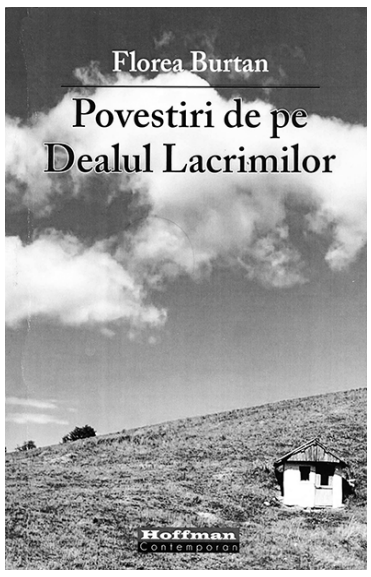
În „ton” cu directivele de partid cei care au scris atunci despre sat au prezentat o realitate edulcorată, în contradicție totală cu adevărul. De altfel, lipsa libertății de exprimare nu permitea atunci abordarea unor subiecte de pe alte poziții decât cele statuate de conducerea politică a țării.

Schimbarea regimului în decembrie 1989 a adus cu sine poate cel mai important fapt: libertatea exprimării neîngrădită de nimic și de nimeni – ceea ce, firește, nu putea să rămână fără unele consecințe (de astădată benefice) în conștiința și activitatea scriitorilor. Mai ales în mentalitatea celor care au trăit vremurile de mai înainte, au cunoscut în chip direct realitatea de atunci și de acum, după instaurarea democrației, au putut/o pot descrie în toată nuditatea și complexitatea ei.

La aceste rânduri m-a trimis și recenta carte a d-lui Florea Burtan (*Povestiri de pe Dealul Lacrimilor*, Editura Hoffman, Caracal, 2023), un volum în care sunt reliefate o serie de aspecte sociale din satul românesc de câmpie din trecutul nu prea îndepărtat, ca și din cel de azi.

Trebuie să recunosc (și o spun acum, public, pentru întâia oară !) că în imaginarul computer al memoriei mele acest autor era „acreditat” de trei decenii și mai bine ca poet. Și nu oarecare, ci unul dintre cei mai buni. A debutat la prestigioasa editură Cartea Românească în 1979, cea care i-a decernat și premiul de debut. Asta a însemnat foarte mult, știut fiind că în acele vremuri, cum se spunea, mulți erau chemați și puțini aleși. Nu ca astăzi, când oricine poate publica oricât dacă are posibilități financiare. Pe atunci – e bine să se știe și o spune cineva care în acel timp a lucrat în sistemul editorial ! – în fiecare din cele câteva edituri existente în toată țara se făceau planuri editoriale care cuprindeau cel mult zece-cincisprezece autori, selectați din sutele care încercau să forțeze ușile debutului literar.

Nu mai știu nici când și nici în ce împrejurări l-am cunoscut pe dl. Florea Burtan, însă și atunci și mai târziu cărțile lui de versuri m-au impresionat prin forța mesajului, prin sentimente, prin originalitatea metaforei și nu în ultimul rând prin forma clasică pentru care poetul a optat și pe care n-a abandonat-o nici până azi.

Acest prieten al meu are o operă poetică pentru care mi-e imposibil să aflu un singur cuvânt ori o singură expresie care să-i sugereze valoarea. Deja amintitul *Flaut de răni* (1979), apoi *Valea plângerii* (1994), *Izgonirea din rai* (1996), *Înstrăinări* (2000), *Insomnii* (2002), *Triumful disperării* (2004), *Poeme de dor* (2005), *Obsesia labirintului* (2007), *Poeme de odinioară* (2008), *Partea mea de târziu* (2010), *Elegii din cătun* (2012), *Flaut pe răni. Cele mai frumoase elegii – antologie* (2014), *Tu ești demultul, mierea spulberată* (2015), *Tren printre zodii* (2017), *Tărâmul pierdut* (2019), privite și luate împreună sunt părți ale unui univers liric căruia dl. Florea Burtan i-a conferit atribute și virtuți foarte personale, asta însemnând idei și mai ales metafore care rămân adânc înregistrate în memorie – toate de frustețe și de o prospețime de neaflat la alți poeți.

De unde vin toate acestea și încă altele ? aș putea fi întrebat. Și n-aș zăbovi să răspund: întâi și-ntâi din înzestrarea naturală a celui care le-a dat lumii și luminii, apoi din înțelegerea, la modul superior, a rostului și rolului poeziei în viața omului.

Ar fi mai apoi credința că o creație literară (în speță poezia) este cu atât mai interesantă cu cât în spațiul ei intră viața celui care scrie – cu toate mendrele, mâhnirile, bucuriile și speranțele ei.

Dl. Florea Burtan gândește și scrie cu sinceritate și dezinvoltură despre universul său interior și despre cel în care i-a fost dat să trăiască – și de aici, poate, forța de penetrație a versurilor lui. Este ceea ce se poate observa cu ușurință și în cel mai recent volum (*Adoranții și alte depărtări*, Editura Tracus Arte, 2021), unde maturitatea scriiturii și extinderile tematice sunt limpezi pentru orice lector de poezie.

Revenind la gândurile de la începutul acestor rânduri, cele referitoare la prozatorul Florea Burtan (care anterior volumului deja menționat a mai publicat: *Pedepsele* (1994); *Amurgul zăpezilor* (1995), *Atelierul de tâmplărie*, roman (2013) și *Răni călătoare* (2019) pot afirma că și aici, ca și mai înainte, autorul cată să lase (și reușește în mare măsură !) o sumă de mărturii despre satul teleormănean în care a văzut pentru prima oară lumina zilei și care, cu o modestie și cu un bun simț ce se întâlnesc mai rar în ziua de azi, și-a trăit/își trăiește viața ca ziarist de cotidian, apoi de revistă („Caligraf”, publicația pe care o conduce este un brand literar cunoscut în toată țara).

De la *Dealul Lacrimilor* ? Pentru că denumirea nu este doar un simplu toponim, ci un spațiu în care istoria și vremurile și-au cam făcut de cap. Personajele vârstnice din noua carte trăiesc nostalgia vremurilor de dinainte de colectivizare, când satul își avea rosturile lui, bine și exact situate în timp, când țăranul era legat de pământ ca de o ființă, când familiile, chiar și așa sărace cum se aflau, aveau o anume fericire a lor.

Urgisit de două ori – o dată de tăvălugul colectivizării forțate și a doua oară de depopularea de după 1989, când tinerii au plecat care încotro în căutarea unui trai decent – satul românesc de câmpie (și prin extrapolare cam toate satele țării) se stinge văzând cu ochii. Nu e de mirare că într-una din povestirile sale dl. Florea Burtan alunecă în fantastic, în imaginar, descriind o bogăție de holde în plină secetă (*Nămeți de grâu*), că în altul (*Oglinda de țărână*) un bătrân muribund aiurează și-și închipuie că merge pe la consătenii lui cu care are de lămurit vechi întâmplări ori mici afaceri. *Pedepsiți să moară trăind* este o metaforă a vârstnicilor ce vor să mai țină încă în viață satul tradițional, cel care a fost cândva, iar acum a rămas doar o amintire. La înmormântarea unui personaj emblematic pentru obște, Nicamin, cortegiul funerar se oprește pe la răscruci pentru ca mortul să mai vadă „satul tinereții lui, plin de lume, trăind după obiceiurile de demult” și nu satul în care i s-au sfârșit zilele.

Nici din actualitatea imediată nu-i scapă nimic, cum ar fi, de pildă, mascaradele alegerilor și ale vizitelor oficiale.

Ca un testament amar (dar ce testament nu e amar ?), ultima dintre povestiri, *Gustul amar al singurătății*, redă drama unui primar de sat care începe să plângă după ce localitatea lui a devenit aproape pustie.

Povestiri de pe Dealul Lacrimilor trimite cu gândul, pe alocuri, la Zaharia Stancu, marele conjudețean al autorului. Și tot ca la acela proza d-lui Florea Burtan este de o mare, neostoită nostalgie. O carte de o mare tristețe. Ea dovedește, între multe altele, că tăvălugul istoriei și al vremurilor nu iartă pe nimeni. Volumul ar mai putea fi interpretat, pe de altă parte și ca un recviem pentru satul care dispare, ca și pentru cei care odinioară i-au dat vigoare și strălucire.

Am citit despre...

Scriitori români, văzuți de mari graficieni ai lumii (XII)

Florentin POPESCU

Puțini din cei care trec astăzi pe Calea Victoriei (Podul Mogoșoaiei de ieri) mai știu că pe undeva, la capătul dinspre Dâmbovița al străzii a existat cândva casa în care a locuit Ienăchiță Văcărescu, unul dintre primii noștri poeți. Clădirea era, se pare, un adevărat harem, fiindcă iată ce scria un cronicar al vremii: „O mulțime de fete, tinere și gingașe, nimfe și baiadere, îmbrăcate cu cele mai luxoase veșminte, cu rochii de Saluri și Sevain, cu ii de borangic și de zăbranic bogat cusute îl slujeau unind, pe lângă serviciul casei și talentele desfătătoare ale dansului, al cântării și al muzicii instrumentale”.

Într-o vreme chiar nevasta domnitorului Alexandru Moruzi s-a îndrăgostit lulea de boierul-poet, iar acesta nu era nici el străin de „libovul” femeii. Bucureștenii, pe față ca întotdeauna, au și alcătuit numaidecât un cântec: „Ienăchiță Văcărescu/ Șade-n poartă la Dudescu,/ Cu ciubuc de diamant,/ Capot roșu îmbrăcat,/ Cu anteriu de atlaz,/ Moare doamna de necaz,/ Cu hanger de Khorasan/ Doamna trece în rădvan/ În rădvanul aurit/ Cu tot coșul poleit,/ Ocolit de ciohodari,/ Tras de patru armăsari;/ Trece des și-l mai privește,/ Că cu foc îl mai iubește,/ Ienăchiță stih îi face/ Că domniții mult îi place,/ Stih cu «libov» înfocat,/ Și-o dezmiardă-n lăudat,/ Boier astfel ca un brad/ Nu se află-n Țarigrad,/ El cu doamna s-ar lovi,/ Dacă Vodă ar muri”.

„Dacă mi-ar cădea Ienăchiță în mână – ar fi zis Vodă Moruzi – dacă nu voi avea streang voi lua pletele Doamnei mele pentru a-l sugruma !”. Dar n-a fost să fie așa, fiindcă Moruzi și-a pierdut repede domnia, a plecat din țară, iar la întoarcere Ienăchiță murise.

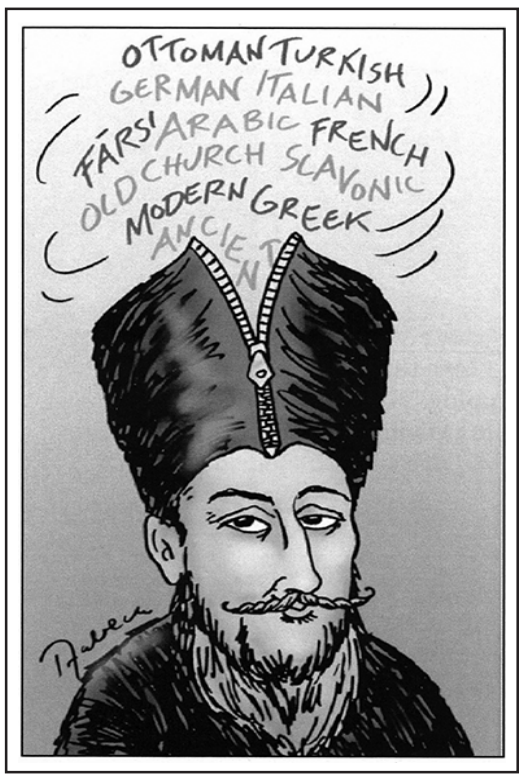
Dincolo de anecdotica biografică, Ienăchiță Văcărescu ne-a lăsat o gramatică, *Observații sau Băgări de seamă asupra regulelor și orânduielilor gramaticii românești* (1787) și celebrul testament literar: „Urmașilor mei Văcărești/ Las vouă moștenire:/ Creșterea limbei românești/ Ș-a patriei cinstire”.

Un număr de nu mai puțin de doisprezece graficieni din unsprezece țări au fost inspirați de figura acestui scriitor, realizând portrete în care acest personaj ilustru apare în diferite întruchipări. Dar din niciunul din portrete nu lipsește acoperământul capului, acel potcap – un soi de pălărie de inspirație turcească, piesă vestimentară care îi conferă o și mai mare personalitate personajului.

Cei care i-au desenat chipul sunt: Sergio Raul Morettini și Anrico Ayres (Brazilia), Camilo Triana (Columbia), Nataşa Rasovic (Croația), Ralf Conrad (Germania), Amir Soghrati (Iran), Flemming Aabech (Danemarca), Carlo Squillante (Italia), Ian Baker (Marea Britanie), Rosario Roman Alonso (Mexic), Gustavo Duenas (SUA) și Imre Gaspar (Ungaria).

Din toată această galerie de portrete l-am reținut – pentru ideea năstrușnică a autorului – pe cel al lui Flemming Asbech (Danemarca). Pentru acest grafician potcapul arată ca o geantă sau borsetă cu fermoar pe mijloc.

Închis pe doar jumătate, fermoarul lasă să iasă în afară (ca un fel de emulație a capului sau a creierului) denumirile limbilor străine pe care le cunoștea Ienăchiță Văcărescu: turca, germana, araba, slavona, greaca modernă și greaca veche. Două mustăți ca două mici frânghii împletite și întinse se răsfrâng orizontal în dreapta și în stânga. Lor li se adaugă ochii privind cu subînțeles și astfel completând chipul poetului-cărturar care a lăsat urme de neșters în cultura noastră.

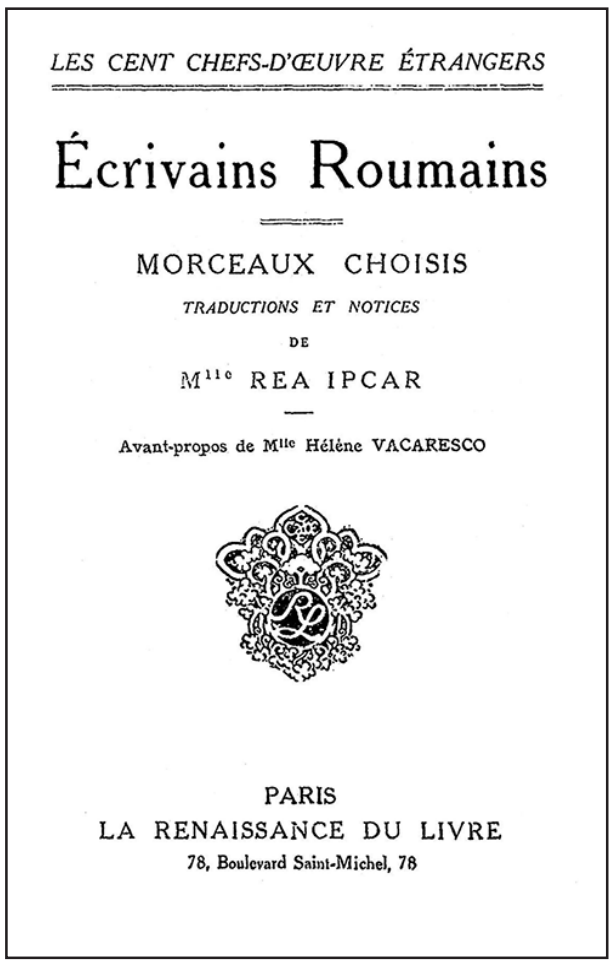
Ienăchiță Văcărescu văzut de Flemming Aabech (Danemarca)

Nicolae Scurtu

DIMITRIE BOLINTINEANU ÎNTR-O EXTREM DE RARĂ ANTOLOGIE

Se impune să precizez, încă de la început, că poetul Dimitrie Bolintineanu, care s-a format în Franța, ca scriitor eminamente romantic, a fost inclus în cele mai importante antologii care s-au elaborat și publicat la Paris.

LES CENT CHEFS-D'ŒUVRE ÉTRANGERS

Écrivains Roumains

MORCEAUX CHOISIS

TRADUCTIONS ET NOTICES

DE

Mlle REA IPCAR

Avant-propos de Mlle Hélène VACARESCO

PARIS

LA RENAISSANCE DU LIVRE

78, Boulevard Saint-Michel, 78

După antologia lui Joseph Capéran din anul 1893, la sugestia Elenei Văcărescu, poetă, prozatoare și memorialistă, premiată de Academia Franceză la propunerea lui Victor Hugo, tânăra jurnalistă, prozatoare și traducătoare Rea Ipcar îl include pe Dimitrie Bolintineanu în antologia *Écrivains roumains* din anul 1916.

Rea Ipcar[1] era o bună cunoscătoare a limbii, literaturii și civilizației românești, iar la îndemnul Elenei Văcărescu concepe și restituie publicului francez crestomația *Écrivains roumains. Morceaux et choisis. Traductions et notices de m[ademoise]lle Rea Ipcar. Avant-propos de m[ademoise]lle Hélène Vacaresco,* Paris, La Renaissance du Livre, [1916], 169 pagini. (*Les Cent chefs-d'oeuvre étrangers*).

Antologia aceasta conține poezii și proze din opera lui Ioan Văcărescu, Constantin Negruzzi, Dimitrie Bolintineanu, Vasile Alecsandri, Petre Ispirescu, Ion Creangă, Mihai Eminescu, Nicolae Gane și Alexandru Vlahuță care au impresionat-o, sub raport estetic, pe Rea Ipcar.

Din opera lui Dimitrie Bolintineanu reține poeziile *Mama lui Ștefan cel Mare, Eroina de la Cozia* și *Mircea cel Mare și solii*, care, de fapt, sunt *Legende istorice* ce au un puternic impact, la prima lectură, asupra unui cititor familiarizat cu imaginile poetice.

Deși lui Dimitrie Bolintineanu îi acordă doar șapte pagini, se cuvine să menționez că acoladele critice privind opera poetului din Bolintin Vale sunt corecte, echilibrate și dovedesc o intuiție clară a imaginarului acestui romantic imperturbabil.

Considerațiile de ordin stilistic, aprecierea operei în totalitate și influența acesteia în contemporaneitate oferă imaginea unui scriitor *citit* și prețuit de confrații săi.

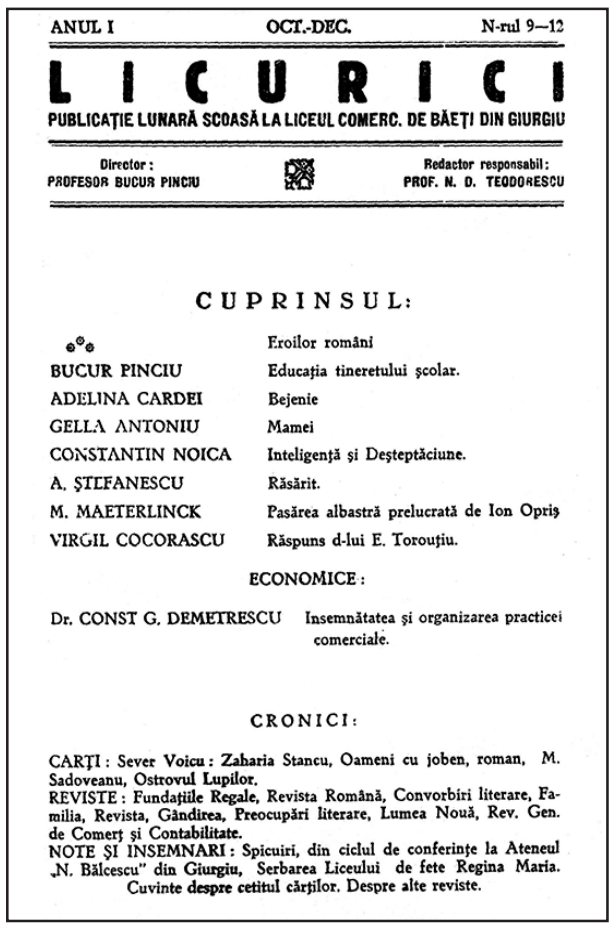
Restituirea opiniei traducătoarei se face, deocamdată, doar în limba română din motive pur tehnice. Comentariile în limba originală se vor relua într-o carte privitoare la influența franceză asupra scriitorilor români.

*

Dimitrie Bolintineanu

Dimitrie Bolintineanu s-a născut la Bolintin, un sat aproape de București. Tatăl său, care se numea Cosmad, originar din Macedonia, l-a adus la București în jurul anului 1829 și l-a lăsat în grija unui boier care l-a dat la studii împreună cu proprii copii.

Apoi el a urmat cursurile unei Școli Normale, așteptând să fie

ANUL I OCT.-DEC. N-rul 9—12

LICURICI

PUBLICAȚIE LUNARĂ SCOASĂ LA LICEUL COMERC. DE BĂEȚI DIN GIURGIU

Director: PROFESOR BUCUR PINCIU

Redactor responsabil: PROF. N. D. TEODORESCU

CUPRINSUL:

Eroilor români

BUCUR PINCIU — Educația tineretului școlar.

ADELINA CARDEI — Bejenie

GELLA ANTONIU — Mamei

CONSTANTIN NOICA — Inteligență și Deșteptăciune.

A. ȘTEFANESCU — Răsărit.

M. MAETERLINCK — Pasărea albastră prelucrată de Ion Opriș

VIRGIL COCORASCU — Răspuns d-lui E. Torouțiu.

ECONOMICE:

Dr. CONST G. DEMETRESCU — Însemnătatea și organizarea practicei comerciale.

CRONICI:

CARȚI: Sever Voicu: Zaharia Stancu, Oameni cu joben, roman, M. Sadoveanu, Ostrovul Lupilor.
REVISTE: Fundațiile Regale, Revista Română, Convorbiri literare, Familia, Revista, Gândirea, Preocupări literare, Lumea Nouă, Rev. Gen. de Comerț și Contabilitate.
NOTE ȘI INSEMNARI: Spicuiri, din ciclul de conferințe la Ateneul „N. Bălcescu" din Giurgiu, Serbarea Liceului de fete Regina Maria. Cuvinte despre cetitul cărților. Despre alte reviste.

admis la *Sfântul Sava*, unde s-a pregătit timp de câțiva ani pentru funcții pe care mai târziu le va avea la Ministerul Afacerilor Externe.

Între timp, s-a ocupat de literatură și a scris versuri. A debutat în 1842 cu poemul intitulat *O fată tânără pe patul morții* (după „Tânăra captivă" de André Chénier).

Bolintineanu a suportat mai mult decât oricare scriitor român influența franceză. A imitat pe Lamartine, Hugo, Musset; Barbier[2] l-a inspirat în multiplele sale satire.

În 1842 a fost fondată la București *Asociația Literară* sub patronajul fraților Alexandru și Ștefan Golescu. Aceștia, către sfârșitul anului 1845, l-au trimis pe Bolintineanu la Paris, unde a urmat câteva cursuri, dar s-a cufundat mai ales în lectura scriitorilor francezi; el nu avea cunoștințele preliminare necesare pentru a urma cursuri regulate.

În timpul șederii sale la Paris, și-a corectat poemele din prima tinerețe, pe care Rosetti le-a tipărit la București.

Revine în țară chiar când izbucnește revoluția de la 1848 și, în colaborare cu Bălcescu, Bolliac și alții, el a redactat un ziar: *Poporul suveran*, dar, după eșecul tentativelor revoluționare, a fost exilat și s-a refugiat în Transilvania, apoi la Constantinopol și, în sfârșit, la Paris, unde reia studiile întrerupte.

Prințul Grigore Ghica îi oferă în 1855 catedra de *Literatură română* la Iași, dar Înalta Poartă îi refuză întoarcerea în țară.

Atunci a călătorit în Macedonia, Palestina, Egipt, pe scurt în cea mai mare parte a Orientului. Din aceste călătorii el face descrieri care vor conține pagini foarte interesante și vor forma o parte nobilă a operei sale.

Când se întoarce în România, în 1859, intră în viața politică și, din treaptă în treaptă, ajunge ministrul Afacerilor Străine și ministru al Instrucției Publice.

Datorită insistențelor sale, unite cu cele ale lui Negri și V.A. Urechia, au fost create primele școli românești în Macedonia.

Din 1866 el se retrage din viața politică pentru a se ocupa doar de literatură; atunci a publicat dramele în proză și în versuri, poemele epice, satirele și altele.

Începe să ducă o existență dificilă; sănătatea sa se deteriorează. Fără resurse, abandonat de toți, se decide să-și scoată biblioteca la licitație. A fost câștigată de Alecsandri și Negri, care i-au lăsat uzufructul.

Agravându-i-se boala, a fost internat la Spitalul Pantelimon, unde a și murit în 1872. Corpul i-a fost înmormântat în satul natal, prin grija câtorva prieteni, căci publicul îl uitase pe acest poet entuziast, pe acest patriot înflăcărat și dezinteresat.

Bolintineanu a scris mult, în proză ca și în versuri. Dar unde el strălucește este poezia lirică și narativă, ceea ce ne întoarce la prima parte a carierei sale, adică până la 1855, aproximativ.

Din această perioadă datează *Legendele istorice, Florile Bosforului, Basme, Macedonele și Reveriile.*

Legendele istorice sunt poezii narative, dar au un puternic accent liric. Subiectele istorice, pe care le-a găsit la cronicari sau le-a imaginat, sunt tratate într-o formă impecabilă; ele toate vibrează de un nobil patriotism, care a câștigat toate inimile și care a avut o influență binefăcătoare asupra tineretului din vremea sa.

Multe din gândurile sale, exprimate într-un stil lapidar, au devenit maxime, foarte răspândite multe și acum.

Nimeni nu a evocat mai bine marile figuri ale trecutului, și nimeni nu a glorificat mai bine faptele de vitejie ale semenilor săi.

Unul din tipurile cele mai cunoscute din legendele noastre este femeia războinică. Reginele sau chiar eroinele mai umile ne apar îmbrăcate în zale; ele au părul ascuns sub o cască pentru a putea să lupte împotriva turcilor sau ungurilor.

Astfel poetul celebrează patriotismul în persoana mamei lui Ștefan cel Mare.

Adevărata narațiune poetică, cea mai înaltă armonie a versurilor trebuie căutată în *Florile Bosforului*. Sunt poezii, jumătate lirice, jumătate narative, cu subiecte orientale. Dragostea și gelozia sunt temele principale, sunt scrise într-o limbă foarte armonioasă.

Sub titlul de *Basme* găsim o serie de poezii narative foarte variate, în care miracolul joacă un rol important, chiar și atunci când autorul pune în scenă personaje istorice.

Cele mai cunoscute basme sunt: *O noapte la morminte, Ielele* și *Mihnea și baba*.

Macedonele sunt poezii descriptive. Frumusețea țării locuite de macedonieni este glorificată și servește de pretext fericit pentru a nara diferite episoade din viața acestui popor.

Cel mai adesea, aceste episoade sunt luate din viața rustică a ciobanilor.

În sfârșit, sub numele de *Reverii*, Bolintineanu a reunit poezii esențial lirice, remarcabile prin frumusețea ritmului, prin imagine și expresie melancolică.

Acestea sunt cele mai bune opere ale lui Bolintineanu, cele care i-au asigurat un loc printre marii noștri poeți.

Dar activitatea literară a lui Bolintineanu nu s-a oprit aici. Luptele politice și nevoile materiale l-au forțat să se îndrepte și către alte genuri, unde a fost mai puțin valoros.

Și-a exersat condeiul în epopee și îi datorăm *Traianida*[3], poem în șapte cânturi în care celebrează colonizarea Daciei.

Dar suntem departe de a găsi aici reunite condițiile unei opere perfecte ! Aceleași defecte sunt încă mai sensibile în poemul *Conrad*[4] al cărui erou principal este poetul însuși și unde găsim intercalate la fiecare pas piese lirice.

Bolintineanu a scris și drame, în special drame istorice în versuri și în proză, dar acțiunea este rău condusă și interesul rămâne foarte slab. Exemple: *Mihai condamnat la moarte, Ștefan cel Mare* și *Lăpușneanu* (după nuvela lui Negruzzi).

În sfârșit, Bolintineanu a scris și romane: *Manoil*, scris sub formă de corespondență, și *Elena*, roman inspirat de romantismul francez, de satire și de fabule, dar care nu adaugă nimic la gloria sa.

În ciuda lacunelor și slăbiciunilor din opera lui Bolintineanu, ea cuprinde atât de mari frumusețe încât nu putem să nu-i acordăm admirația noastră.

El a avut, la un înalt grad, admirația contemporanilor și, lucru rar, a cunoscut popularitatea. Confirmarea mulțimii nu este, în cazul lui, o atestare neglijabilă. Ea se justifică în ochii posterității.

Rea Ipcar

CONSTANTIN NOICA ÎNTR-O PUBLICAȚIE GIURGIUVEANĂ

Relațiile filosofului, eseistului, traducătorului și excelentului publicist Constantin Noica (n. 12 iulie 1909, Vitănești, Teleorman – m. 4 decembrie 1987, Sibiu) cu intelectuali din orașul Giurgiu dar și din alte *toposuri* ale județului Vlașca au fost analizate și comentate, cu rigoare, de istoricul Emil Păunescu[5], unul dintre cei mai însemnați cunoscători ai acestui spațiu cultural.

Publicația, amintită mai sus, e, de fapt, revista *Licurici* (1941-1942), apărută în anii crânceni ai celui de-al doilea cataclism mondial, ca formă de manifestare creatoare și spirituală a *Liceului Comercial de Băieți* din Giurgiu.

Revista a fost coordonată de doi eminenți profesori de Limba Română, Bucur Pinciu și N.D. Teodorescu, care au selectat și publicat contribuțiile elevilor și colegilor din liceele giurgiuvene.

Printre cei ce au colaborat la această revistă, alături de Nicolae Cartojan, Ion Lupaș, Emil Gulian, Al. Cartojan, Emilia Șt. Milicescu, se impune să-l menționez și pe Constantin Noica, prezent cu trei colaborări: *Rânduri despre tinerețe*[6], *Inteligență și deșteptăciune*[7] și *Filosofia naționalismului*[8], extrem de valoroase.

Filosoful Constantin Noica se afla într-o relație specială cu

(continuare în pag. 10)

(urmare din pagina 9)

profesorul Bucur Pinciu, care era o personalitate a învățământului românesc, prin știință de carte și autoritate morală.

Restitui, aici, articolul *Inteligență și deșteptăciune*, care a fost, inițial, o conferință rostită în ziua de 14 octombrie 1941 la Radio și în care tânărul filosof propune unele disocieri între cele două însușiri fundamentale ale românilor. Argumentele lui Const. Noica pledează pentru deșteptăciune.

Cei doi editori ai cărții lui Constantin Noica, *21 de conferințe radiofonice 1936-1943*, București, Humanitas și Radio, [2000], Andrei Dimitriu și Gabriel Liiceanu nu amintesc faptul că *Filosofia naționalismului* și *Inteligență și deșteptăciune* fuseseră publicate încă din anii războiului.

Astfel de completări contribuie la întregirea imaginii cărturarului așa de ostracizat, cândva, de unii dintre semenii săi.

*

Inteligență și deșteptăciune[9]

„Cine vrednicia capului nu pricepe, acela lungimea cozii la mare cinste ține". Vă amintiți de vorba aceasta ? O scria, acum multă vreme, Dimitrie Cantemir, iar astăzi încă ea se adeverește mai mult decât ar trebui pentru un simplu proverb. Să nu credeți însă că poporul nostru are multe alte proverbe despre deșteptăciune. Are chiar așa de puține (în marea colecție de proverbe a lui Zanne[10] nu sunt decât 4 sau 5), încât o clipă stai să te întrebi cu îngrijorare dacă nu cumva povestea cu deșteptăciunea românului e o simplă poveste. Dar nu e așa. Am putea propune chiar o explicație, românul n-are proverbe despre deșteptăciune, tocmai pentru că e deștept. Așa sunt oamenii, comentează de preferință ceea ce nu au, sau ceea ce nu mai au. N-a spus cineva, cu multă adâncime și frumusețe, despre antici, că n-aveau cuvântul de „iluziune" tocmai pentru că trăiau cu gândul printre ființe mitologice și iluziuni ? Așa și cu inteligența românului. Și inteligența nu e întotdeauna spre lauda românului și spre ponegrirea altor popoare, după cum mă grăbesc să arăt.

Conferința aceasta face parte dintr-un ciclu: e vorba succesiv despre omul mediocru, despre omul deștept, despre omul talentat și omul de geniu. Când mă gândesc la un popor de oameni mediocri, îmi vine în minte elvețienii (oameni mediocri în înțelesul bun, așa cum a descris mediocritatea acum câtva timp, tot la Radio, d[omnul] prof[esor] Petrovici); când caut un exemplu de oameni talentați, mă gândesc Ia francezi; când vreau să găsesc într-un popor câțiva oameni de geniu, mă întorc spre germani. Cât despre deștepți, ați bănuit-o, poporul român îi produce în serie. Și printre puținele proverbe, cum spuneam, pe care le are poporul român despre deșteptăciune, este unul care trădează o admirație de un exclusivism ce ar trebui să ne pună pe gânduri; românul spune: „Mai bine la pagubă cu un deștept, decât la câștig cu un nătărău". Ce este, în definitiv, această deșteptăciune, încât să ne pară bună până și la pagubă ?

Deștept este un cuvânt foarte frumos alcătuit. E mai bine alcătuit decât „inteligent". Deștept înseamnă și, o știți, treaz. Dar treaz într-un înțeles adânc: „deșteptare" vine, pare-se de la latinescul *dispicio* sau *dispecto*, dispectare, unde specto înseamnă a privi stăruitor și prefixul dis indică „în toate părțile". Așadar, deșteptăciunea e starea de veghe a minții. Nu mai lucrezi automat, ca în somn, în somnul materiei sau al instinctelor. Te-ai trezit, stai de veghe, și acum privești în toate părțile încotro s-o apuc ? Ce e mai bine să fac ? Instinctul merge de-a dreptul. Dar merge de-a dreptul pentru că merge doar într-o direcție. Te mână așa cum e purtat un somnambul: drept la țintă, miraculos de drept, dar numai acolo. Viața sufletească instinctivă e deci încă o formă de somn. Doar prin deșteptăciune iese omul din somn; doar prin deșteptăciune se „deșteaptă" omul Ia viață. A fi deștept înseamnă ceva mai precis decât a fi treaz; a fi, în sfârșit, viu. E un înțeles frumos, mai frumos decât cel din expresia de „inteligent", care, compusă fiind din „inter" și „legere", arată doar acțiunea de-a culege, de-a se adânci în sine și reculege, spre a sfârși prin a înțelege. E frumos și acest cuvânt, dar parcă mai adânc e gândul deșteptării la viață: deșteptarea omului din materie; desprinderea lui din letargia neființei sau a ființei animale.

Și ce face omul trezit la viața minții ? Se uită împrejur, am văzut-o; *dis-specto*. Se uită și cercetează ce soluție să aleagă între mai multe cu putință. Instinctul îi dădea o singură soluție; acum deșteptăciunea îl va pune în fața unei pluralități, în fața acestei aritmetici, dacă voiți, care e viața, în toată bogăția ei. Acum omul ezită, cumpănește, alege. Să nu disprețuiți întotdeauna pe omul care ezită. E în destinul omului să șovăie. Omul e singura ființă care are dreptul, care poate să șovăie. A șovăi ține tocmai de libertatea aceasta a inteligenței de-a alege între mai multe căi posibile, și de a alege prin judecată, care, după cum s-a spus, e funcția esențială a inteligenții, o cale mai bună de cum ne putea da instinctul. Toate însușirile sau atributele mult lăudate ale deșteptăciunii: puterea de a face analize sau sinteze, puterea de a introduce ordine și unitate în lucruri, capacitatea de a primi ceva de la lumea externă și cea de-a elabora și impune lumii externe, toate se explică prin această libertate a omului de-a putea privi împrejur. El vede nu numai un anumit lucru care-i e necesar; ci mai multe, care ar putea să-i fie necesare. Toate cele ale deșteptăciunii izvorăsc din aceea că omul privește și ce e posibil, nu numai ce e real. Iar ce e posibil îi stă la îndemână tocmai pentru că privește împrejur, cum o spune cuvântul; pentru că „are orizont". Din orizontul acesta își trage omul ceea ce-i trebuie pentru a se adapta, mai bine decât prin instinct, la viață, cum au spus evoluționiștii, sau spre a face față unei situații noi trăgând încheieri din experiențele vechi.

Vedeți, așadar, ce e deșteptăciunea: e mai mult decât o facultate, e facultatea prin excelență a omului ca om. Fără deșteptăciune, omul n-ar fi trezit la viață, n-ar fi „deșteptat" din somnul animalității sau al materialității sale. De la somnambulismul instinctelor, nu există altă treaptă către forme superioare de viață decât deșteptăciunea. Când l-a făcut pe om, Dumnezeu a trebuit să-l facă și deștept.

Dar omul are un obicei: păcătuiește pe acolo pe unde triumfă. O simțim bine de pildă când spunem despre un ins că „e deștept"; e și ceea ce-l înalță și ceea ce-l scade câteodată. A fi deștept e o funcțiune: funcțiunea de a te orienta într-un orizont care cuprinde lucruri posibile în locul celor reale. Dar tocmai pentru că prefaci lucrurile reale, fructul acesta care-ți stă la îndemână, drumul acesta care ți se deschide înainte, în situații posibile, tocmai pentru că nu privești lucrurile cum ți se dau, ci Ie tratezi în funcție de altele care ți-ar putea fi date, tocmai de aceea nu mai ai de a face cu o lume concretă, ci una abstractă. Deșteptăciunea te situează într-un orizont în care lucrurile, spre a putea fi manevrate, încetează să fie lucruri și devin „forme". Așa că iată procesul curios ce se întâmplă: după ce te-ai trezit la viață prin deșteptăciune, te trezești în clipa când folosești inteligența goală, printre lucruri moarte, printre simple forme. Având în față o lume de forme, de umbre, pierzi contactul cu orice conținut, cu tot ce e realitate. Și să nu credeți că lucrurile acestea sunt prea complicate. Uitați, talentul are un conținut anumit: ai talent la vioară sau ai talent la desen. Geniul are, în principiu cel puțin, toate conținuturile: un om genial acționează ca atare peste tot. Deci talentul are un conținut, geniul are mai multe, dacă nu chiar pe toate. Dar inteligența n-are niciunul. Ea e un instrument pur și simplu. E o unealtă sortită să slujească ceva. Ce, e altă chestiune; dar e unealtă. Și să faci dintr-o unealtă, sau dintr-o simplă funcțiune, un scop, e una din erorile cele mai triste. Auzim, deseori, aici în România: „Orice-ai zice de cutare, e un om deștept". Ei și, dacă e deștept ? E deștept, adică are mai mulți sorți decât alții să realizeze și să se realizeze. Dar o face cu adevărat ?

Timpul nostru tocmai sub acuzarea aceasta stă: că a crezut, mai mult decât era sănătos, în inteligență. Făcea lumea, acum câteva zeci de ani, mare caz de câte o vorbă ca aceasta a lui Anatole France: „Il n'étais pas assez intelligent pour douter; c'était un croyant". Bine va fi fiind omul care crede o speță de inteligență insuficient dezvoltată. Dar inteligentul care se îndoiește de toate ce speță de om este ? Știți ce speță de om ? e omul timpurilor de criză. Toate marile crize din istoria culturală, îndrăznim să generalizăm aceasta, au fost crize de inteligență, crize prin inteligență. O criză se ivește în clipa când mijlocul ia locul scopului de pildă criza economică, în clipa când banul ia locul producției (și producția pe al consumației); sau criza spirituală, când inteligența ia locul creației. Așa a fost întotdeauna, în perioadele de decadență. Antichitatea greacă a sfârșit prin criza *sofiștilor* (care a și fecundat, căci ieșirea din criză e uneori sănătoasă). Distilau sofiștii adevărul cum puteau mai bine și lumea nu mai credea în nimic; se îndoia, vorba lui Anatole France.

Antichitatea romană a sfârșit tot printr-o criză de inteligență: prin *retorică.* Inteligenți și subtili, retorii aceștia arătau ce este discursul, câte părți are, cum să vorbești și cum să nu vorbești, iar lumea se preocupa de formă, în loc de gând. Retorul, vorba Sfântului Augusta, care trăia tocmai în acea epocă decadentă, se îngrijea mai mult să nu greșească și să spună: „omo" în loc de „homo", dar nu se sinchisea defel dacă prin discursul său trimetea la moarte pe un nevinovat. Și tot prin inteligență sfârșește și Evul Mediu. Căci la capătul acestei perioade apare *logicianul.* Nu sofistul nici retorul, dar învățatul care explică părțile și articulațiile gândirii, și care nu mai gândește. Așa e întotdeauna inteligența goală: explică ce e de făcut și nu face nimic.

Azi stăm sub aceeași primejdie: primejdia precumpănirii bolnăvicioase, a unei hipertrofieri a inteligenții. Omul decadent de azi e și sofist și retor, și logician: adică a învățat, ca ei, să discute în formă, nu în fond. Nu mai are o profesiune precisă, dar a făcut vagi studii de drept și filosofic, iar câteodată face publicistici. Datorită lui, inteligentului, s-a prăbușit provizoriu, într-o superbă decadență, Franța. Se găsește și prin România.

Dar aceasta e forma decadentă, civilizată încă, a excesului de inteligență. Există și o barbarie a acestui exces. Știi unde ? Chiar în preajma noastră în Rusia. Căci acolo, marxismul, produs extrem al unei inteligențe uscate, care nu vede oamenii în concret, ci doar în raportul lor abstract de la patron la salariat, de la capitalist la proletar, a sărăcit pe om de orice alt conținut, până la a-l lăsa singur, cu instinctele sale și cu mașinile sale. Nu e o întâmplare că Rusia e aliata Apusului aceluia care decade.

În Răsăritul care încerca să se ridice, ca și în Apusul care decade e același principiu în joc, inteligența goală, care luptă să pustiască lumea, după ce a pustiit sufletele a două mari popoare.

Viața, aceasta aduce inteligența când își cunoaște, la indivizi ca și la popoare, măsura. Pustiu, necredință, inaderență la istorie și neam, aceasta aduce ea când încearcă să-și frângă măsura. Ea nu poate decât sluji. Dacă inteligența vrea să fie slujită, ea și valorile ei uscate, atunci, sub masca înțelepciunii, ca la Anatole France, bate vânt de nebunie. E adevărat că uneori e o nebunie nevinovată. Așa e deșteptăciunea aceasta românească, uneori când trece măsura. Dar dacă respecți mediocritatea, care în definitiv e un destin; dacă admiri talentul, care e un dar; dacă venerezi geniul, care e o hărăzire, deșteptăciunea, sub unele forme de aici, de la noi, trebuie s-o suspectezi și s-o respingi: e prea adesea o *profesiune.* Și-mi pare de neînțeles că înțelepciunea noastră populară, care, oricum, nu e de rând, a putut scorni proverbul de care vă aminteam: „Mai bine la pagubă cu un deștept decât la câștig cu un nătărău". Nu, neamul nostru n-a păcătuit prin atâta deșteptăciune, încă !

CONSTANTIN NOICA

VASILE MILITARU ȘI REVISTA „CONVORBIRI CRITICE"

Biografia și bibliografia poetului, dramaturgului, publicistului și conferențiarului Vasile Militaru (n. 21 septembrie 1886, Dobreni-Câmpurelu, jud. Giurgiu – m. 8 iulie 1959, închisoarea Ocnele Mari) conțin unele neclarități, unele *omisiuni* și, chiar, unele denaturări ale existenței sale scriitoricești și umane.

O încercare de *reconstituire* și *restituire* a unui destin traumatizat de *istorie și oamenii ei* a propus Ion Spălățelu[11], fără să convingă.

Vasile Militaru

Din cercetările întreprinse privitoare la activitatea literară a lui Vasile Militaru lipsește colaborarea acestuia la revista *Convorbiri critice* (1907-1910)[12], publicație însemnată, înființată și coordonată de esteticianul și criticul literar Mihail Dragomirescu.

În paginile acestei reviste, Vasile Militaru publică, în condiții grafice și tipografice ireproșabile, poeziile *Scrisoare*, 1, nr. 8, 15 aprilie – 15 mai 1907, p. 436, *M-a prins dorul*, 1, nr. 24, 15 decembrie 1907, p. 981, *Primăvara*, 2, nr. 8, 15 aprilie 1908, p. 325, *Icoane din trecut*, 4, nr. 11, 25 noiembrie 1910, p. 722 și *Pastel*, 4, nr. 12, 25 decembrie 1910, p. 801.

Remarcăm, încă de la început, evocarea atmosferei rurale, bucolice și un accentuat ton confesiv, în care *eul poetic* recompune, cu eleganță și discreție, itinerarul unui tânăr aflat într-o continuă căutare de sine.

Cele două poezii pe care le *restitui*, aici, se constituie, de fapt, într-un mișcător peisaj, în care cel aflat la vârsta întrebărilor fundamentale caută să-și clarifice stările și sentimentele.

Aflat în descendența lui George Coșbuc și Alexandru Vlahuță, care i-au fost mentori, poetul Vasile Militaru evocă puritatea sufletului din lumea rurală de odinioară.

SCRISOARE

Adeseori, când nu e nimeni în jurul meu și toate tac,
Din soarta mea întunecată, icoane limpezi se desfac:
Îmi amintesc de satul nostru, de casa mică-n care-am stat,
Atâția ani în veselie și niciodată întristat.

Îmi amintesc de poieniță, de lunci, de dealuri și de văi,
De horile de la drăgaică, din vremea când eram flăcăi.
Mi-aduc aminte și de fete, de focul ochilor căprii,
De sânurile înflorite, de buzele trandafirii...

(continuare în pag. 11)

(urmare din pagina 10)

Mă văd ca-n vis colo-n livadă, cosind o brazdă de trifoi,
Ș-aud, în vale cum răsună talanga turmelor de oi.
Aud și doina cea de jale, cu versul dulce și de foc,
Și-n vraja doinei plângătoare mi se oprește coasa-n loc.

Și uite-așa mă poartă gândul din vreme-n vreme înapoi...
Acum pășesc înspre pădure în urma carului cu boi...
Și iată-n față-ne Sabarul curgând prin holdele de grâu,
Îmi iau plăvanii de căpestre și intru-n limpedele râu.

Un pas, doi, trei... Mărunt nisipul, îl simt cum fuge sub picior,
Și boii s-au oprit în mijloc să bea din râul curgător...
Și iată codrul mândru, falnic; dejug plăvanii de la car
Și-ncep să tai la crengi de paltin, de tei, de frasin, de stejar
În cântece de păsărele atât de multe, atât de dragi,
În șoapta râului ce curge și-n șoapta frunzelor de fagi...

Și iar pe drum... Și geme carul, atât de mult l-am încărcat
Și-acum ne-ntoarcem ca moșnegii pe drumul care merge-n sat.
Și cum își tremur frunza plopii în rând, pe margine de drum,
Departe-o turmă către ceruri ridică, colbu-n nori de fum.

Intrăm în sat pe la amiază, plăvanii caru-abia-l mai trag
Și iată mama mă privește cu mâna streașină din prag.

Și iată-mă la arătură, în urma harnicului plug,
Trosnește pirul de pe brazdă și plasa sforilor de rug.
Apoi la seceriș de grâne cu toate fetele din sat
Și Măriuca lui Lisandru, ca un bujor înflăcărat...
Și iac-asa mă poartă gândul din vreme-n vreme înapoi,
Ca să trăiesc aceleași clipe ce le trăirăm amândoi.
VASILE G. MILITARU

M-A PRINS DORUL

M-a prins dorul și mă-mbie
De doi plopi cu frunza rară,
De cerdacul de la vie
Și de strugurii de ceară.
De meleagul cu sulfină
Și cicoare, m-a prins dorul,
De povestea dulce, lină
Care-o freamătă izvorul...

M-a prins dorul și de turma
Oilor păscând pe vale
Și de fluierul, ce-n urma
Oilor, doinea de jale...

Dar mai tare de-o căscioară
Pitulită-ntre jugaștrii
M-a prins dorul, Mărioară,
Și de ochii tăi, albaștrii...
VASILE G. MILITARU

Notă specială

Poezia *Scrisoare* este inclusă în prima sa carte de versuri, *Stropi de rouă* (1920), p. 64-65, cu titlu *Scrisoare fraților mei*, și cu multe modificări. De asemenea, poezia *M-a prins dorul* se republică, p. 139-140, întocmai ca în revista *Convorbiri critice.*

Se impune să precizez că primele poezii le-a semnat și cu *inițiala tatălui său*, *G*, din respect și admirație.

436 CONVORBIRI

SCRISOARE

Adese ori, cînd nu e nimeni în jurul meu şi toate tac,
Din soarta mea întunecată, icoane limpezi se desfac:
Imi amintesc de satul nostru, de casa mică 'n care-am stat,
Atîţia ani în veselie şi niciodată întristat.

Imi amintesc de poeniţă, de lunci, de dealuri şi de văi,
De horile de la drăgaică, din vremea cînd eram flăcăi.
Mi-aduc aminte şi de fete, de focul ochilor căprii,
De sînurile înflorite, de buzele trandafirii...

Mă văd ca 'n vis colo 'n livadă, cosind o brazdă de trifoi,
Ş'aud, în vale cum răsună talanga turmelor de oi.
Aud şi doina cea de jale, cu viersul dulce şi de foc,
Şi 'n vraja doinei plîngătoare mi se opreşte coasa 'n loc.

Şi uite-aşa mă poartă gîndul din vreme 'n vreme înapoi...
Acum păşesc înspre pădure în urma carului cu boi...
Şi iată 'n faţă-ne Sabarul curgînd prin holdele de grîu,
Imi iau plăvanii de căpestre şi intru 'n limpedele rîu.

Un pas, doi, trei... Mărunt nisipul, îl simt cum fuge sub picior,
Şi boii s'au oprit în mijloc să bea din rîul curgător...

Şi iată codrul mîndru, falnic: dejug plăvanii de la car
Şi 'ncep să tai la crengi de paltin, de tei, de frasin, de stejar
In cîntece de păsărele atît de multe,—atît de dragi,
In şoapta rîului ce curge şi 'n şoapta frunzelor de fagi...

Şi iar pe drum... Şi geme carul, atît de mult l-am încărcat
Şi-acum ne 'ntoarcem ca moşnegii pe drumul care merge 'n sat.
Şi cum îşi tremur frunza plopii în rînd, pe margine de drum,
Departe-o turmă către ceruri ridică colbu 'n nori de fum.

Intrăm în sat pe la amiază, plăvanii caru-abia-l mai trag
Şi iată mama mă priveşte cu mîna streaşină din prag.

. . . . . .

Şi iată-mă la arătură, în urma harnicului plug,
Trosneşte pirul de pe brazdă şi plasa sforilor de rug.
Apoi la seceriş de grine cu toate fetele din sat
Şi Mariuca lui Lisandru, ca un bujor înflăcărat...
Şi iac'aşa mă poartă gîndul din vreme 'n vreme înapoi,
Ca să trăiesc aceleaşi clipe ce le trăirăm amîndoi.

VASILE G. MILITARU.

M'A PRINS DORUL.

M'a prins dorul şi mă 'mbie
De doi plopi cu frunza rară,
De cerdacul de la vie
Şi de strugurii de ceară.

De meleagul cu sulfină
Şi cicoare, m'a prins dorul,
De povestea dulce, lină
Care-o freamătă izvorul...

M'a prins dorul şi de turma
Oilor păscînd pe vale
Şi de fluerul, ce 'n urma
Oilor, doinea de jale...

Dar mai tare de-o căscioară
Pitulită 'ntre jugaştrii
M'a prins dorul, Mărioară,
Şi de ochii tăi, albaştrii...

VASILE G. MILITARU.

---

[1] Rea Ipcar și J. Collier Harris au tradus din Petre Ispirescu, *The Foundling Prince*, Boston, 1917.
[2] Henri-Auguste Barbier (1805-1882). Poet, nuvelist, critic de artă, traducător și memorialist.
[3] Dimitrie Bolintineanu, *Traianida*, Partea I, București, 1869.
[4] Idem, *Conrad*, București, 1867.
[5] Emil Păunescu, *Relațiile lui Constantin Noica cu județul Vlașca*, în *Modelul cultural Noica.* [*Volumul*] *3. Culegere alcătuită de Marin Diaconu*, București, Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2014, p. 285-294.
[6] Constantin Noica, *Rânduri despre tinerețe*, în *Licurici*, 1, nr. 1, ianuarie 1941, p. 10-11.
[7] Idem, *Inteligență și deșteptăciune*, în *Licurici*, 1, nr. 9-12, octombrie-decembrie 1941, p. 8-11.
[8] Idem, *Filosofia naționalismului*, în *Licurici*, 2, 5-11, mai-octombrie 1942, p. 8-10.
[9] Conferință ținută la Radio în octombrie 1941.
[10] Iuliu Zanne, *Proverbele românilor. Volumele 1-10*, București, Editura Librăriei Socec, 1895-1912. (*Operă premiată de Academia Română*).
[11] Vasile Militaru, *Tainele sufletului. Volum selectiv realizat și prefațat de prof. dr. Ion Spălățelu*, [București], Casa de Editură și Presă „Viața Românească”, 1999. (*Cuvântul înainte,* care aparține lui Ion Spălățelu, conține 30 de pagini).
[12] Revista „Convorbiri critice” a apărut ca o replică la revista „Convorbiri literare” de unde Mihail Dragomirescu s-a retras din cauza unor disensiuni din redacție.
[13] În ziua de 7 ianuarie se sărbătorește Sfântul Ion.
[14] Fapt confirmat de articolele și studiile sale.
[15] Trimiterea se face la colegii de specialitate din Cluj.

Ioana-Ruxandra Fruntelată

ETNO-LOG

Cum sărbătorim: „Ziua iei” la Bolintin Vale

În calendarele tuturor confesiunilor creștine, data de 24 iunie este însemnata zi a nașterii Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul. Calendarul popular românesc păstrează, la aceeași dată, sărbătoarea Sânzienelor, amestecate în mintea noastră cu Drăgăicile și Ielele, deși Sânzienele sunt mai cu seamă acele flori aurii ce răspândesc un parfum delicat prin fânețe și pajiști.

„În 23 iunie sara, adică spre ziua de Sânziene sau bate vântul, când e piatră, când e potop de ploaie mare, iei sulfină, o frunză de nuc de la Rusalii, salcie de la Florii, le pui pe un vas curat și le dai foc și asta este, zice că alungă răutățile. Asta a ținut-o lumea, o ține și-acuma; bine, ăi bătrâni o țin mai mult, da’ să știi că mai țin și ăi tineri”.

Așa cum se întâmplă în cazul calendarelor populare, ele cunosc variații discrete, toate laolaltă alcătuind o bogăție de credințe, cunoștințe, practici, „amintiri” culturale și expresii folclorice al căror studiu ne poate ajuta să înțelegem că tradiția se modelează constant după firea locului și a oamenilor, este trăită și „negociată” de fiecare dată când se actualizează, cuprinzând deopotrivă, în rostul ei nescris, clipa de acum și izvoarele timpului. Sprijinind „rânduiala” veche a anului rotund și întreg, calendarul popular în ansamblul lui face parte din patrimoniul cultural imaterial și e bine să fie păstrat și promovat ca atare, fără a fi decupat și reinterpretat după interese de conjunctură, străine de orice strategie patrimonială viabilă.

Cu toate acestea, s-a împlinit un an de când guvernanții statului român au aprobat o lege (nr. 184/ 2022) pentru „instituirea Zilei de 24 iunie ca «Ziua Iei»” (Text publicat în *Monitorul Oficial*, Partea I nr. 608 din 21 iunie 2022, în vigoare de la 24 iunie 2022). Cu prilejul acestei zile, „pot fi organizate activități culturale, sociale și artistice și pot fi de ținută științifică și o alta de participare comunitară.

Elementul științific a fost o expoziție dedicată portului țărănesc local și intitulată atractiv: „Viața la țară… pe când timpul nu mai avea răbdare ! Popular, tradițional și național la Bolintin”. Ideea curatorilor a fost aceea de a propune, prin selecția și expunerea unor țesături și piese de port din lăzile de zestre ale „neamurilor” bolintinene, o dezbatere despre „adaptarea lumii țărănești la modernitate” și „o incursiune «cumpătată» în «complexitatea» unui concept: uniforma de țăran”. Am admirat splendide ștergare din borangic, „cămăși” lungi, tradiționale, împodobite cu modele alese direct din țesătură sau realizate prin folosirea unor tipuri de cusături diverse, cu un colorit și câmpuri ornamentale armonizate cu sexul, vârsta și starea socială a purtătorilor. Cele mai multe piese expuse aveau „etichete” create chiar de persoanele care-și împrumutaseră comorile pentru sărbătoarea de la Centrul Cultural „Școala Veche”: „La purtat Danciu Maria/ este un tulpan așa se/ numia se purta pe/ dădesupt la dirmea -/ bazma”; „Milica Dan/ Șorț de babă/ donat/ Țața Tasia/ Bolintin Vale/ 1980"; „Iea a îmbrăcato/ Gena acum 40 ani/ din clasa I a primito/ dela Moașa Tincuța/ din Vînători”. Și alte explicații la fel de impresionante, pentru că ne spun povestea obiectelor cu vocile celor din comunitate, ale celor care, de obicei, tac. Din aceste texte, puse alături de genealogiile familiilor locale prezentate într-o altă memorabilă expoziție și din discuția purtată cu domnul Ștefan Crudu, unul dintre cercetătorii neobosiți ai istoriei și istoriilor bolintinene, ne putem face o idee despre ce s-ar mai putea descoperi și apăra încă în mirabila noastră cultură tradițională.

Detaliu din expoziția „Viața la țară… pe când timpul nu mai avea răbdare ! Popular, tradițional și național la Bolintin”. Foto: Ioana Fruntelată.

Elementul de participare comunitară al sărbătorii a avut în centru cântecele interpretate la nai de un grup de elevi de la Școala gimnazială din Cosoba, alături de profesoarele lor. În continuare, domnul Vasile Grigore i-a invitat pe toți copiii prezenți (îmbrăcați sau nu în „uniformă de țăran”) să-și prezinte la microfon costumele. Astfel, ei au fost antrenați să reflecteze asupra identității propriului costum și să comunice direct cu sala în care se aflau colegi, părinți și rude, dar și invitați de seamă, cetățeni de onoare ai Bolintinului și colaboratori ai revistei „Sud”. Vorbind la microfon în fața publicului, copiii au „probat” și ei rolul de moderator și au trăit o experiență emoționantă de „priză directă” de care sigur își vor aminti. Deocamdată, membrii formației de interpreți la nai au costume de tip „uniformă”, comandate pe Internet și plătite de părinții lor care le încurajează activitatea artistică de la școală. Însă, așa cum mi-a spus una dintre doamnele profesoare de la Cosoba, destule familii mai au și alte costume, pe acelea din lăzile de zestre, mai vechi, dar mult mai valoroase prin investiția de muncă, viață și suflet rămasă în urzeala lor unică.

Cântec de sărbătoare la Centrul Cultural „Școala Veche”. Foto: Ioana Fruntelată.

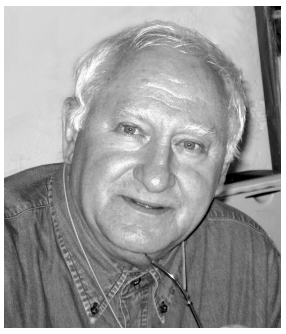
Poate că anul viitor, „parada costumelor” va fi diferită și copiii vor putea spune adevărate povești de familie despre ceea ce vor purta, povești care încălzesc și împodobesc sufletul ca și cum l-ar îmbrăca într-o prețioasă giubea de dimie de Vlașca țesută în patru ițe.

Nașterea St. Ioan Botezătoriul, fetele cele mari din Bucovina se duc pe fânațe, strâng sânziana-galbănă, lat. *Galium verum L.*, și împletind dintr-însa fiecare pentru sine câte o cunună, o sorocesc, zicând: «Sânziană, floare-aleasă,/ Fă-mă în curând mireasă/ Și-arată-mi norocul meu,/ Ce mi-i de la Dumnezeu,/ Cum îi, ca să-l știu și eu./ S-aflu păr mâni demineață/ Pe această cununiță/ De-acel fel de dobitoc/ De care-oi avea noroc,/ S-aflu păr lung de bărbat,/ Însurat ori ne-nsurat,/ Ca din fața părului/ Să cunosc și fața lui»”. Fragmentul citat din *Botanica poporană română* a lui Simion Florea Marian (Vol. 3, P-Z, Ediție critică de Aura Brădățan, Editura Academiei Române, Suceava, 2010, p. 249-250) arată că sărbătoarea de Sânziene favorizează riturile de aflare a viitorului, ca toate marile praguri temporale. Fetele se scoală pe 24 iunie, înainte de răsăritul soarelui, și-și cercetează cununile lăsate noaptea afară, pentru a vedea ce fire de păr s-au oprit pe ele: dacă sunt fire de păr de vacă, cred că vor avea noroc la vite; dacă sunt de lână, vor avea noroc la oi; dacă sunt fire de păr de om, culoarea lor le spune cum le va fi bărbatul, brunet sau bălan etc.

Simion Florea Marian amintește și de rolul apotropaic al sânzienelor, ce erau împletite în cununi și folosite pentru a apăra de rău oamenii, dar și fântânile, casele, animalele. Sultana Hristea, o femeie din satul Starchiojd, aflat în plaiul Teleajenului, ne-a povestit în anul 2014 că de Sânziene „se ducea femeia tot de dimineața, desculță, pe nespălate, culegea sulfină, prima dată punea la icoane, după aceea la căpătâiul copiilor (care dormeau la ora aceea), la capul lor punea câte-un fir de sulfină (sau drăgaică: toată lumea le folosește ca sinonime). Punea și la vite și la praguri. Dacă era slujbă la biserică, ducea și la biserică, împărțea și un covrig, ca să dea ceva. Sulfina, când

difuzate, prin mijloace de informare în masă, materiale care vizează promovarea și protejarea iei” (Legea nr. 184/ 2022, art. 2).

Echipa de aur a operatorilor culturali de la Bolintin Vale – coordonată de istoricul Vasile Grigore, în cadrul Compartimentului Cultură din cadrul Primăriei orașului și în parteneriat cu Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică „Bolintineanu” și revista „Sud” – a profitat de „Ziua Iei” în modul cel mai inteligent cu putință: organizând un eveniment cu o componentă

Don Andreiță
– pălmaș cu condeiul –

Satul din colțul ochiului

…Adică satul aflat acolo, la coada ochiului, cum se mai spune, ascuns cuminte în colțișorul lui. Satul în care te-ai născut și-ai nădăjduit; satul tău, desigur, dar, în egală măsură, satul nostru, românesc, care te/ne însoțește totdeauna, oriunde și oricând, la bine și la rău – și care nu te părăsește niciodată. E de ajuns să întorci capul – și de după umăr răsare, palpită, se-nalță, freamătă o lume întreagă, urmându-te cu înțelegere și sinceritate.

***Satul din colțul ochiului** – o sintagmă sugerată de buna mea prietenă, scriitoarea Magda Ursache. Un înțeles asupra căruia voi reflecta mai pe larg, în paginile prietenoasei reviste „Sud”.*

Acasă

Acasă n-am mai fost de mult
Și asta-i tot poveste veche,
De când prin vaiere ascult
Chemarea fără de pereche

La umbră de pământ și oase
Trag plopii cerul spre apus,
Mărgeluiește satu-n case –
Și lună nu-i, nici stele nu-s

În Nopțile de Sânziene
Ies oasele la dans în zori
Pe-nmiresmatele poiene –
Și saltă flăcări pe comori

Vin zâne blonde, zâne albe
Și mândre fete de-mpărați
Cu pieptul legănat în salbe –
Și vin haiducii înzăuați

Toți sorociți la dansul morții
De pe tărâm pe alt tărâm,
Stingheri ursându-li-se sorții –
Cu toții singuri și de fum

Ci numai eu, păcat lumesc,
Tresar și-acum, cu fața-ntoarsă
Spre satu-n care întâlnesc
Doar iarba veștedă și arsă.

„Și au dat domniei mele calul”

Privesc în sufletul satului meu – departe, cât mai departe. Chipuri ușor neclare, decupate dintr-un timp fumuriu, se limpezesc treptat, pe măsură ce se apropie. Pâlcuri-pâlcuri – în clipa cum le prinde ochiul meu, ori cum au fost ele surprinse în clipe mai vechi. Case străjuite de arbori cu frunza subțire, păduri fremătând în murmurul pârâurilor albastre, oameni cu obraz frumos și gesturi blânde se perindă prin fața mea, se opresc în raza ochiului, parcă spre a saluta, și se petrec, lăsând locul altor și altor pâlcuri ce se desprind din fumul timpului.

Încerc să identific locul și momentul. Satul meu, așa cum îl știu, și-l știu bine – în el m-am născut, am crescut, am învățat alfabetul și să respect oamenii, mi-am luat *atestatul de 18 ani* și n-am uitat niciodată, oriunde am plecat după aceea, *cei șapte ani de-acasă* – satul acesta, zic, de pe valea enigmaticului Iminog, este cuprins între cele patru puncte cardinale, care aici se numesc Pitulata și Balomirul, Coada Oblegului și Cornul Caprei. Caut aceste puncta și nu reușesc să le depistez, să știu unde mă aflu, cine sunt – și pe ce mă bazez.

…Și continui să cobor – tot mai adânc – în sufletul satului meu. Și încep să se limpezească imaginile, să capete contururi exacte. Iată, se luminează un sigiliu domnesc, aplicat pe ceară roșie. Citesc: „Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab Voievod și domn a toată țara Ungrovlahiei. Dă domnia mea această poruncă a domniei mele… să le fie satul… *Mirilești*… Deci, le-am dat domnia mea, ca să le fie ocină și de ohabă și de nimeni atins, după spusa domniei mele. Și mi-au dat un cal, pentru că le-au fost vechi ocine”. „S-a scris la 6985 (1477) luna iunie, zile 30". Este actul de atestare (repet: în anul 1477) a satului Mierlești (pe atunci, Mirilești) – component al comunei Perieți, locul meu natal – pe care domnitorul Basarab cel Bătrân-Laiotă îl semna și-l întărea cu sigiliul său.

Multe ar fi de spus în legătură cu acest document și personajele sale. În primul rând, că acești strămoși ai mei erau oameni harnici și avuți, moșneni stăpâni pe brazda lor de pământ, mărită uneori prin danii domnești, ca urmare a eroismului săvârșit în lupte, alături de Voievod, alteori prin înrudiri sau cumpărare. Da, dar ceea ce impresionează în acest document este acea consemnare de la sfârșitul lui: *„Și mi-au dat un cal”*… Mărturisesc că sunt surprins; personal, aud pentru prima oară o asemenea întâmplare; citesc pentru prima oară un astfel de înscris pe un act oficial. Să fie vorba doar pentru faptul că strămoșii mei erau nu numai avuți, ci și generoși ? Tot ce e posibil. Pentru că, nu mult după această dată – 77 de ani înseamnă o clipă în istorie; dar poate lăsa și o amprentă dăinuitoare – în anul 7044 (1536) iulie 10 zile tot în legătură cu Mirilești (și alte așezări megiește) se întocmește (păstrat până la noi !) încă un act: „Din mila lui Dumnezeu, Io Radu Voievod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul marelui și prea bunului Radu Voievod. Dî domnia mea această poruncă a domniei mele lui… cu fiii săi, câți Dumnezeu îi va lăsa, ca să-i fie ocină în Mirilești… *Și au dat domniei mele calul*”.

Și, atunci, te întrebi: Nu cumva gestul darului a devenit un obicei, o cutumă ? Și de ce cal ? când puteau oferi și altceva: un taur de rasă, de pildă, un cârd de vaci cu lapte, o turmă de oi țigaie ? Dar ei, țăranii aceia vechi, din satul meu vechi, au optat pentru cal – pentru că acest animal era cel mai aproape de sufletul și nevoile lor, la plug, la căruță, dar mai ales era nelipsit în luptele de apărare a gliei strămoșești: totdeauna alături, om și cal, un singur trup, la chemarea domnitorului. Care domnitor știa să aprecieze, să prețuiască, să plătească și să răsplătească. În anul 1597, de exemplu (la patru ani de când a fost atestat și satul Perieți) însuși Mihai Viteazul dă o carte în care urează sănătate oștenilor săi și arată și ce leafă vor primi cei care se înrolează în oastea sa: …„care oșteni vor să slujească cu slujbă și vor să vină să fie lângă domnia mea să slujească, iar milostivirea voastră așa să știți, care oșteni vor fi cu cai, călăraș, iar domnia mea va plăti leafă oșteanului, iar pentru un cal câte 5 taleri pe lună; iar care va fi iuzbașă oștenilor, iar domnia mea îi va plăti pentru un cal câte 5 taleri pe lună și pentru masă iar câte 15 taleri. Și căpitanilor, care va fi căpitan, iarăși le voi plăti domnia mea leafă, pentru un cal câte 5 taleri și pentru masă 50 de taleri pe lună”.

Înțeleaptă judecata Voievodului, după tratamentul aplicat cailor: egal și generos, același pentru toți, indiferent de cine îl încalecă, oștean simplu sau căpitan. Pentru că el, Voievodul Mihai, a înțeles și iubit ca nimeni altul această minune a lui Dumnezeu numită *cal* – prieten, frate, sfânt jertfitor. Ceea ce a intrat și s-a păstrat și-n cântec. Cântec popular, pe care l-a cules scriitorul Vasile Alecsandri – și l-a publicat în volumul „Poezii populare ale românilor” – din care citez:

„Auzit-ați de-un oltean,
De-un oltean, de-un craiovean
Ce nu-i pasă de sultan ?
Auzit-ați de-un viteaz
Care veșnic șade treaz
Cât e țara la necaz ?
Auzit-ați de-un Mihai
Ce sare pe șapte cai
De strigă Stambulul vai ?
El e domnul cel vestit
Care-n lume a venit
Pe luptat și biruit.
Spuie râul cel oltean,
Spuie valul dunărean
Și codrul călugărean
Câte lupte au privit,
Câte oști au mistuit,
Câte oase-au înălbit !
Mulți ca frunzele de brad,
Ca nisipul de pe vad,
Ca gemetele din iad !
Spuie corbii munților
Și fiarele codrilor
Care-a fost nutrețul lor ?
Fost-au leșuri tătărești
Și turcești și ungurești
Date-n săbii românești !
Alelei ! Mihai, Mihai !
Căci de noi milă nu ai,
Să ne scapi de-amar și vai”.

În legătură cu acest cântec, Vasile Alecsandri notează: „Acest cântec l-am găsit scris într-o psaltire foarte veche din biblioteca mănăstirii Neamțului. Dedesubtul cântecului erau următoarele cuvinte scrise cu slovă călugărească: „Scrisu-s-au acest viers bătrân de mine, ieromonahul Paisie, credincios rob al lui Dumnezeu, iar eu l-am auzit și l-am învățat de la răposatul bunul meu, Stoian Jolde armășelul”.

O carte actuală

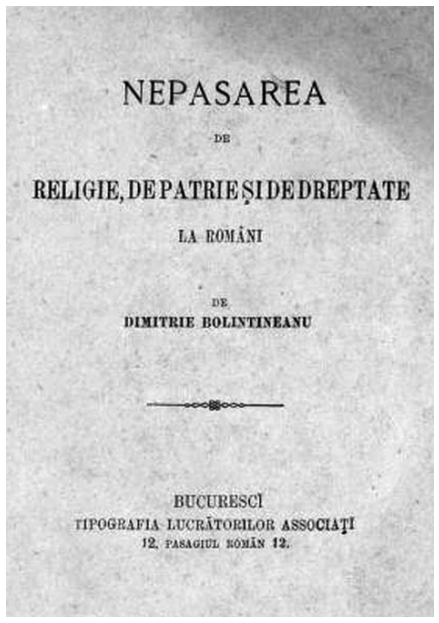

Mircea Popa

Trecutul nostru cultural e plin de surprize de tot felul. Una dintre aceasta mi-a fost procurată de lectura cărţii lui Dimitrie Bolintineanu, *Nepăsarea de religie, de patrie şi de dreptate la români*, scrisă în 1866, adică de acum 157 de ani. Titlul e extrem de semnificativ de parcă autorul şi l-a fixat cu gândul la realităţile de astăzi din România, unde patria e uitată, religia nesocotită, iar dreptatea călcată în picioare. Cunoscutul poet, autor al atâtor poezii pătrunse de patriotismul ardent al generaţiei paşoptiste şi unioniste, face nişte consideraţii necesare privitoare la relaţia dintre stat şi popor, pe care acest stat trebuie să-l conducă pe calea propăşirii. Din păcate, teoria contractului social nu mai e respectată din momentul în care în fruntea ţării a venit, printr-o lovitură de palat, Ion Iliescu şi oamenii lui, care au minţit întregul mapamond prin încercarea disperată de a-şi legitima puterea. Se spune că poporul îşi merită de fiecare dată conducătorii pe care îi are. Plecând de la această constatare, ajungem să trăim la 31 de ani de „libertate" una dintre situaţiile cele mai grave prin care trece ţara, aşa cum Bolintineanu o constata imediat după detronarea lui Cuza.

Adept al teoriei contractului social, Bolintineanu arată că într-o democraţie relaţia dintre alegători şi cei aleşi este una fundamentală, prin faptul că, pentru un timp determinat, sunt aleşi să se pună în serviciul naţiunii, câţiva dintre „aleşii"naţiei, cei mai buni dintre cei mai buni, astfel ca simplul cetăţean şi ţara în genere să se bucure de o egală prosperitate. Bolintineanu definea această situaţie în felul următor: „Statul ia locul patriei şi autoritatea locul statului", deoarece „Un guvern trebuie să fie patriot precum un popor. Aceasta este cea dintâi datorie a societăţii şi a guvernului ei... O naţie începe a muri când guvernele sale se aleg prin influenţa străinilor, când legile ei nu se mai exercită; când patria se împarte în învingători şi învinşi, când meritul este neapreciat, când partida dă dreptatea, când cheltuieşte mai mult decât are statul şi cetăţeanul, când nepăsarea de patrie face a se nesocoti toate insultele, toate umilinţele ce se dau patriei; când trădarea, arbitrajul şi corupţia nu mai au ruşine".

Citind cuvintele de mai sus, am avut impresia că Bolintineanu a devenit din nou un contemporan cu noi, că a intuit drumul dezastruos al României spre prăpastie, drum pe care clasa politică românească şi guvernele care au emanat din interiorul ei a comis toate aceste nelegiuiri pe care Bolintineanu le înfierează.

Sunt guvernele noastre responsabile de starea tot mai gravă a poporului ? Desigur că nu, deoarece singurul lor interes a fost acela de a-şi face un loc tot mai în faţă la banul public şi la îmbogăţirea personală. Cum se întâmplă că toţi aceşti mandataţi de noi pe termen limitat, de la alegeri la alegeri, să ajungă să posede cele mai luxoase vile, afacerile cele mai bănoase şi conturile bancare cele mai incredibile. Acest lucru este posibil când justiţia nu-şi face datoria, când societatea e slabă şi dezbinată (cei mai valoroşi fii ai ţării au luat calea străinătăţii), când nu aveam pârghiile necesare pentru a fi pedepsiţi, deoarece avem un parlament supradimensionat, aflat într-o vacanţă perpetuă, o justiţie oarbă şi partide tranzacţionabile. Statul se trezeşte greu la aceste mari ţepe date bugetului, părând că a scăpat din mână frânele şi că se complace în situaţie. Vocile presei, ale Bisericii şi ale intelectualilor patrioţi nu mai sunt ascultate, par să răsune în gol. Iar cei care suferă direct de pe urma acestor inconstanţe, devenite veşnicie, e omul simplu, cu pensia aproape de faliment, cu agricultura de subzistenţă, cu afacerile la pământ, cu preţurile care au depăşit orice raţiune. Ţara ajunge încet încet pe mâna străinilor, sumele împrumutate ne trag cu putere în jos (se afirmă că numai dobânzile ce urmează să le plătim ajung la 17 miliarde anual !). Urmarea e că ne pierdem sau ne amanetăm suveranitatea, că trădarea naţională a devenit un sport generalizat, bun pentru o Olimpiadă a Prostiei şi a Jafului naţional. Rezultatul acestei vădite slăbiciuni a statului a dus la împărţirea ţării în bogaţi şi săraci, când totul se cumpără şi se vinde. Rezultatul ? Ni-l arată acelaşi Bolintineanu când constată: „Nu mai este nici o garanţie pentru moralitate, dreptate, libertate şi patrie. Acest element este împărţit în două, între oamenii despotismului şi oamenii democraţi. Camerele ele înşeşi pierd conştiinţa că sunt mai mult decât consilii legislative. Cetăţeanul nu mai are conştiinţa dreptului şi datoriei şi solidarităţii sale cu societatea, abuzul nu mai indignă pe nimeni." „Guvernele rele numesc funcţionari răi; pentru ele rău este bun, căci numai răii funcţionari apără guvernele rele. Un guvern care pradă se servă cu oameni care pradă".

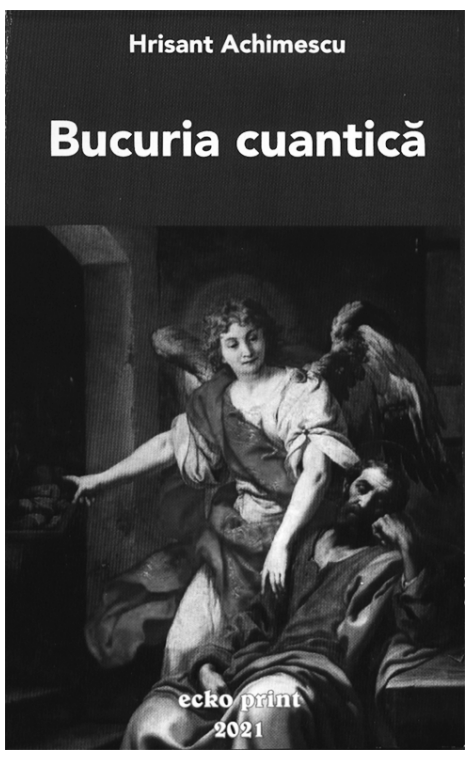
Partea cea mai gravă este disperarea populaţiei, lipsa de încredere pe care simplul cetăţean o mai are în conducerea statului. Dezamăgirea e atât de mare, încât până şi mersul la vot e socotit inutil. O dovedesc ultimele alegeri, în urma cărora a ieşit bulibăşeala de astăzi, când a fost scos din joben la un gest al prestidigitatorului numele de Câţu. Nu a avut un trecut de combatant şi nici unul care să-l recomande prin propriile merite la o funcţie de o asemenea responsabilitate. A reuşit să obţină performanţe pe care nu le-a reuşit nimeni până la el: îndatorarea ţării cu sume enorme, pe care nici nepoţii nepoţilor noştri n-o să le poată restitui. Ţara, aşa cum arată la ora de astăzi, e rezultatul acestei politici originale, total falimentare. Când în locul Brătienilor îl avem pe Florin Câţu, când în locul ţărăniştilor îl avem pe Ciolacu, în locul lui Averescu pe Ciucă, lucrul era de aşteptat. Dacă ne uităm la numele lor, este clar că ele vin din mahalale sau din sate bătute de Dumnezeu. Cu oameni ca aceştia, România e sortită să rămână mereu sluga tuturor. Iar Bolintineanu, care ne acuză postum pentru nepăsarea faţă de religie, de patrie şi de dreptate, este mai actual ca oricând.

Revelaţie şi originalitate

Victoria Milescu

Cartea de versuri a lui Hrisant Achimescu, *Bucuria cuantică*, apărută la editura Ecko Print din Drobeta Turnu-Severin, în 2021, aparţine unui autor original, tematic, stilistic şi chiar ortografic. Titlul este incitant, prin alăturarea celor doi temeni, ce trimit, unul spre zona sentimentelor fiinţei umane, iar celălalt spre partea ei energetică, misterioasă, studiată, dar încă neexplicată deplin în esenţa sa divină, având aceeaşi sorginte, poate, ca şi poezia. Autorul are cunoştinţe de fizică, matematică, astronomie, fiindcă în poezia sa absoarbe o mulţime de termeni din aceste domenii, dar şi din alte domenii ştiinţifice, nedumerind prin procedeul îndrăzneţ dar şi riscând faţă de un lector comod, sau inapetent privind experimentele, acestea ducând, la urma urmei, la o anume revigorarea a limbajului poetic. Dar Hrisant Achimescu nu este singurul, în acest demers. Poetul şi doctorul Dan Tipuriţă a brevetat termenul de *poezie biogenetică*, introducând în poeziile sale termeni din medicină, biologie, cu transfigurări interesante. Autorul nostru scrie cu o oarecare înfrigurare, scrie neliniştit, dubitativ, ca sub presiunea unei stări alarmante, pe care încearcă să o desluşească, având însă mai tot timpul în centrul atenţiei eul fragil, limitativ în raport cu forţele uriaşe ale cosmosului acţionând prin legi şi coduri secrete. Poetul încearcă să-şi explice/ să ne explice inexplicabilul, miraculosul, fabulosul prin poezie, o poezie neconvenţională în spirit şi formă, realizată în prozodie clasică sau vers liber. Rimele nu sunt perfecte, dar pare că autorul nici nu urmăreşte perfecţiunea, atras mai degrabă de mecanismele prin care ajunge să fie astfel, adică intangibilă. Eul fiinţial e chinuit de întrebări, de posibile multiple răspunsuri, privind viaţa şi moartea, finitul şi infinitul. Imaginaţia poetului nu cunoaşte margini, abilitatea combinatorie a termenilor, depăşind constrângerile livreşti, bulversează. Poetul vorbeşte despre: „fotoni transhumanţi", „fotoni zigzagaţi", „energii subiacente", „cuante în extaz", „stringuri gemând sinistru", „hologramа nimicului", „ţărmuri plankmentale" „psihotroni pe gutiere", bosoni, quarci, gravitoni etc. Dar pentru că uneori nu există cuvinte care să-i exprime mai potrivit gândurile şi setea de expansiune pe multiple planuri, inventează: „necorporalele porniri", „vorbari vexaţi", „mărgelesc cuvinte"; toate în efortul şi aspiraţia de a crea o atmosferă cosmic-halucinantă, unde omul este un simbol, cu „o poftă insaţiabilă de a fi". Particula *trans* e folosită pentru a sugera transformarea dar şi transcenderea unor frontiere volatile, universale, necunoscute: „transdilemă", „transorânduială", „transsminteală", „transviroze" etc. În poezia „necunoscutul", spune: „un tainic trans ce ni se-ascunde/ un terţ construct un terţ ascuns/ ce-a postulat în mic în mare/ un infinit de nepătruns." Autorul apelează la o semantică ce configurează un spaţiu straniu, nebulos, ce nu poate fi cunoscut decât prin simţurile speciale ale unor fiinţe speciale, una dintre acestea fiind poetul ce poate avea acces la alte zone, suprasensibile, prin revelaţie. În mijlocul unui haos în continuă neodihnă, poetul îşi intuieşte esenţa rezonantă, existenţială: „în ADN-ul meu/ e-un bit indefinit". Acel bit nedefinit îi determină natura contrariilor interne, cu legături solare dar şi întunecate: „cum că-s cuant fără de sine/ deviat de la traseu/ spate-faţă cu egoul/ şi demon/ şi dumnezeu." Aflat „între eros şi tanatos", poetul este „un devorator de vise", capturat de amalgamul unor imagini, proiecţii vibratile, având acces la planuri superioare dar şi periculoase. Autorul revine frecvent asupra sensului vieţii, al morţii, frust sau metaforic, sugerând călătoria în afara Pământului, prin decorporalizare, anihilând timpul. Dincolo de timp, moartea nu mai e obligatorie – „moartea de n-o chemi, nu vine". Autorul intuieşte în alcătuirea lumii noastre şi un ingredient demonic, ce creează şi dinamizează controverse şi dubii interioare, de care unii îşi dau seama, alţii nu: „un demon cam perfid/ o creatură/ de ceva vreme mă locuieşte arogant." În acest sens este amintit şarpele simbolizând spirala ADN-ului conştientizat prin autoscopie: „Când sunt şarpe, când nu-s şarpe". Alteori e un „clovn nebun", doar astfel făcând posibil să-şi comunice tragedia neîmpăcării contrariilor: „să uit tot/ să uit de toate/ şi pe mine să mă uit/ undeva-n extragalacte/ unde sunt/ unde nu sunt." Scufundarea în sine e simultană cu sondarea trecutului Terrei, ajungând până la Lemurieni şi Continentul Mu, făcând posibilă trăirea concomitentă a altor ere, cu misterele lor: „se-ntorc lemurienii/ din holograme stinse/ din presupuse lumi/ ce s-au interferat/ cu-ngheţul/ cu dezgheţul/ cu lungile eclipse/ cu ştiinţa/ cu conştiinţa/ trufaş/ neinspirat." Poetul plonjează în adâncul pământului, dar şi în afara lui, din dorinţa de a explora nemărginirea, din aspiraţia spre libertate, străbătând spaţii largi, în siajul unor reflexe eminesciene de „neînţelesuri înţelese". Poezia „Bucuria cuantică", cea care dă titlul cărţii, e bucuria pură a cuantei energetice primordiale, regăsite, traversând timpurile, mereu sub altă formă dar aceeaşi, eternă, a eului matricial, esenţa generatoare de vieţuire veşnică: „el la el/ şi eu la mine/două lumi şi doar o stare/ bucuria de-a fi cuante/ de-a pricepe doar fiinţare." Prin lucrarea sa, poetul se ridică la acele niveluri ale universurilor ce transcend viaţa şi moartea: „universuri universuri/ infinite infinite/ voi transcendeţi/ viaţa/ moartea/ eu la fel/ dar prin cuvinte." În poeziile dlui Hrisant Achimescu scrise frisonant, vom găsi şi unele repetări, unele contradicţii, lucruri ilogice, imperfecţiuni, scăpări, dar împreună, alcătuiesc un tot, amprentat de acel farmec indicibil al autenticităţii, al purităţii transcripţiei dictate, ce pretinde ataşament necondiţionat, şi nu fără temei, fiindcă poezia, cum s-a dovedit uneori, relevă cauze şi efecte înaintea ştiinţei.

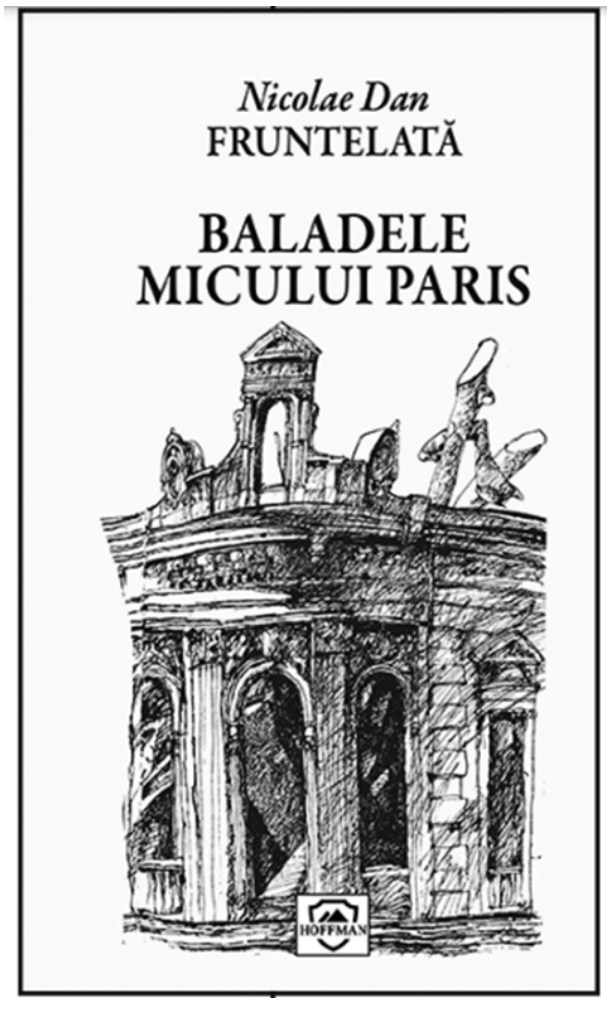
Șerban Codrin Denk

Nicolae Dan Fruntelată sau poetul într-o țară pierdută

O polemică între doi buni cunoscători ai acelei vieți literare, unde Nicolae Dan Fruntelată, pe vremuri, să recunoaștem, a fost implicat și amestecat, tulbură un fapt mai simplu, întâlnirea cu un poet, fiindcă funcționarul public, cu răspunderi oficiale, s-a dorit întreaga sa viață un trubadur însetat de liniște și pace, de dialog cu prieteni sinceri și, de ce nu, cu pahare lăudate înainte de a fi golite. Din păcate pentru inima lui muncită peste puteri, pace și liniște nu a avut, așa că multe din frumoasele proiecte s-au pomenit știrbite, mai ales la gură, precum oalele de lut la chefurile din vechile hanuri la margini de drumuri. Prin urmare, să lăsăm, la rândul nostru, în pace și liniște orice polemică și să ne vedem de ale poeziei, pe care strănepotul pandurului Fruntelată a avut tăria să o iubească din toată inima lui căznită.

Versuitori au prins un loc în vechea colecție „Cele mai frumoase poezii" ocolită, din decență, de poetul nostru, și, probabil, rău a făcut. I-au rămas anii deplinei maturități și ultimii să-și aștearnă pe hârtie ceea ce, cu deplin temei, considera cele mai „frumoase", cele mai amare, cele mai „pierdute" poeme înstrunate, mai ales, în sonuri baladești, lăutărești, totul cântat, psalmodiat, tulburat de paharul amar. „Mi-e frig și mi-e negură, Doamne,/ și caut o țară pierdută/ într-o lume de moarte bolnavă/ de dictonul latin pentru care/ numai cei morți te salută" (*Balada țării pierdute*). Se află aici eminescianismul cel mai profund și sincer pe care l-a vibrat poezia sa, relația cu tot ce înseamnă țară blestemată de a fi pierdută, drum invers față de țara creată numai cu sânge, jertfă, lacrimi, fiindcă „mai sunt/ în câmpia-nnoptată la marginea marginii/ poeți, dezertori ori eroi" (*Ea n-o să-ți răspundă*). Demodat pentru unii mai uituci, rău mirositor pentru alții sensibili la ceaiuri postmoderne, *teiul* rămâne același arbore totemic, izbăvitor și aducător aminte: „Doamne, tu erai plecat din sat/ când m-am clătinat pe picioare/ și-am căutat cuvinte vechi, n-am găsit/ simțeam amintirea lor cum mă doare/ Buna mea, părinții mei,/ iarbă cu miros de tei" (*Balada tăcerii*). Sentiment ieșit din uz, profanat, aruncat la deșeuri, poetul nostru a fost un patriot, un conservator, un țăran deprins să mângâie pământul înainte de toate, altfel zis, un boier în spirit și în fapte, un prinț, adică un om întreg. „Eu am fost prinț în Bizanț,/ eu am fost tatăl/ acelor copii care au murit copii/ Eu, Brâncoveanul, nebunul de frumusețe/ nu mă meriți dacă nu mă știi/ Eu, de la Dunăre-n jos, de la Dunăre-n sus/ eu, între turc și-ntre rus/ Doamne, balada a murit prea demult/ doar ecoul ei târziu îl mai ascult/ Doamne, se repetă istoria/ simt până-n nervi nenorocul, mânia,/ foaie verde, nu mă pierde,/ foaie verde, România" (*Elegie balcanică*).

Poetul a rămas cu gândurile în trecut, inclusiv între prea multe cărți, în biblioteca reală, nu în Biblioteca Babel, unde „Toți sunt aici, aruncă în mine/ cuvinte, sentimente, povești/ Doamne, în camera asta/ poți să scrii versuri/ ori să-nnebunești/ Doamne, în camera asta/ poți să fii sclav sau împărat/ noaptea vin în haită cuvintele/ care m-au ucis și m-au înviat (...)", pentru ca incipitul baladei să fie: „Mă întorc între cărțile mele/ ca și cum m-aș întoarce acasă/ acolo unde toate rosturile, pentru vecie/ de la copilărie și pân-la tinerețe/ și pân-la ce mai poate să fie/ în geamul dinspre sud, Jorge Luis/ ca un zeu orb mă îndrumă/ mi-arată singurul drum, singura lumină/ luminoasă și adevărată (...)" Un pleonasm se metamorfozează, Jorge Luis devine un alt capăt al nesfârșitului drum bătătorit de baladiștii lumii, iar fragmentul/ crâmpeiul „cuvinte, sentimente, povești" pare aluzie cu ochii deschiși la un celebru vers eminescian. (*Balada câinelui bătrân*) Odată instalat cu versuri și cântec-rostire în constelația lui „Dumnezeu din baladă", trubadurul își delimitează hotarele unui imperiu fără hotare: „Câte balade geniale ar trebui să scriu/ când de la Homer, încoace și încolo,/ numai balade geniale s-au scris ?/ Chaucer, vikingii, celții nebuni/ tracii lui Orfeu, rușii bâlinelor/ turcii lui Mahomed cel târziu/ pe urmă Evul Mediu întunecat/ sufletul Morii de Vânt, păgubosul/ arde într-o baladă Giordano Bruno/ sfântul, ereticul, păcătosul/ Adu-le-ncoace până-n lumina/ Marelui Orb, Jorge Borges/ din Buenos Aires până-n Colentina/ eu sunt prințul boem al acestui eres/ Câte balade geniale ar trebui să scriu/ să le-nchin tandru în folclorul român/ Alimoș agonizând între colinele/ morții unui popor blestemat și bătrân/ istoria mea e-o baladă târzie/ o poveste unde se moare oricum/ găsește cuvintele, muzica este/ numai haina cernită a marelui drum/ Dacă poți să strigi, dacă poți să vezi/ mut fiind, orb fiind, Dumnezeu/ te va ajuta să mai crezi." (*Dumnezeu din baladă*) Citatul extins cuprinde cutremurătoare versuri neverosimil de simple în aparența lor accentuată, dar și un program estetic al bunului Dumnezeu devenit, fără orgolii sau falsă pietate, un bun poet cu blazon oltenesc. Trimiterea ironică la Colentina cuprinde fapte de mare seriozitate, sunt o poartă marginală, de intrare în *Micul Paris*. Cu programul afișat, poetul își asumă acea stare de urgență capabilă să compună *„baladele geniale"*. Binecînțeles că se complace în vorbe sucite, răsucite, în răspăr (i-a fost prieten, mai puțin de pahar, lui Nicolae Velea, dar mai ales paharnicului fără limite Fănuș Neagu), romanticul concept „genial" desemnând chiar

inexistența baladelor pierdute într-o „țara pierdută", „Eu, cu Valahia Mare și cu dulcea mea/ Valahie Mică, buzdugan într-o mână/ Din zidul mănăstirii-am fugit/ nebun și războinic, într-o noapte de mai/ când mi-a fost dor de-au plâns zidurile/ și-au visat iar visul acelui Mihai (...) Sunt, Doamne, un copac fulgerat/ de o istorie ticăloasă, străină/ sunt, Doamne, împărțit și vândut/ Unde-i destin și unde e vină ?" (*Balada visului pierdut*)

Mereu delimitat, mereu contrariind, mereu pus pe șicane cu lingviștii, cu politicienii, cu trădătorii, cu invadatorii, cu flămânzii în propriile palate și cu sătuii în bordeiele altora, fie oricine, neștiuți, știuți, persani, latini, huni, unguri, mongoli, turci, tătari, ruși, americani, poetul se cutremură că nu a existat și nu va exista „fericire" pentru poporul său, din toate cauzele, inclusiv spirituale, inclusiv creștine, poate numai în „păgânătate", ultima răscruce înainte de nimic: „Vai, vai, vai, vai/ spune vorba veche/ fără de pereche/ șoaptă și durere/ vis ce nu mai piere/ că noi, neam bătrân/ doar pe lângă Rai/ către Rai om mere", și mai departe, inclusiv din cauza lipsei de discernământ a tuturor cauzelor. Poemul este splendid și merită reamintit, fie chiar din cauza fără cauză a frumuseții gratuite: „Vai, vai, vai, vai, vai/ nu mă duc în jos/ că sunt pedepsit/ să fiu bun, frumos/ Eu vorbesc o limbă/ care nu se schimbă/ care nu se-nchină/ la crucea latină/ se-nchină la soare/ moare în picioare/ limbă călătoare/ în imperiul sud/ cântecul i-aud/ cântecul i-l știu/ chiar dac-a fost pus/ viu într-un sicriu/ părăsit pe apă/ vântu-i face slujba/ vântul îl îngroapă/ preot cu dreptate/ în păgânătate" (*Cântec foarte vechi*) Versificația mioritică, a *genialului* Vasile Alecsandri din Mircești, își apasă pecetea în ceara virulentă a bardului confratern, din Bălăcița, într-un drum sortit să treacă *„doar pe lângă Rai"*.

Încă o dată țara pierdută înseamnă frig spiritual, frigul nu se transformă în țară spirituală, de aici dezgustul de a scoate la vedere, pe balcon „steagul meu tricolor împăturit anul trecut/ și pus lângă Marquez și lângă Nichita". Sanctificat, steagul este demn numai de „un lup vechi, singur,/ pentru că m-am săturat/ de hărmălaie, de parăzi și de vorbele/ care curg pe stradă ca balele unui melc/ pentru că m-am săturat de gestul fariseilor/ care stau drepți, cu mâna la inimă, vezi Doamne,/ când se cântă acele versuri cu deșteptarea/ unei nații lovite de somnul de veci (...)" (*Patrie și frig*)

Bucureștean prin adopție, precum mulți olteni faimoși, de la Macedonski la Arghezi, Sorescu, dacă alegem nume dintre poeți, localizările dâmbovițene devin poezie odată cu „planeta Colentina": „Case mici, aburoase străzi/ miros de rufe ude, bolți de viță/ mahalagii veseli, țiganii,/ căruțașii, cărămidarii, șuții/ Planeta Colentina se scoală greu duminica/ mâță sătulă cu ghearele în teci/ (...) Planeta Colentina/ pierdută pe orbita unui vis/ de golan tânăr, de poet zăpăcit./ Doamne, tramvaiul Unu întoarce la Pod./ Viața mea nu mai întoarce niciodată acolo", sau cu „Strada Doamnei": „Mă calcă vremea în picioare/ am tot mai mult culoarea toamnei/ mă-ntorc să beau un vin târziu/ în cârciuma din strada Doamnei", versuri repetate în finalul poemului. Prin urmare, *micul Paris* este disecat cu bisturiul, ca la morgă, stradă cu stradă, oltean cu oltean, tramvai criminal cu tramvai. Prin orașul frumos și trist, Fruntelată se alătură în forță altor cântăreți ai cetăților fără ziduri înconjurătoare, dar cu povești din aceeași piatră legendară, New Yorkul lui Walt Whitman, Chicago al lui Carl Sandburg, Moscova cârciumăreasă a lui Serghei Esenin, Veneția lui Osip Mandelstam, Parisul simboliștilor și moderniștilor, Belgradul lui Vasko Popa, Bacăul lui Bacovia, Buenos Aires al lui Jorge Luis Borges, Bucureștiul cu Oborul lui Miron Radu Paraschivescu, Tudor Arghezi, Sibiul lui Radu Stanca: „În orașul meu levantin, călător/ toamna vine dinspre Obor/ se târăște ca o șopârlă uriașa din Bărăgan/ din mările de colilie unde treierau/ cu caii, tătarii sălbatici ai Hoardei de Aur/ șopârlă șerpuind șerpește ca un vânt/ traistă goală îi ziceau bătrânii mei/ intră printre tarabele țăranilor eterni,/ ale țiganilor și mai eterni, printre bucuriile chinezești/ ca niște minione ieșite la produs (...)" (*De unde vine toamna*) Așadar, Colentina e amărâtul paradisul regăsit, cu totul alt topos decât Raiul pierdut: „sufletul meu a fugit din poarta raiului/ Colentina, paradisul promis/ prin care am intrat în istoria bolnavă/ a marelui oraș, București…(…)" (*Noapte de septembrie*, titlu macedonskian, schimb de ștafetă între doi poeți cu aceleași rădăcini strămoșești) Iar istoria bolnavă ? Este trupul jucat la barbut, pierdut, regăsit, pângărit, lăutărit, etern și efemer, băut în zalhanalele iluzoriului București, când pângărit, când călugărit „lângă prietenul meu/ Părintele Tatu, regele vinului Roșu", sau cântat „sfâșietor/ La bolta cu trei capace/ unde toți șmecherii zace/ șmecherii din tot raionu'/ și din Gran Pantelimonu".

În definitiv, iată o epopee a unui tiranic, măreț, încâlcit labirint de străzi de piatră și ulițe de pământ, de bulevarde, de grădini publice, de universități, de piețe și oboare, de cârciumi, bufete, cafenele, unde se cântă acea liturghie profană a vieții între naștere și moarte...

Ceea ce răzbate ca un frison din trilogia baladescă finală a poetului, *„Baladele de la Grand Vanjou", „Baladângele", „Baladele micului Paris",* rapsodii ale unui nepot urbanizat de pandur, este un vuiet subteran, balcanic, levantin, de multe ori lugubru, care îți cufundă gândurile, asocierile mai degrabă spre poeții tragici, dionysiaci ai vechilor traci și greci, decât spre melancolia lăutărească, de taraf bocit pe țambale și naiuri antonnpanești. Tocmai de aceea, baladele lui Nicolae Dan Fruntelată par, în aceeași măsură, niște reziduuri, rămășițe, crâmpeie din „cântece foarte vechi" de „neam bătrân" și merită reluate, regăsite, recitite, rostite, prilejuri de meditație asupra rostului poeziei de a exista înainte de o mare pierdere.

Nicolae Dan Fruntelată, *Baladele de la Grand Vanjou,* editura Rawexcoms, București, 2014; *Baladângele,* editura Semne, București, 2017; *Baladele micului Paris*, editura Hoffman, București, 2021.

De la canibalismul politico-economic, la totalitarismul neo-marxist globalist. Europa în vâltoarea schimbărilor ideologice și reconstruirii arhitecturii instituționale

Gl. BG.(rtr)
Gheorghe Dragomir
Președintele Centrului de Etică și Strategii

Motto:
Scopul finanțărilor lui George Soros vizează crearea unui haos global, care să distrugă autoritatea statelor naționale, de a distruge democrația din Vest pentru ca să fie imposibil ca guvernele să mai poată menține ordinea publică sau societățile să-și păstreze identitatea unică și valorile naționale. (*Jerusalem Post*)

Primele decenii ale secolului XXI au adus umanității o nouă provocare, o reîntoarcere în timp la vremurile când marxismul propovăduia lupta de clasă între proprietarii mijloacelor de producție și proletariatul creator de bunuri și servicii, între exploatatori și exploatați. Nu credeam că vom mai trăi asemenea vremuri pline de confruntări violente între diversele orientări ideologice, care treptat s-au transformat într-un adevărat canibalism politic cu efecte nocive în evoluția societății spre progres, prosperitate, pace socială și democrație reală în care meritocrația să fie criteriul de selectare și promovare a elitelor conducătoare naționale.

Dar ghinion ! Din SUA – creuzetul în care s-a plămădit nouă ideologie progresist-neo-marxistă globalistă, care are drept sursă de inspirație ideologia „ingineriei sociale fragmentare" a lui Karl Popper și varianta cosmetizată a „societății deschise" a lui George Soros – și până în ultimul ungher al Europei (Ucraina), asistăm la un proces bine articulat de denigrare și contestare prin toate mijloacele a actualei ordini democratice occidentale și impunerea, pas cu pas, a unui sistem de organizare spirituală a societății și de guvernanță mondială bazat pe violență, anarhie, intoleranță, linșaj mediatic al opozanților.

Din păcate, nouă generație a omului occidental s-a lăsat amăgită de sloganurile antisistem ale neo-marxiștilor finanțați generos de idolul lor, George Soros (prin intermediul puzderiei de fundații, asociații, universități, institute, într-un cuvânt de ONG-uri răspândite pe întreaga planetă) și s-a arătat fascinată de ideea „renunțării" la constrângerile legale, etice și morale și la înlocuirea lor cu un stil de viață libertin, fără obligații și răspunderi, orientat și controlat prin rețelele sociale și I.A.

Să ne aplecăm, așadar, asupra ideologiei marxiste pentru a înțelege de ce astăzi Karl Marx este mai actual ca oricând, în noul Occident care nu a cunoscut „binefacerile" bolșevismului, stalinismului, fascismului, totalitarismului societății socialiste din Estul Europei, ideologii care au costat viața a milioane de oameni, au ridicat delațiunea la rangul de datorie „morală", au construit o arhitectură instituțională bazată pe suspiciune și teroare. Mai mult, aceste ideologii, având aceeași sursă de inspirație, dogmatismul marxist-leninist, au creat „omul nou" după „chipul și asemănarea" conducătorilor care se considerau zeități cu drept de viață și de moarte asupra supușilor.

Se pare că neo-marxiștii, sau mai degrabă anarhiștii de extremă stângă și de extremă dreaptă din Occident, își doresc modelarea societății de azi și de mâine după „chipul și asemănarea" lor, iar cei care li se opun trebuie stigmatizați și eliminați din viața publică sau izolați în „lagăre de concentrare" sau gulaguri.

Dar vă vedem ce a grăit Marx. Marxismul, ideologie politică de stânga, a fost elaborată de Karl Marx și Friedrich Engels la mijlocul secolului al XIX-lea, constă dintr-o antologie filozofică (Fr. Hegel și L.A. Feuerbach), o teorie a istoriei și un program economic și politic întemeiat pe lupta de clasă. Marxismul, pe de o parte, este o explicație a modului de funcționare a societății capitaliste, dar și o critică a acesteia. Elementul central al teoriei constă în ideea că mijloacele de producție (uzine, întreprinderi etc.) sunt controlate de către o minoritate dominantă (burghezia), care controlează puterea politică și o folosește pentru a exploata mai bine masele populare și a le asigura supunerea. Dominația politică ar fi din cauza dominației economice a unei clase asupra altei clase. Conform gândirii marxiste, ar exista o alternativă la societatea împărțită în clase sociale prin trecerea de la capitalism la comunism, cu o etapă intermediară, socialismul, societate în care statul mai joacă un rol important pregătind condițiile eliminării antagonismelor de clasă până la dispariția claselor înșele.

Marxismul a devenit treptat o sursă importantă de inspirație pentru intelectualitatea de stânga, care l-a modelat și adaptat la realitățile naționale creând curente mai moderate sau mai radicale în funcție de evoluția societății capitaliste și a socialismului în diferite etape istorice.

Aniversarea bicentenarului nașterii lui Karl Marx a fost sărbătorită cu mare fast pe 5 mai 2018 la Trier, orașul său natal, prilej cu care s-a dezvelit o statuie impozantă a filozofului (donată de statul chinez), iar președintele Comisiei Europene de la acea vreme, Jean Claude Junker, a ținut un discurs laudativ (culmea ironiei într-o biserică construită de Împăratul Constantin cel Mare). În mod paradoxal, același J.C. Junker avertiza România și țările est europene să nu dezvolte relații politico-comerciale cu China comunistă sau cu Federația Rusă, dar el, în calitatea sa de premier al Luxemburgului, a încurajat băncile și investitorii chinezi să-și deschidă afaceri în țara sa, Luxemburg devenind centrul de afaceri și investiții chineze pentru întreaga Europă ! Aceasta demonstrează, dacă mai era cazul, ipocrizia liderilor europeni care tratează în continuare țările est europene membre UE ca vasale cărora li se impun reguli și constrângeri ce în țările lor ar fi inacceptabile.

Deci, bătrânul Marx a devenit în ultimele două decenii simbolul progresiștilor neo-marxiști globaliști, iar teoria sa privind trecerea de la capitalism la socialism și comunism înfierbântă spiritele tineretului din țările capitaliste dezvoltate, care visează la paradisul utopic terestru ce poate fi înfăptuit numai prin distrugerea elementelor definitorii ale istoriei umanității: statul, națiunea, religia, monarhia, proprietatea privată, libertatea și demnitatea umană. Urmașii de azi ai lui Marx folosesc cu abilitate instrumente inovatoare și subtile, invocând democrația, drepturile omului, libertatea de gen, schimbările climatice etc., dar într-o cheie din ce în ce mai totalitară și tributară conceptului așa-numit marxism cultural.

În numele „libertății", înțeleasă în chip nihilist drept „eliberare" de o așa-zisă opresiune, se are în vedere o „emancipare" care neagă tradițiile, instituțiile statului, legile, constituția etc., arborând cu dispreț și aroganță valorile care stau la baza ordinii sociale.

Atacurile fățișe și hotărâte asupra conștiinței oamenilor pentru a-i convinge să adere la această ideologie reprezintă o adevărată îngrădire a libertății de gândire și exprimare și a oricărei dezbateri critice prin demonizarea opozanților, atitudine care ne reamintește de Inchiziție.

„Corectitudinea politică" a devenit religia propovăduita de G. Soros, care prin conceptul de „societate deschisă" impune noi dogme, iar refuzul de a te supune lor este etichetat drept extremism, homofobie, fanatism etc.

În ultimii ani, societatea românească s-a aflat sub asediul „noii religii" care atacă furibund tradițiile, simbolurile creștine, familia tradițională, istoria (pe care vor să fie rescrisă în manualele școlare și în lucrări de specialitate) vizând în final spălarea creierelor și crearea omului nou fără identitate și transcendență. De fapt, neo-marxiștii se aseamănă mult cu anarhiștii care se opun capitalismului și liberalismului și visează la o societate cu „ordine naturală", fără putere politică, stat, parlament etc., de aceea își încurajează adepții să boicoteze alegerile prin absenteism sau prin forme violente de manifestare la secțiile de votare. Adepții teoriei „ingineriei sociale fragmentare" a lui Popper, consideră Soros a fi o societate deschisă, care nu este suverană (cum este considerată societatea închisă, națională și suverană), ci depinde de o suprastructură statală (UE). Este societatea zilelor noastre, când UE, prin măsuri legislative și directive tinde să se transforme într-o federație progresist-neo-marxistă formată din euro-regiuni, iar statele naționale să fie doar simboluri ale trecutului, fără atribuțiuni în organizarea societății. Acest tip de societate a fost implementat cu succes în România, care a trebuit să accepte ca resursele naturale să-i fie exploatate de către corporații străine, cu putere de control și influență la nivelul decidenților politico-guvernamentali. Dar nici țările europene dezvoltate nu au fost ocolite de acest virus neo-marxist, care în ultimele decenii a declanșat o „ecologizare politică", adică o canibalizare a oponenților politici și a reușit să preia controlul asupra sistemului de organizare a societății occidentale prin intermediul ONG-uri sorosiste.

După o asemenea ofensivă, având în mână pârghii de control și presiune, s-a trecut la o fază superioară de „canibalizare economică", când multinaționalele au elaborat planuri strategice pentru devorarea bogățiilor și resurselor naturale, neo-marxiștii globaliști devenind neocolonialiști. SUA și UE, care sunt captive intereselor geostrategice ale corporațiilor, își pliază prioritățile de politică externă pe agenda acestora, declanșând atunci când interesele o cer răsturnări de guverne, războaie economico-comerciale, conflicte regionale, acțiuni mascate sub sloganurile apărării democrației, libertății, statului de drept, drepturile omului s.a.

Aceeași strategie perversă este îmbrățișată și de statele europene puternice, care așa cum am arătat condiționează aderarea la UE și NATO de cedarea suveranității politice și economice, adâncind inegalitățile de dezvoltare a țărilor din sud-estul Europei.

Astăzi curentul neo-marxist este din ce în ce mai prezent în viața organismelor euro-atlantice contaminând structurile decizionale și aparatul tehnic, astfel că peste noapte unele elite aparținând partidelor tradiționale s-au convertit la această ideologie pentru a-și conserva pozițiile profesionale bine remunerate.

Prin manipulare și șantaj, nouă doctrină sorosistă a inventat un nou sistem de guvernanță în care Statul este scos din ecuație, funcțiile sale fiind preluate de către ONG-uri care vor impune adoptarea unui comportament social bazat pe transgendrism, transhumanism și pe o dietă „sănătoasă" cu viermi, insecte și alte „delicatețuri" (carne artificială creată în laborator sau la imprimată 3D), renunțându-se la agricultura clasică pentru „protejarea mediului", dar nu scot o vorbă despre marii poluatori: corporațiile din industria de medicamente și vaccinuri, din industria petro-chimică, din industria de armament sau spațială care consumă în exces energie (pe bază de cărbuni, energie nucleară sau petrol și gaze), energia regenerabilă, verde, nefăcând față unui asemenea consum. Se trece sub tăcere și poluarea mediului în urma conflictelor militare, a incendiilor provocate sau

(continuare în pag.17)

(urmare din pagina 16)

erupțiilor vulcanice, nici despre poluarea mărilor și oceanelor de către flotele de vase comerciale și militare și nici despre frenezia cuceririi cosmosului și transformarea într-un spațiu de confruntare economică și militară între state și entități private etc. În plus, nouă ideologie stimulează prin ONG-urile sorosiste și nu numai migrația ilegală din Orientul Mijlociu, Asia, Africa, către Europa, punând presiune asupra guvernelor naționale și UE pentru adoptarea unor măsuri legislative care să asigure un „trai decent", respectarea tradițiilor, culturii și credinței religioase, în detrimentul propriilor popoare. Se aplică cu „entuziasm" planul Kallegi de transformare a Europei într-o zonă cu populație majoritar metisăa, ușor de controlat și manipulat.

Recent, neo-marxiștii din SUA au lansat o amplă campanie pentru a convinge statele federale să adopte legi care să permită transformarea cadavrelor umane în compost argumentând că prin această măsură „tehnică" se dovedește „respect mai mare față de mediu" decât înmormântarea în cimitire sau incinerarea, care folosesc combustibili fosili și degajează dioxid de carbon care încălzește planetă. (vezi Cristina Gracia, membră a Adunării Californiei, organ legislativ al statului, promotoarea unui proiect de lege pe această temă.)

În sprijinul acestei propuneri a sărit și Katrina Spade, fondatoarea societății „Recompose", care susține că: „Este vorba de accelerarea procesului natural de descompunere a corpului, care este plasat în paie și coji de copac care asigură condiții ideale de oxigenare pentru ca bacteriile să-și facă treaba". Trebuie menționat că statele California și Washington au adoptat deja legea, urmând ca și celelalte state federale să se alăture acestui demers. Ar fi interesant să cunoaștem reacția față de această nouă inițiativa sorosistă a reprezentanților religiilor care activează pe teritoriul american, pentru că prin această acțiune neo-marxiștii globaliști au reușit să lovească în inima credincioșilor, îngrădindu-le dreptul de a venera memoria părinților și strămoșilor, ștergând treptat identitatea și rădăcinile etnice și culturale identitare.

Să nu ne mirăm dacă, în scurt timp, o lege similară o să fie adoptată de Parlamentul European în urma lobbyului neo-marxist, cimitirele urmând să fie dezafectate și transformate în zone imobiliare exclusiviste ! Se reușește astfel să se renunțe la cimitirele unde își dorm somnul de veci eroii care au luptat în războaie pentru libertate și demnitate națională, victimele Holocaustului, martirii din închisorile și gulagurile comuniste, într-un cuvânt se dorește rescrierea istoriei popoarelor după interesele ocultei mondiale.

Dar, tendința spre o societate totalitară a neo-marxiștilor globaliști se manifestă și prin maniera violentă de a-și impune agenda proprie pentru a accede la putere, folosindu-se de revoltele populare care au la bază nemulțumirile cetățenilor față de nivelul de trai tot mai scăzut, de birocrația și aroganța conducătorilor și funcționarilor publici care s-au transformat într-o castă de paraziți, de lipsa unei viziuni politico-economice pentru viitor care să răspundă angajamentului asumat inițial de către UE pentru a realiza o Europă socială.

Majoritatea manifestațiilor violente din Franța, Germania, Belgia, Grecia au drept protagoniști tineri imigranți din cartierele periferice ale marilor orașe europene, care nu au locuri de muncă, iar ajutoarele sociale au fost reduse semnificativ după pandemia de covid-19, viața în aceste adevărate ghetouri fiind o sursă de creștere a infracționalității, inclusiv de radicalizare pentru aderarea la grupări și organizații teroriste.

În fața acestor evoluții, societatea capitalistă occidentală dă semne de oboseală (generată și de cheltuielile tot mai mari pentru susținerea financiară și militară a Ucrainei) și neputință în fata tăvălugului neo-marxist care amenință cu preluarea puterii și resetarea noii ordini pe continentul european.

Ce trebuie făcut în fața acestui val de barbarie ?

• Mobilizarea popoarelor pentru a-și apăra drepturile naturale, instituțiile care garantează drepturile și libertățile cetățenești, să susțină și să apere valorile naționale, tradițiile, credința;

• adoptarea unor măsuri ferme pentru a stopa migrația ilegală susținută și sponsorizată de către ONG-uri sorosiste și de oculta globalistă;

• demascarea implicării organizațiilor sorosiste în campaniile electorale prin care încearcă, și de multe ori au reușit, să-și impună candidații în cele mai importante poziții din stat, de la justiție, guvern, parchete, parlament, mass-media, servicii de informații, institute de sondare, universități, pentru a „modela" aceste organisme după „chipul și asemănarea" lor, fraudând voturi ori boicotând secțiile de votare;

• apărarea bogățiilor și resurselor naturale, care au mai rămas, de prădătorii economici globaliști prin exercitarea de presiuni civice constante și ferme asupra parlamentelor și guvernelor pentru a elabora legi care să protejeze avuția națională;

• educația tineretului încă din școală în spiritul patriotismului, respectului istoriei și culturii naționale, a demnității și unității în jurul valorilor morale și etice, pentru a construi o societate puternică care să reziste provocărilor civilizației viitoare bazată pe noile tehnologii și I.A. manipulatoare;

• păstrarea memoriei colective a eroilor și martirilor care au luptat pentru libertate, dreptate socială și demnitate națională, pentru credința și păstrarea identității culturale și etnice a popoarelor;

• transparentizarea deciziilor ce se iau de către parlamente și guverne în numele popoarelor care se referă la modul de cheltuire a banului public și contractarea de împrumuturi externe, achiziții de echipamente și armament, staționarea de trupe străine pe teritoriul național ori participarea cu trupe în operațiuni militare externe în cadrul unor alianțe politico-militare, desecretizarea contractelor de investiții cu operatori străini s.a.;

Anul 2024 se anunță un an extrem de complicat pentru evoluțiile viitoare din SUA și Europa și implicit pentru România, prin prisma alegerilor și a nivelului pe care războiul din Ucraina îl va atinge, cât și stadiul în care se va afla relația Chinei, Turciei și Europei cu Rusia.

Sper că în ceea ce privește România, chiar dacă va continua să fie câmpul de confruntare între neo-marxiști și celelalte curente politice, electoratul român, deși atomizat, va reuși de această dată să facă alegeri mai inspirate și să nu se mai lase ademenit de promisiuni amăgitoare ori de „pomeni" electorale.

Recentul scandal al azilelor de bătrâni din județul Ilfov, în fieful primarului PSD-ist Pandele, este semnalul de declanșare a acțiunii de canibalizare politică din perioada premergătoare campaniei electorale și au drept țintă pe Gabriela Firea, un viitor candidat cu șanse de a câștiga primăria generală, ceea ce a creat panică în rândul neo-marxiștilor useriști, susținători ai actualului primar general, Nicușor Dan.

În aceste condiții, procurorii DNA și DIICOT se vor strădui să pregătească un dosar bine documentat despre formarea unui grup infracțional în jurul familiei doamnei Firea acuzată ca fiind „capul rețelei de crimă organizată care a manageriat din umbră azilurile morții".

În paralel, se lovește și în PSD care va fi în linia de mira a campaniei defăimătoare orchestrată de către structurile sorosiste din parchete și justiție.

Întrebarea care este justificată și anume: de ce s-a ales dezvăluirea publică a „ororilor" din azilele de bătrâni din fieful cuplului Pandele-Firea când parchetul și poliția aveau informații încă din ianuarie 2023 și de atunci și până în 6 iulie 2023 au monitorizat prin filaj, tehnică operativă, infiltrare de agenți, grupul „infracțional", perioadă în care unii au decedat, iar alții au suferit „torturi inimaginabile" ?

Și progresiștii neo-marxiști au știut, dar au tăcut, deși în alte împrejurări se mobilizau pe rețelele de socializare și organizau proteste de amploare care puneau presiune pe cei aflați la guvernarea condusă de PSD ?

Poate că au primit ordin să păstreze tăcerea până primesc semnalul de la „Centru" !

Cred că momentul declanșării scandalului a fost bine ales, deoarece, în timp ce mass-media și televiziunile se luau la întrecere în a dezbate „tema zilei", iar politicienii urmăreau „oripilații" descinderile cu mascați, jandarmi și zeci de ambulanțe de la SMURD la azilele din toată țara, neo-marxiștii aflați în guvernul Ciolacu au reușit, pe „tăcute", să adopte două măsuri viu contestate de către societatea românească: decontarea de către guvern a cheltuielilor tinerilor care doresc schimbarea sexului (dar bani pentru achiziționarea medicamentelor necesare bolnavilor de cancer nu s-au găsit, așa că zilnic peste 150 de persoane sunt condamnate la moarte) și acceptarea căsătoriților gay, transsexuali sau lesbiene efectuate în străinătate să-și producă efecte juridice pe teritoriul României.

Aceste măsuri au trecut „neobservate", „scandalul azilelor" acoperind prin agresivitatea reportajelor după demisiile miniștrilor Budăi și Firea întreaga grilă de programe a televiziunilor.

Este posibil ca atacul îndreptat împotriva cuplului pesedist Pandele-Firea să fi vizat scoaterea lor din viața politică, fiind cunoscută intenția lor de a candida la Primăria Capitalei și la cea din Voluntari, cu șanse mari de reușită, fapt ce le-ar fi consolidat și mai mult poziția la nivelul conducerii PSD, punând chiar în „pericol" scaunul lui Ciolacu.

De altfel, cred că vor urma și alte acțiuni de discreditare a unor capi din PSD apropiați de acest cuplu, care sunt incomozi atât pentru grupul din jurul lui Ciolacu, cât și pentru neo-marxiști în contextul alegerilor viitoare.

Sunt convins că asistăm la același scenariu aplicat lui Ponta și Geoană când au preluat conducerea PSD, iar poziția de premier a fost oferită lui Ponta (în ciuda opoziției președintelui Băsescu) cu condiția de a reduce influența baronilor locali printr-o colaborare cu „binomul" Coldea-Kovesi.

În urma acestor măsuri de „ecologie politică" scorul PSD la nivel național a scăzut până la 20-25%. Se pare că și Ciolacu, pentru a ajunge premier, a trebuit să facă „pact" cu diavolul neo-marxist de peste ocean și din UE pentru a scoate din viața politică o serie de lideri pesediști din teritoriu și de la centru pentru ca proiectele neo-marxiste să fie adoptate cu lejeritate de către guvern și parlament.

Sunt convins că noul „guru" al neo-marxiștilor globaliști, Alex Soros, va impune o nouă dinamică adoptării strategiei geopolitice sorosiste, creând în România un „hub" ideologico-economic cu suport militar care să controleze evoluțiile politice din sud-estul Europei, având drept miză finală impunerea la nivelul conducerii guvernelor, parlamentelor și organismelor de forță, inclusiv servicii de informații, a elementelor loiale acceptate de către ocultă mondială.

Sunt în linia de mira România, Ungaria, Moldova, Ucraina, Grecia, Turcia (prin reactivarea membrilor fundației Fatulah Gulen), Cipru și în final Rusia (prin activarea conflictelor etnico-religioase și reducerea influenței Rusiei în CSI și Asia Centrală) care va fi zguduită de mișcări tectonice din interiorul federației, dar și din exterior.

Deci ne așteaptă vremuri pline de suspans și tensiune !

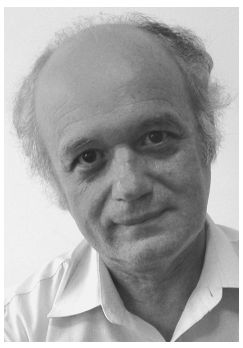
Să așteptăm și cazurile de corupție și grupurile de infractori de la PNL care incomodează candidații neo-marxiștilor la diverse poziții în arhitectura instituțională viitoare, care vor fi clienți ai parchetelor și instanțelor de judecată. Poate că ei vor fi selecționați din rândul celor care au ajutat prădătorii economici străini să jefuiască ultimele rămășițe ale resurselor naturale sau din cei care au îndatorat țara cu zeci de miliarde de euro pe care însă nu-i regăsim în investiții de infrastructură critică ori în modernizarea economiei.

Spectacolul este la început, însă neo-marxiștii, având abilități de circari, sunt convins că nu ne vor dezamăgi.

Cred că a sosit momentul trezirii din coma indusă de către ocultă globalistă prin intermediul coloanei a cincea din rândul conaționalilor alogeni, astfel încât să nu irosim și această ultimă șansă de a salva țara de la pieire, dragi români !

Așa să ne ajută Maica Domnului, ocrotitoarea acestui pământ binecuvântat cu oameni harnici și iubitori de Dumnezeu !

Marginalii la o lansare de carte

Emil Păunescu

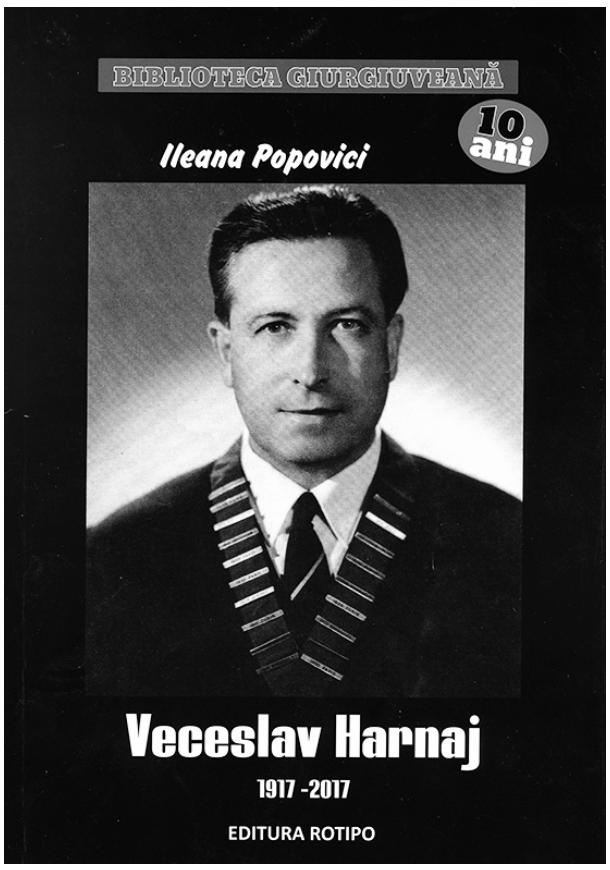
Joi, 22 iunie a. c., în curtea Bibliotecii județene „I. A. Bassarabescu” din strada Ștefan cel Mare am asistat la un eveniment cultural deosebit. În prezența unui public interesat, care a cuprins – pe lângă localnici – invitați din Capitală, din județ și din Republica Moldova, cunoscuta artistă Ileana Popovici și-a prezentat cartea ***Veceslav Harnaj. 1917-2017. Fondatorul apiculturii românești moderne***. Apărut în cadrul colecției „Biblioteca giurgiuveană” (care a intrat în al X-lea an de existență !) drept numărul 108, volumul a fost editat la Rotipo din Iași, cu sprijinul financiar al Asociației Inner Wheel Danubius din Giurgiu. Născută în comuna Buturugeni, într-o familie de refugiați basarabeni, autoarea are legături firești cu arealul bolintinean, dar și cu colecția amintită (în 2020 nepoata sa, Radmila, a publicat aici cartea *Reconstituiri cu Ileana Popovici*).

O primă observație: din titlul lucrării lansate se poate lesne constata că aceasta fusese pregătită spre a onora centenarul nașterii ilustrului unchi al autoarei, nepoată care are meritul de a fi perseverat împotriva nedreptei uitări a unei mari personalități românești.

O a doua constatare, pe care nu intenționăm a o dezvolta acum în aceste modeste rânduri: abia prin punerea în circulație a informațiilor, evocărilor, ilustrațiilor din cartea Ilenei Popovici s-au creat premisele scrierii viitoare a unei veritabile monografii !

Numeroșii vorbitori invitați la lansare au ignorat din păcate precedentul istoric care îndreptățea Giurgiu să găzduiască o manifestare în onoarea lui Veceslav Harnaj. Aici a tipărit învățătorul Remus Begnescu de la Pietrele un *Curs de stupărit rațional* în 1899 (!) și tot aici fiul său Florian a absolvit Gimnaziul „Ion Maiorescu” spre a ajunge medic veterinar de faimă internațională și vicepreședinte al Apimondiei. Mi-a stat pe buze să aduc la cunoștința auditoriului aceste date, dar am renunțat când am auzit năzbâtiile propuse spre finalul întâlnirii de o fostă colegă de liceu. Furată de entuziasmul provocat de antevorbitori, ea a luat cuvântul să facă două propuneri: schimbarea denumirii străzii pe care se află Biblioteca (adică înlocuirea voievodului „cel Mare și Sfânt” cu apicultorul !) și înființarea unei clase de liceu apicol în urbea noastră muribundă (în condițiile în care dintre cele șase licee moștenite din regimul trecut trei sunt deja inutile !).

Două concluzii s-au desprins din această frumoasă întâmplare culturală. Mai întâi organizatorii ei (atât instituția, cât și autoarea) ar fi fost bine să se informeze anterior asupra relației Giurgiului cu istoria apiculturii din țara noastră. În al doilea rând, moderatorii întâlnirii ar fi fost bine să vegheze la temperarea unor vorbitori. Altfel, autoarea și Biblioteca merită deopotrivă felicitări și ne exprimăm speranța că vor continua să ofere publicului cititor motive de satisfacție.

Lecția de poezie continuă

Corneliu Vasile

Societatea Culturală Apollon, cu sediul în municipiul Urziceni, din județul Ialomița, a organizat de curând o nouă ediție a manifestării literare sub genericul „Lecția de poezie” la filiala Bibliotecii Metropolitane București din zona Obor, moderator fiind președintele acesteia, scriitorul George Călin. Artistul plastic Tudor Meiloiu a condus o parte a manifestării.

Au participat, au citit din compozițiile proprii sau au rostit cuvinte evocatoare Florin Gheorghiu, Geo Călugăru, Florentin Popescu, Elena Armenescu, Paula Romanescu, fiica, Ioana, a scriitorului comemorat cu acest prilej, Nicolae Dan Fruntelată (1946-1922), și subsemnatul.

Despre cel dispărut relativ de curând, vorbitorii au subliniat importanța și dimensiunea scrierilor, ca și calitățile sale umane, altruismul și dăruirea pentru cultura română. Auditoriul a aflat, de la foștii colegi, de la cei care l-au cunoscut, amănunte biografice, bibliografice sau anecdotice, iar fiica a distribuit postere cu portretul său.

Nicolae Dan Fruntelată, colaborator activ, de prestigiu, al revistei *Sud*, a fost evocat de către Uniunea Scriitorilor din România, în iunie 2022, el fiind membru al filialei București – Poezie, din care facem parte mai mulți participanți la această manifestare. Născut la 10 octombrie 1946 în localitatea Bălăcița, din județul Mehedinți, a absolvit Liceul Traian din Drobeta Turnu Severin și Facultatea de Litere din București, în anul 1969. A debutat în revista craioveană *Ramuri*, prezentat de Miron Radu Paraschivescu, 1966. A fost redactor la publicațiile *Viața studențească, Amfiteatru, Scânteia tineretului, Luceafărul, Românul*. A avut și funcții politice, inclusiv de secretar de stat.

Numeroase cărți poartă semnătura acestui autor prolific: *Puterea sunetului, Noaptea grâului nou, Inventarul speranței, La bătrânețe, Lumea, ziua și noaptea, Războiul mondial de catifea, Noul zid al Berlinului, Expulzat din Trinidad-Tobago.*

La ultima sa prezență, cu ocazia unor manifestări literare deosebite, organizate la Bolintin Vale, ne-a oferit tuturor participanților ultima sa carte, parcă prevăzând dispariția, iar în autocarul care ne aducea de la București ne-a oferit tuturor câte un măr, un fruct cu multiple semnificații.

A doua parte a întâlnirii a constat în anunțarea premiilor societății pentru activitatea literară desfășurată în acest an, eveniment de care s-au bucurat mai mulți autori.

A treia parte a manifestării a fost lansarea cărții de versuri *Ninsori de cuvinte*, scrisă de Constanța Cotan, la Editura Ro.cart, 2023. Autoarea activează și în prezent ca învățătoare, colegă cu mine la Liceul „Alexandru Vlahuță” din București, fiind apreciată deopotrivă de colegi, de elevi și de părinții acestora. Au vorbit despre poetă și despre carte prieteni, rude, foști și actuali colegi de școală sau de serviciu. Reflexivitatea, sensibilitatea, religiozitatea, sentimentul naturii sunt remarcate în prefața semnată de președintele societății Apollon, iar la sfârșitul volumului se află prezentarea cărților autoarei de către scriitorul Florin Gheorghiu.

Cuprinsul cărții ilustrează, fie și prin titlurile capitolelor sau secvențelor, aceste trăsături: *Tainice iubiri*, *Mireasma anotimpurilor...*, *Sub semn de-nchinăciune*, *Pe băncile școlii*.

Câteva rânduri semnificative pentru modul de gândire, tradițional și anticipativ, al poetei: „Ajunge-vor și amintirile mele/ Fulgi de zăpadă, frunze bătute de vânt,/ Zboruri de rândunele/ În privirile cui limpezi-se-vor ele.../ Cât de bogat e eul și câte taine țese...”(„Cioburi de vis”).

Societatea Apollon a susținut mai multe manifestări literar-artistice în diferite localități din țară, din Moldova de peste Prut și din alte zone.

Prin evocarea scriitorului Nicolae Dan Fruntelată și prin celelalte puncte ale acestei întâlniri, lecția de poezie continuă.

firide basarabene

Mărturii scriptice și iconografice privitoare la Cetatea Albă

Nicolae SCURTU

Printre cei ce s-au ocupat de arheologia și istoria Cetății Albe, parte componentă extrem de importantă a Basarabiei, este și profesorul și cercetătorul și istoricul Paul Nicorescu (n. 29 iunie 1890, Bacău, jud. Bacău – m. 24 iunie 1946, Iași, jud. Iași), care, după finalizarea studiilor de specialitate în *școlile Apusului*, începe cariera didactică, predând *Istoria* și *Geografia* la un liceu din orașul Cetatea Albă.

Pentru activitatea sa la catedră și pentru cercetările arheologice întreprinse în acest *areal* este ales deputat în 1920-1922 și 1926-1927, precum și primar al orașului Cetatea Albă în anii 1926-1929.

Remarcabile sunt investigațiile și cercetările sale în domeniul arheologiei și al numismaticii, precum și al iconografiei unor monumente care au contribuit, esențial, la elucidarea unor probleme de istorie locală, națională și europeană.

Amintim, aici, doar câteva dintre contribuțiile sale științifice de o reală și permanentă valoare: *Taurul pe monedele de la Tyras*, Chișinău, 1928; *Cetatea Albă,* Craiova, Editura „Ramuri", [1931], 32 pagini + 25 de reproduceri (Colecția „Apollo"); *Lucrări de consolidare și restaurare la Cetatea Albă,* Chișinău, 1931; *Monete moldovenești bătute la Cetatea Albă,* București, 1944, 10 pagini + 1 planșă (*Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istoria.* Seria III. Tomul XXVI. Memoriul 16) și, desigur, altele care au fost receptate, temeinic, de unii dintre confrații săi.

Gândurile acestea mi-au fost sugerate de o *cartolină* ilustrată trimisă istoricului și arheologului Ioan Andrieșescu (1888-1944), care reprezintă, pe recto, o imagine a Cetății Albe, iar pe verso conține o epistolă, laconică, privitoare la cercetările lui Paul Nicorescu și ceea ce a descoperit în acest fascinant topos al Basarabiei.

Aceste mărturii scriptice și iconografice, astăzi, completează imaginea unor oameni care *au făcut istorie* și care *au dat un anume sens istoriei locale.*

*

Cetatea Albă, 28 ianuarie 1920

Iubite d[omnu]le Andrieșescu,

„Post festum", de ziua onomastică[1] îți urez cu frăție toate cele bune. A venit de câteva zile amicul Petrovici, care mi-a transmis toate salutările predate lui.

Ce mai faci altfel ? Te-ai stabilit în București, definitiv ? Ce mai lucrezi ? Eu cu săpăturile am nimerit-o bine, am dat peste o adevărată mină de antichități[2].

Mai scrie din când în când câte o c[arte] p[oștală]. Cei de la Cluj[3], tac ca niște crapi.

Cu frăție și salutări,
P. Nicorescu

Note: Originalul acestei epistole, inedite, se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

[1] În ziua de 7 ianuarie se sărbătorește Sfântul Ion.
[2] Fapt confirmat de articolele și studiile sale.
[3] Trimiterea se face la colegii de specialitate din Cluj.

Lumea așa cum este

Vasile Szolga

Zidul Berlinului

Lumea întreagă a auzit marea veste: „zidul Berlinului", zidul care despărțea cele două Germanii, adică partea capitalistă de cea socialistă, deci „zidul Berlinului", care reprezentase o parte din „cortina de fier" dintre cele două tipuri de societăți, căzuse. Lumea își trimise reprezentanții pentru a vedea cu ochii lor, adică pe viu (cam impropriu spus „pe viu" deoarece era făcut din beton, piatră și cărămidă și nu avea nimic viu în el) ceea ce se întâmplase. Mulți din cei ce au ajuns acolo au luat chiar câte o bucată, de beton, de tencuială, câte o cărămidă, o bucată de fier, sau sârmă ghimpată, drept amintire a acestui mare succes al lumii libere.

Și reprezentanți din România au făcut același lucru, reprezentanți care nu erau alții decât cei care conduseseră țara și până în acel moment și se bucuraseră de „binefacerile" regimului. Aveau, acum, acasă câte o bucată din zidul care le aducea aminte de vremurile trecute: ehei ! ce vremuri au fost când puteau să facă tot ce voiau fără să dea socoteală nimănui ! Acum, însă, în democrație (o democrație originală), trebuie să dai socoteală celor care, cică, te aleg în funcții înalte. Dar nu știu cum se făcu, că în noile structuri de conducere apărură tot ei, cei care și până atunci fuseseră în fruntea bucatelor. La un moment dat își dădură seama, că de fapt, acum este chiar mai bine decât înainte, se îmbogățiră furând pe rupte din avutul statului (cine oare să-i controleze, că doar tot ei erau cei care trebuia să se controleze).

Când lumea începu totuși să se întrebe ce și cum stă treaba, de unde averile lor colosale, cum s-au furat păduri, ba chiar munți întregi, își aduseră aminte de „zidul Berlinului" și își înconjurară proprietățile cu ziduri înalte, chiar îi întrecură pe cei care construiseră zidul Berlinului, ziduri de multe ori electrificate, înconjurând domenii întinse, cu palate având camere, de nu le știau nici ei numărul, cu piscine și, am auzit, cu heliport (mâine-poimâine vor apărea și mici aerodromuri pe proprietățile lor) și parcuri. Unii au îngropat, ca un talisman, câte o bucată din „zidul Berlinului" în fundația sau chiar în zidul care le înconjoară proprietatea. Toate acestea păzite de „bodigarzi" (în locul trupelor armate regulate din vremea adevăratului „zid al Berlinului") care de multe ori nu te lasă nici măcar să te apropii de aceste domenii. Când acești îmbogățiți „de război" ies pe stradă, că deh, mai trebuie să se ocupe și de treburile țării, adică să mai fure din averea care parcă nu se mai termină, (ce țară bogată avem !) au mașini mari ca niște tancuri, cu geamuri fumurii, să nu poți vedea cine este înăuntru.

Și uite așa se umplu țara de o grămadă de „ziduri ale Berlinului" care protejează pe cei ce erau și pe vremea adevăratului „zid al Berlinului" în fruntea bucatelor.

Silvia Ioana ENACHE

ALUZIE

Am scris, și scriu, și voi mai scrie
Despre această tristă lume
Cât va mai exista hârtie
Și cât voi mai purta un nume.

Ce pierd trăind, câștig prin artă
Sau crede mintea mea… nebuna !
De fapt, și arta, în esență
E sinonimă cu minciuna.

Amestecând flori otrăvite
În sufletește infuzii
Ea-nvie liniștea ucisă
Și o-npăiază cu iluzii.

Da, mint ! Dar nimeni nu mă știe,
În artă îmi înec amarul
Și recurgând la poezie
Din cioburi îmi zidesc altarul.

Din răni îmi fac fântâni de rouă
Din lacrimi – diamante reci,
Din amintiri storc viață nouă
Și lacrimi fac din pietre seci !

Din chinuri modelez tipare
Pentru lumină ne-ntreruptă
Sorb întunericul din soare
Și din iubire fac o luptă !

COȘMAR

Doamne ! Ce noapte adâncă, ce noapte !
Balauri adormiți pe comori
În așternuturi de flacără palidă
Înveliți cu blesteme !
Vise care se adună
Într-o mie de oglinzi cu ape negre
La hotarul dintre om și cuvânt.

Raze de lună străbat
Prin zdrențe de-ntuneric
Decupând zei cu contururi incerte
Pentru religii uitate sau nedescoperite încă,
Spirale de zgomote surde
La hotarul dintre om și cuvânt.

Drumuri spre nicăieri se târăsc,
Se atârnă de neguri…
Răscruci bolnave de nehotărâre
Între două meridiane
Caută punți parazite
La hotarul dintre om și cuvânt.

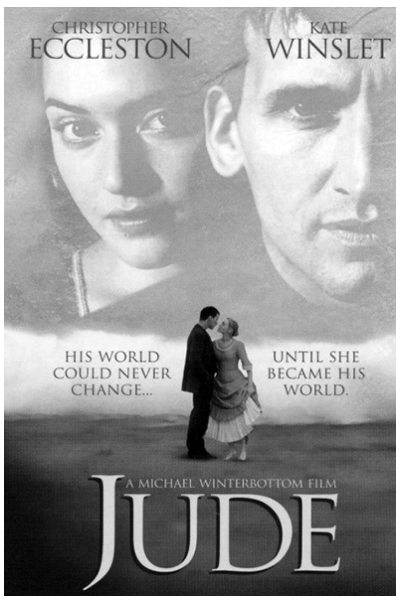
Cernite năluciri,
Continente care și-au dezmoștenit harta,
Suflete, ca niște răni fără trupuri,
Monede care și-au amanetat efigia,
Bulgări de lut ocolind forma ulcioarelor,
Torente de venin aținând calea șerpilor,
Meandrele sensului întoarse pe dos,
Echilibru hăituit de sisteme de ecuații…

Doamne ! Ce noapte adâncă, ce noapte !
Ce prăpastie,
La hotarul dintre om și cuvânt !

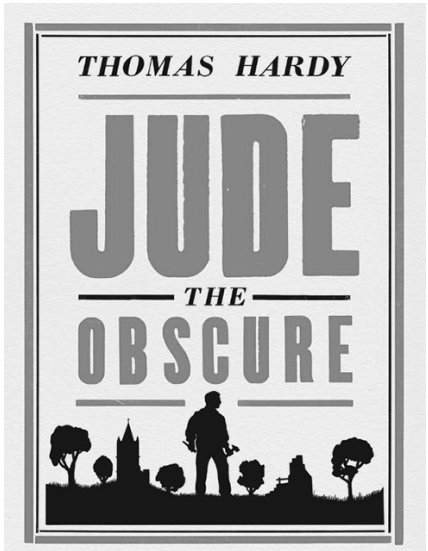
Reziliență

Alexandru CAZACU

În ultima perioadă cuvântul reziliență, datorită contextului economic-social, este utilizat tot mai des în conversații formale sau informale. Capacitatea de a reveni la normal după un șoc, indiferent de natura lui, va prezenta mereu interes, nu doar atunci când presiunea este globală. Iar despre reziliența de fiecare zi și reziliența generală a individului literatura a oferit descrieri mai mult sau mai puțin edificatoare în diverse epoci. Romanul „Jude the obscureˆ (tradus în limba română drept *Jude neștiutul*) de Thomas Hardy, apărut în 1895, poate fi considerat un exemplu. Iar ecranizarea cărții din anul 1996, la rândul ei, o subliniere vizuală reușită a universului dezvoltat de marele romancier englez.

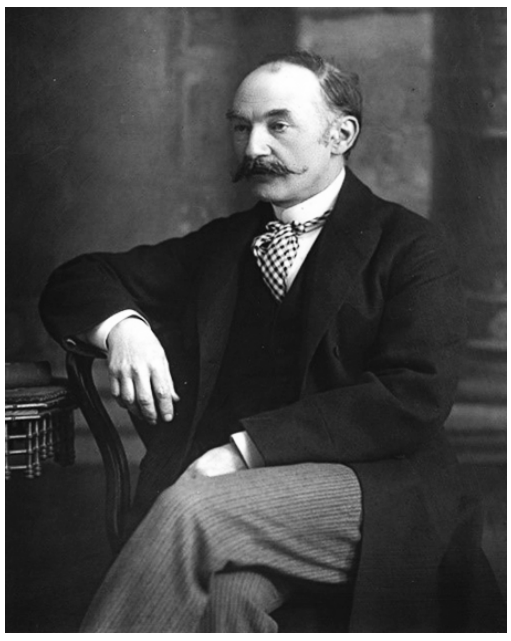
Afișul filmului din 1996

O ediție a cărții din 2019

Thomas Hardy s-a născut în 1849 în Higher Bockhampton, comitatul englez Dorchester, în familia unui zidar. Devine ucenicul câtorva arhitecți din zonă, apoi se înscrie la King's College din Londra pe care îl va absolvi ca licențiat în Arhitectură. Revine în Dorchester. lucrează ca arhitect o vreme, apoi se dedică integral scrisului. Publică începând cu 1871 zece romane, „de caracter și împrejurări" cum el însuși le-a denumit, în care expune o viziune fatalistă asupra vieții și destinului individului. În toate aceste lucrări acțiunea se petrece într-un ținut imaginar numit Wessex, inspirat din regiunea sa natală, așa cum mai târziu va proceda americanul William Faulkner cu magicul său comitat Yoknopatawpha. După ce romanul *Jude the obscure* este primit cu ostilitate de anumite cercuri sociale din *upper class*, dar și de membri marcanți ai bisericii anglicane (episcopul de Wakefield a ars cartea în public), Hardy decide să renunțe la roman și scrie doar poezie și nuvele. Se stinge în anul 1928, iar rămășițele sale pământești sunt împărțite de Westminster Abbey din Londra (în faimosul Colț al Poeților) și de cimitirul bisericii Stinsford din ținutul său natal. Este considerat unul dintre antecedenții ficțiunii britanice moderne, lăsând în urmă epoca victoriană. Virginia Woolf aprecia că romanele lui Hardy conțin „*moments of visions... vivid to the eye but not to the eye alone, every sense participates*". Arta lui Hardy își atinge zenitul prin subtila înțelegere filosofică a personajelor. El este unul dintre puținii autori care reușește să pună pe tapetul epocii motivele care duc la o „tragedie a scopurilor nerealizate". Criticii spun că D.H. Lawrence a reușit să transforme viziunea lui Hardy asupra aspirației sociale, sexuale și vitaliste într-un nouă tipologie tematică, care are la bază filosofia desprinsă din personajele ținutului Wessex. Simțul dramatic al scriiturii, limbajul puternic și spendidele descrieri ale peisajului rural englez îl fac un scriitor extrem de popular chiar și astăzi. Toate romanele sale sunt despre aspirația conștiinței umane și lupta spre evoluție și autodepășire. Deși convențiile sociale, condițiile morale ori fatalitatea fac uneori ca deznodământul să nu fie unul dorit, dorința de evoluție spirituală și morală, rămâne ca emblemă și imbold pentru generația următoare.

Cartea *Jude the obscure* se află la interferența dintre romanul gotic și bildungsroman. Jude Fawley, un orfan locuind cu mătușa sa Drusia în zona rurală Wessex, dorește să studieze în orașul universitar Christminster (modelul real fiind universitatea Oxford) și să ajungă o persoană respectabilă precum profesorul său domnul Phillotson. Viața lui se desfășoară în afara convențiilor sociale ale Angliei victoriene. Lucrează ca pietrar și tehnician arhitect (mediu profesional bine cunoscut de autor), iar seara se dedică pregătirii pentru admitere la universitate. Ambele activități le face cu efort și sinceră dedicare. Se căsătorește cu abila și manipulatoarea, dar frumoasa, Arabella Donn, total incompatibilă în preocupări cu el. Cei doi se vor despărți repede fără a divorța. Vizitându-și fostul profesor, pe care îl considera un model, Jude o revede pe verișoara lui, Sue. Este fascinat de comportamentul total neconformist, dar și de inteligența și farmecul acesteia și se îndrăgostește de ea. Sue preferă căsătoria cu profesorul Phillotson, mai ales după ce află situația matrimonială neclară a lui Jude. Realizează însă un mariaj neconsumat până când cedează insistențelor lui Jude și se decide să aibă o relație cu vărul ei. Îndrăgostiții duc inițial o viață liniștită, el reușind să lucreze ca restaurator de biserici sau luând diverse lucrări de prelucrare a pietrei, pregătindu-se seara cu îndârjire pentru examenul de la Christminster, studiind latina și greaca. Dar Arabella reapare în viața lor cu un băiat ce pretinde a fi conceput de ea cu Jude. Acesta, împreună cu Sue, decid să-l crească ei, numindu-l Little Father Time, pe lângă cei doi copii ai lor apăruți între timp. Situația materială devine repede precară din cauza situației lor aparte: veri ce trăiesc în concubinaj. Bisericile unde lucrează Jude îl alungă la aflarea legăturii de rudenie dintre ei, iar cei din jur îi resping. Din acest motiv sunt nevoiți să schimbe mereu orașul ducând o viață nomadă plină de lipsuri și provizorat. Băiatul lui Jude este afectat profund. Când tatăl lui și Sue sunt plecați la lucru el își ucide cei doi frați vitregi și se sinucide spânzurându-se. Lasă o scrisoare în care își explică gestul prin faptul că astfel nu vor mai fi trei persoane de hrănit și adăpostit. Marcați de tragedie și punând totul pe seama păcatului în care ei trăiesc, Sue decide să se întoarcă la soțul ei legal. I se dăruie împotriva voinței pentru a se autopedepsi. Jude se întoarce de asemenea la Arabella care îl tratează neglijent și îi grăbește sfârșitul. Bunătatea și silința pe care și-o dă nu îl ajută pe Jude la nimic. Nu poate trăi cu persoana iubită și nu-și realizează visul de-a fi student. Ia totul ca o pedeapsă pentru că a dorit o uniune liberală fără căsătorie cu persoana iubită nerespectând ordinea societății. Moare singur și neștiut chiar în ziua în care se inaugura începerea unui nou an universitar la Christminster.

Scriitorul Thomas Hardy (1849-1928)

Regizorul Michael Winterbottom a debutat în televiziune, lucrând la diverse seriale și pelicule documentare. Apoi va începe o carieră prolifică în filme de lung metraj. La această oră filmografia sa numără mai mult de șaptezeci de pelicule tratând teme diverse și uneori dificile, însă intodeauna cu miză artistică ridicată. Educat la Oxford și Bristol va considera că „fiecare scenă trebuie tratată emoțional corect și realizată onest la momentul filmării, astfel gradual se acumulează acele secvențe de adevăr până când ia naștere un grup suficient ce poate deveni o poveste interesantă pentru spectator". Al treilea film realizat de Winterbottom în 1996, cel care îl va consacra internațional, a fost ecranizarea romanului său preferat „Jude neștiutul". Filmul intitulat „Jude", fidel romanului, reușește să propună spectatorului o dramă romantică beneficiind de o distribuție unde actorii principali, Christopher Eccleston (întruchipându-l cu mare finețe și pasiune pe Jude) și tânăra Kate Winslet (o Sue „free-spiritˆ, deopotrivă inteligentă și sensibilă) oferă o prestație de excepție. Christopher Ecclecton, după o carieră greu de egalat atât în teatru, televiziune și cinematografie pe mai multe continente, declara că dacă cineva vrea să-i definească jocul actoricesc acela va trebui să-l vadă în filmul „Judeˆ. Kate Winslet face din Sue Bridehead un personaj feminin complex, hipersenzitiv, dar rebel, fiind în final strivit de dublul standard al societății, dar și de propria sa conștiință. Individual, dar mai ales prin „chimiaˆ dintre actorii principali se reușește un nivel valoric al interpretării cum putem vedea în puține ecranizări *period-drama*. Cei doi nu doar că par „one person split in twoˆ, dar reușesc să creeze un raport subtil și delicat cu publicul Actrița va cunoaște un an mai târziu, datorită filmului comercial„Titanicˆ, o glorie internațională.

Irlandezul Liam Cunningham îl interpretează exemplar pe Mr. Phillotson, subliniind prin acest personaj tradiționalismul și conservatorismul epocii victoriene ajunse la final. Carismatica actriță australiancă Rachel Griffith este o Arabella care încapsulează pasiunea și impulsivitatea, tensiunea dintre ideal și real-senzual, dar și o anumită adaptabilitate la orice tip de context. Actrița June Whitefield o întruchipează candid pe matușa Drusia care oferă de fiecare dată sfaturi și înțelegere nepotului ei Jude.

Se reușește un portret realist al societății, epocii, naturii umane și naturii în general (superbe peisaje intra și extra-muros din Anglia epocii delectează spectatorul într-o manieră aparte, ce fascinează și atrage solicitând participarea acestuia).

Scenariul bine sintetizat după roman este semnat de Hossein Amini, iar muzica ce acompaniază corect scenele aparține lui Adrian Johnson.

S-a spus că regizorul Winterbottom este în acest film „un furios cu privirea limpedeˆ și cu o percepție vizuală a dramei. Eroilor principali li se împrumută convingerea lui Thomas Hardy „*better right than happy*ˆ potrivit căreia este mai bine să cunoști adevărul și să fii un om bun și drept asumându-ți riscul ca această decizie să te împiedice să fii fericit. Universalitatea tristei povești de dragoste și cadrul social în care aceasta se consumă este reinterpretată de regizor într-un mod auster, dar nelipsit de compasiune. Stilul e numit „*in cold light of the day*ˆ .

Imaginea realizată de operatorul Eduardo Serra oferă filmului un ton aparte. Prologul are scene filmate în alb-negru cu nuanțe de gri și albastru pentru a accentua lumea primitivă în care tânărul Jude trăiește. Magazine și locuințe, străzi și piețe beneficiază de o frumusețe particulară ce se estompează lăsând loc unui spațiu-capcană fără scrupule. Relația psihologică cu spațiul și utilizarea obiectelor corelative ale acestuia îi reușește foarte bine lui Winterbottom. Motivul centrului și al periferiei se prezintă ca unul ritmic. Structurile spațiale țin și de perspectiva de comunicare cu cititorul și spectatorul. Distanța dintre ele subliniază ironia amară ce se dorește comunicată. Nu întâmplător, această recurență a jocului cu distanțele și spațialitatea din text l-au făcut de altfel pe marele scriitor francez Marcel Proust să remarce la lectura cărții lui Hardy „*cette géometrie du tailleur de pierre dans roman !*". Poziționarea lui Jude se va afla mereu între rațiune și instinct, așa cum viață lui se află între cele două femei, Arabella și Sue.

Sue (Kate Winslet) și Jude (Christophor Eccleston)

Thomas Hardy ne propune un erou de extracție prometeică care face trecerea din labirintul secolului al nouăsprezecelea către noul mileniu. Un text palimpsest conținând lumea greco-romană peste care se suprapune creștinismul aparținând epocii victoriene târzii. Ecranizarea lui Winterbottom din 1996 este la înălțime, reușind să livreze un mesaj aproape subliminal de speranță și indestructibilitate a spiritului. În ciuda tuturor obstacolelor întâlnite, a eforturilor fără succes, a lipsei de șansă și chiar a sacrificiului rămase fără rezultatul scontat. Se poate citi și viziona o pledoarie pentru reziliență. Indiferent de șocurile la care individul a fost și va fi supus mereu.

Doi pe un balansoar, de William Gibson, regia Cristi Toma ARCUB – Sala Mare

Mona Dobrișan

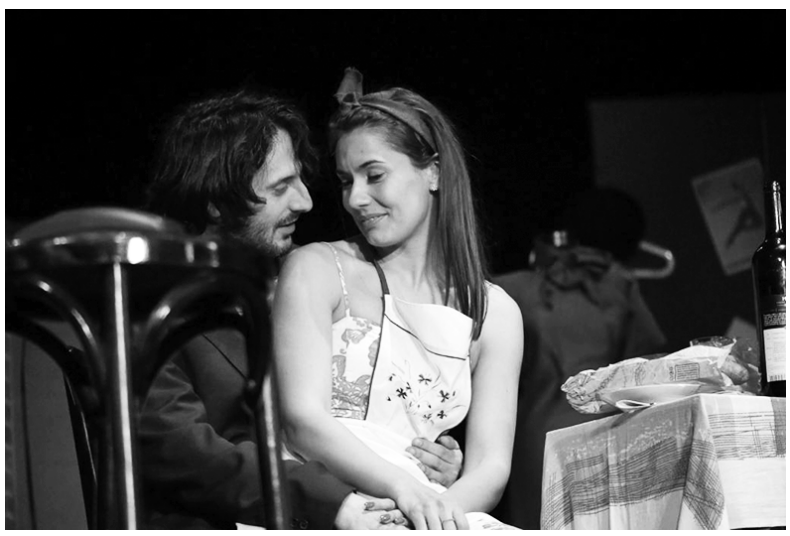
Compania de teatru „Cristi Toma” a fost înființată în anul 2012 de un grup de studenți și profesorul lor. Cristi Toma s-a decis atunci să monteze „Visul unei nopți de vară” a lui Shakespeare cu studenții săi după ce, jucând într-un parc scene din această emblematică piesă, a stârnit interesul trecătorilor, primind ropote de aplauze. Cu „Visul unei nopți de vară” au avut mai mult de 60 de reprezentații la Sala Palatului, Teatrul Nottara, Palatul Copiilor, Teatrul Național din Târgu Mureș...

În ianuarie 2012 Cristi Toma le propunea foștilor studenți Andrei Vasilescu și Mihai Capatina să pună în scenă „D-ale carnavalului” de I.L. Caragiale, piesă jucată cu mare succes. Andra Iulia Stoicescu (actrița din „Doi pe un balansoar”) dădea atunci probă pentru Mița Baston. Astfel, compania înființată a avut drept cofondatori pe Andrei Vasilescu, Mihai Capatina și Andra Iulia Stoicescu, cu spectacole jucate în România, Elveția și R. Moldova: „Cerere în căsătorie” de Cehov, „Doi pe un balansoar” de William Gibson, „Privește înapoi cu mânie” de John Osborne, „Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte” de Petre Ispirescu și altele.

„Doi pe un balansoar” de William Gibson este despre o poveste de dragoste dintre El și Ea, dezamăgiți, visători, regretând când și când, dar cu speranța în suflet a unei vieți mai senine. Și a unei iubiri ce va să vină, în care un avocat și o dansatoare, având deja propriile drame personale, se îndrăgostesc și decid să meargă pe același drum, nefiind siguri că își pot escalada propriile povești sentimentale.

Au existat multe montări ale acestei piese de-a lungul timpului, montări celebre precum cea de la Teatrul Mic în 1992, regia Ludmila Szekely Anton, cu Dan Condurache și Maria Ploae sau cea regizată de Radu Penciulescu în 1964, avându-i protagoniști pe Victor Rebengiuc și Leopoldina Bălănuță.

Iată, cu greutatea unor asemenea argumente, că nu le-a fost ușor celor doi actori (Andrei Vasilescu și Andra Iulia Stoicescu) să realizeze acest proiect. Actori cu un joc plin de sensibilitate și nuanțe, cu schimbări de decor rapide pe care se mulau și legau firul romantic al dramei lor, desfăcând câte un nod de la un ghem fără final.

Frumoasa Andra Iulia, expresivă, puternică, cu o voce clară și dicție impecabilă, susține timp de două ore și un sfert o partitură grea, solicitantă, alături de chipeșul Andrei Vasilescu.

Ei (Jerry și Gittel) trăiesc o incitantă poveste. Sunt profund marcați de experiențe negative cu foștii lor parteneri de viață. Cei doi reușesc, însă, într-un final, în drumul unuia către celălalt, să-și vindece rănile și să spere.

Acțiunea se petrece în New York, unde Jerry Ryan renunțase la cariera de avocat după ce soția lui din Nebraska ceruse divorțul. În New York o întâlnește pe Gittel Mosca, o dansatoare săracă din Greenwich Village și împreună cei doi încearcă să-și regleze viețile.

Două destine, două personaje înzestrate cu generozitate de scriitor, doi actori extrem de bine distribuiți, cu o tinerețe matură, care timp de două ore relevă spectatorului o hartă a iubirii și a cunoașterii de sine.

„Doi pe un balansoar” – emoție, ingenuitate, prejudecăți spulberate și iubire. Felicitări, Cristi Toma !

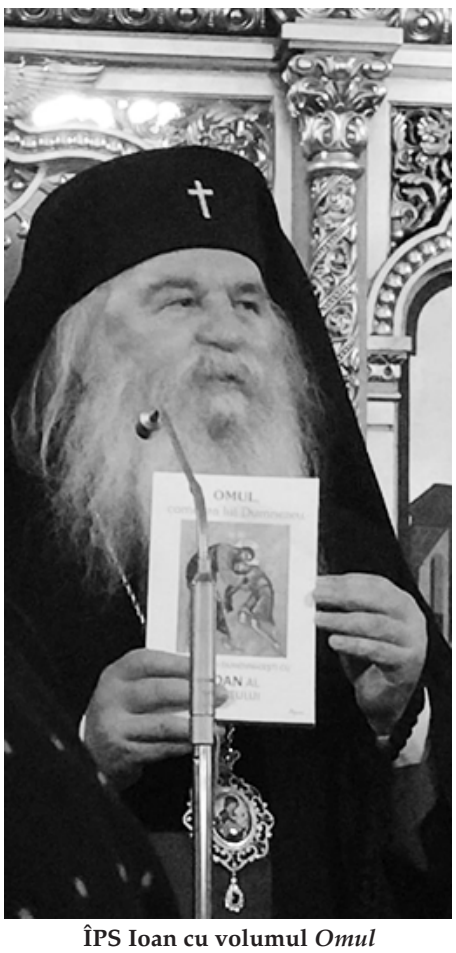

Noi convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (X)

„Tristețea tânărului bogat”

Luminița Cornea: Sfântul Evanghelist Matei ne povestește (Matei19, 16-26) că a venit la Hristos un tânăr dregător bogat care a căzut înaintea Domnului și L-a întrebat: Învățătorule bun, ce să fac ca să dobândesc viața de veci ? Mântuitorul i-a răspuns că, dacă vrea să aibă viață veșnică, trebuie să păzească poruncile: „*Să nu ucizi, să nu săvârșești adulter, să nu furi, să nu mărturisești strâmb*”, să-și cinstească părinții și să-l iubească pe aproapele său. Tânărul a răspuns că toate acestea le-a păzit din copilărie. Mântuitorul, spune Sfântul Evanghelist Matei, s-a uitat cu drag la el și i-a spus că una îi mai lipsește: „*vinde averea ta, dă-o săracilor, și vei avea comoară în cer; după aceea, vino și urmează-Mi*”, la care tânărul s-a întristat și a plecat, deoarece, afirmă evanghelistul, avea multe avuții. Această pericopă evanghelică se citește în duminica numită a *Tânărului bogat*. Într-un cuvânt de învățătură, Înaltpreasfinția Voastră ați numit-o *Duminica Tânărului trist*. Vă rog să ne puneți la suflet explicația.

ÎPS Ioan cu volumul *Omul comoara lui Dumnezeu*

Înaltpreasfințitul Ioan: Această sfântă evanghelie nu e o parabolă, ci efectiv s-a întâmplat. Un tânăr s-a apropiat de Iisus și L-a întrebat ce să facă ca să dobândească viața de veci. Deducem din contextul evangheliei că acest tânăr era un om înstărit oarecum. Nu era sărac, avea ceva avere, deci am putea spune că la Hristos a venit un tânăr care ar putea fi model pentru mulți dintre tinerii de astăzi. Mântuitorul nu-i spune că și-a câștigat averea în mod necinstit. Mântuitorul, ca Fiu al lui Dumnezeu, știa toate, știa cum și-a dobândit averea, prin muncă cinstită. Și atunci, când îi spune să împlinească poruncile, tânărul îi răspunde că le-a ținut din copilărie.

Care dintre noi ar putea să dea mărturie înaintea lui Hristos că tot ce am dobândit în viață am făcut doar din muncă cinstită ? Adică am ținut toate poruncile, din copilărie. Eu vă mărturisesc că nu i-aș fi putut răspunde așa lui Hristos. Din copilăria mea și până astăzi n-am ținut toate poruncile, am mai căzut...

Iată un model de tânăr ! Care dintre tineri, astăzi, ar putea veni la Hristos și să-I spună că muncește cinstit și că a păzit toate poruncile ? Iată un model de tânăr, am putea spune, care are merit la Hristos. Până aici este bine. Dar când îi spune Mântuitorul să-și vândă averile și să le împartă săracilor, tânărul bogat și-a aplecat capul în pământ și I-a întors, cum spunem în popor, spatele lui Hristos, lui Dumnezeu.

Ce-a vrut oare să facă Hristos cu tânărul acesta ? Hristos l-a văzut că și-a dobândit averea cinstit, că a ținut toate poruncile din copilărie. Când i-a spus: *vinde și împarte săracilor și urmează-mi mie*, Hristos a vrut să-l facă apostol, a vrut să-l facă ucenic al Lui. Cum nu și-ar fi dorit Hristos să aibă un ucenic lângă El, care este cinstit și care a împlinit toate ! Iată, Hristos a vrut să-l facă apostol, ucenic al Lui, și el a refuzat. Este întâmplare, nu e o parabolă, nu este un eseu, nu este o formă literară de a vorbi. Lucrul acesta s-a întâmplat aievea între Hristos și un tânăr. Iată ce a refuzat acel tânăr ! A refuzat apostolia. A refuzat să fie ucenic al lui Hristos. A refuzat să stea în fața lui Dumnezeu în veșnicie.

Ce spune arhanghelul Gavriil preotului Zaharia când îi vestește că soția lui Elisabeta va naște un fiu ? Preotul Zaharia s-a îndoit, că era în vârstă și el și soția lui. Atunci, văzând arhanghelul că s-a îndoit, strașnic îi spune: *Eu sunt Gavriil, care stau înaintea lui Dumnezeu !* Auziți ! Cine a fost, cine este Arhanghelul Gavriil ? Cel ce stă înaintea lui Dumnezeu ! Tot așa a vrut și Mântuitorul nostru Iisus Hristos să facă din acest tânăr, să stea veșnic în fața lui Dumnezeu. Nu într-o zi, într-o veșnicie. Și el, întristat, a plecat.

L.C.: Dar, Înaltpreasfințite Părinte, cum să nu fie întristat ! ? Fiind bogat, nu vroia să se despartă de averea lui. Totuși, bogăția este trecătoare.

Îps. Ioan: Evanghelia spune că era bogat. Pentru vremea aceea era bogat, dar cred că fiecare aveți mai multă avere decât avea tânărul acela. Bănuiesc că dumneavoastră și fiecare dintre cititori aveți o casă, o gospodărie, la țară, probabil, o palmă de pământ și două palme bătute de muncă și doi ochi înlăcrimați. Având în vedere istoria poporului lui Israel din vremea aceea, să știți că tânărul acela avea mai puțină avuție decât oricare dintre frățiile voastre, pentru că atunci Țara lui Israel era sub dominație romană. Oamenii trebuia să dea aspre dări Împărăției romane. Vă amintiți de mai marele vameșilor, Zaheu din Ierihon. Deci, peste tot erau acești vameși care strângeau din fiecare casă darea către cei ce ocupaseră țara. Prin urmare, ce averi mari putea să aibă tânărul ? Nu spune evanghelistul că avea vreo turmă de cămile etc., așa că să nu vă imaginați că avea vreun palat de lux sau cine știe ce bogăție raportat la ziua de astăzi. Avea și el tot ce era necesar pentru familie, nu era cerșetor. Era un om poate, poate, peste media oamenilor din vremea aceea. Pentru o brumă de așa-zisă avuție s-a despărțit de Hristos și s-a dus înapoi la truda vieții lui.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, desigur mulți sau cel puțin unii dintre credincioșii de astăzi ar spune că, dacă ar fi fost atunci în fața lui Hristos, L-ar fi urmat. Vă rog să continuați această idee.

Îps. Ioan: Bineînțeles, puteți zice: *Părinte, dacă eu eram atunci în fața lui Hristos, eu Îl urmam*. Dar Hristos a fost pe pământ în urmă cu două mii de ani, deci eu n-am avut șansa de a mă întâlni cu El și să-mi facă această chemare. Nu este adevărat, pentru că avem *Evanghelia* lui Hristos și avem dangătul bisericii care ne cheamă la fiecare praznic și sărbătoare. De fiecare dată când auziți dangătul clopotului bisericii, să știți că Hristos ne spune fiecăruia dintre noi: *Lasă-le toate ale tale pentru o clipă și urmează-Mi Mie ! Vino la sfânta biserică !* Câți dintre frații noștri, astăzi, ascultă chemarea lui Hristos ? Cei care nu ascultă această chemare rămân acasă triști. Oamenii care nu vin la biserică sunt triști. Îi vedeți când vă întoarceți acasă de la sfânta biserică că ei sunt triști, iar frățiile voastre aveți fețele luminate, binecuvântate de Dumnezeu, și sufletele mângâiate de harul iubirii Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Deci, nimeni nu va putea spune: *Doamne, de-aș fi trăit și eu în vremea Ta și m-ai fi chemat, n-aș fi făcut ca tânărul acela și Te-aș fi urmat*. Îți va spune, atunci, Hristos: *Dar tu n-ai auzit în fiecare duminică și sărbătoare dangătul clopotului ? N-ai auzit evanghelia citită de preot în fața sfântului altar ?* Nu vei putea spune că n-ai auzit dangătul clopotului, chemarea lui Hristos.

De aceea, duminicii trecute în calendarele noastre ca *Duminica Tânărului bogat*, eu i-aș zice că este *Duminica Tânărului trist* sau *Duminica Tânărului care a refuzat să fie apostolul lui Hristos*.

A consemnat Luminița Cornea

gânduri printre rânduri...

Mirela-Maiana Mladin

Zâmbetul Procurorului

Vă place fotbalul ? Mergeți – sau ați mers, – la meciuri pe stadion ? Credeți că știți totul despre fotbal ? Dacă ați răspuns „da”, vă recomand să citiți o carte: „Zâmbind din iarbă”. Sau de fapt, vă recomand să o citiți și dacă ați răspuns „nu”. Pentru că veți găsi acolo o lume, la care în general nu are oricine acces. O „lume închisă”, cum s-ar putea numi: lumea fotbalului.

Și am să vă mai pun o întrebare: Îl cunoașteți pe Cornel Dinu ? Dacă ați răspuns „da” (și cred că sunt puțini cei care răspund „nu”), ei, bine, eu vă spun că nu-l cunoașteți. De unde să-l cunoașteți ? De unde ziceam și eu că-l cunosc: de pe terenul de fotbal și de la televizor. Cu pasele lui frumoase, cu meciurile lui mari în care i-a avut ca adversari pe Eusebio, pe Pele (Doamne !)... Cu ironiile lui, cu comentariile lui inconfundabile... Dar nu l-am cunoscut cu adevărat decât când i-am citit cartea „Zâmbind din iarbă”. Aș vrea să vorbim puțin despre această carte, scrisă de acest uriaș al fotbalului românesc.

Cartea a fost publicată în 2007, ca roman autobiografic, și a fost urmată de alte două cărți: „Jucând cu destinul” (2008) și „Misterele lui Mister” (2019). În prefața la „Zâmbind din iarbă”, Fănuș Neagu scria despre Cornel Dinu: „A fost, în vremea El Mundialului din Mexico, considerat cel mai bun fundaș central din Europa. [...] Astăzi [...] scrie cărți. [...] Scriind, urcă în arborii misterului așa cum urca în copilărie în Turnul Chindiei. Nu scrie cu condei de trandafir sau condei de viță. Are un stil ironic, abrupt și uneori neprecaut. Și totuși, ce zvelte semne ale mirării stau la izvorul poveștilor sale.”

Cartea începe cu perioada primilor ani de viață și ajunge până la momentul retragerii de pe gazon, cuprinzând deci întreaga carieră de fotbalist a lui Cornel Dinu. Dar în același timp, este și un fel de cronică a acelei epoci, așa cum o vede și o interpretează el, de acolo din iarbă, de unde privea el lumea. Interesant este modul cum interpretările date acelei lumi de tânărul fotbalist de atunci Cornel Dinu, alternează în carte cu interpretările date aceleiași lumi – cu oamenii și faptele de atunci, – de povestitorul Cornel Dinu ajuns în prag de șaizeci de ani câți avea când a scris cartea. E un amestec elegant și tulburător de trecut, prezent și viitor, toate coexistând într-o poveste captivantă. Poveste care îi oferă autorului și prilejul de a-și exprima opinii personale interesante despre viață și oameni, despre lumea de ieri, de azi și de mâine, despre istorie, geografie, filosofie, politică, teologie, justiție, industrie, agricultură, și peste toate – mai presus de toate, – despre fotbal.

Pe măsură ce citeam cartea, îmi veneau în minte întrebări. Oare cât o fi muncit la așa o carte ? Are 450 de pagini, dense, aglomerate, pline de evenimente și de oameni – oameni cu nume și prenume. Extraordinar de mulți oameni – nu pot spune cam câți oameni apar în paginile cărții, nu i-am numărat, – dar sunt extraordinar de mulți. Ce memorie o fi având ca să-i țină minte pe toți ? Sau o fi ținut un jurnal ?

Întâmplarea face să cunosc câte ceva despre lumea fotbalului din perioada despre care scrie Cornel Dinu în cartea lui. Pe câțiva dintre oamenii din carte am avut norocul să-i cunosc. Cred că cel mai mare noroc pe care l-am avut eu în viață a fost că am cunoscut niște oameni mari. M-am bucurat să-i găsesc în cartea lui Cornel Dinu exact așa cum îi știam și eu. Cel mai mult m-am bucurat să-l găsesc în carte pe Mitică Tomescu, marele doctor Mitică Tomescu, doctorul echipei naționale de fotbal a României din perioada „generației Guadalajara”. L-am găsit în cartea lui Cornel Dinu exact așa cum trăiește el și în memoria mea. Mai mult, am găsit în carte o poză a lui Mitică Tomescu. Eu nu aveam nicio poză cu el. A dispărut așa brusc, și într-o vreme mă temeam că l-a uitat toată lumea, dar iată că în cartea lui Cornel Dinu este prezent ca personaj principal, deci trăiește: „El ne vindeca, el ne dojenea. El ne călca în picioarele vorbelor, ca să poată să ne trimită proaspăt împărtășiți la lupta pe viață și pe moarte din teren... Îl iubeam și-l respectam, fiindu-ne realmente rușine dacă-l supăram.” L-am găsit în carte și pe Traian Ionescu, exact așa cum mi-l aminteam din anii copilăriei mele. Cred că nimeni nu ar fi putut scrie mai bine despre ei decât o face Cornel Dinu în cartea lui.

Despre toate întâmplările din carte, Cornel Dinu vorbește cu bărbăție, fără dulcegării și sentimentalisme, dar nu prea reușește să-și ascundă sensibilitatea în spatele acestei atitudini. Și totul – absolut totul, – este învăluit în dragostea lui imensă pentru fotbal. Fotbalul, care îți ia totul, și îți dă totul. Iar întâmplările din carte se succed rapid, ca pasele de pe gazon. Și de fapt cred că viața e ca un meci: câștigi, pierzi... Te uiți în urmă: ce frumos a fost...

Spune undeva în carte Cornel Dinu: „Fotbaliștii, creatori ai unei forme de netăgăduit de spectacol, ca și actorii, și mă încumet să-i așez lângă ei și pe mulți scriitori și creatori de artă, au trăiri puternice.” Cunoscându-i doar de pe stadion și de la televizor, nu veți avea niciodată dimensiunea reală a acestor trăiri. Cartea lui Cornel Dinu vă oferă ocazia ca măcar să intuiți această dimensiune. Dimensiune care însă este permanent limitată de ceea ce sintetizează Cornel Dinu în următoarea remarcă: „Nu întâmpător, în vestiarele celor care au creat jocul – britanicii – stă scris mereu incontestabil: «Este un joc de echipă și nimeni nu poate fi mai puternic decât echipa.»”

„Zâmbind din iarbă” e o carte ca un film: vezi personajele – atât de bine le descrie în cele mai mici detalii, – și le auzi, chiar cu intonație – atât de vii sunt dialogurile.

Cartea începe cu perioada copilăriei lui Cornel Dinu. Apar în paginile copilăriei: mama, tata, fratele, unchi, mătuși, nași (apare și nașul Fănel Herișescu Bolintineanu), prieteni, vecini, profesori, colegi – toți vii și în acțiune. Aflăm acum și povestea poreclei „Procurorul” care datează din anii copilăriei și nu are nicio legătură cu studiile de Drept ce avea să le facă mai târziu Cornel Dinu. Și se pare că nu i-a displăcut această poreclă care l-a însoțit toată viața. De aceea mi-am permis s-o folosesc și eu, vorbind despre el. Mai târziu, ca antrenor, a devenit „Mister”.

Povestea continuă cu primii pași în fotbal. Începuturi timide, modeste, dar pline de pioșenie: „La «Stadionul Petrolul» [...] pășeam ca într-un sanctuar.”

Și vine momentul apariției omului providențial: Traian Ionescu, fostul portar de la echipa armatei ASA Câmpulung Moldovenesc, devenit antrenor la Dinamo. Ce descriere a acestui uriaș al fotbalului nostru, cu apariție de Humphrey Bogart, care vine și-i schimbă viața copilului de la Târgoviște ! Cum trăiește și acum Traian Ionescu pentru Cornel Dinu ! Ce plină de viață e scena apariției lui Traian Ionescu ! Iar el, Cornel Dinu, copilul de atunci aruncat în groapa cu lei, cu câtă recunoștință și bărbăție vorbește acum de Traian Ionescu ! M-am bucurat să-l văd trăind acolo în carte pe Traian Ionescu...

Dar cât de vii sunt toți marii fotbaliști și antrenori care trec prin paginile cărții unii după alții odată cu anii din viața lui Cornel Dinu... Citind cartea, veți retrăi o epocă și veți redescoperi cu bucurie și respect nume mari din fotbalul românesc, unii pe nedrept uitați...

Privind în urmă, antrenamentele de la Dinamo sunt descrise astfel de Cornel Dinu: „un test infernal de rezistență, demn de «Legiunea străină», sau de ceea ce mai vedem în zilele de azi în peliculele cu instruirea fizică la pușcașii marini, sau serviciile secrete de intervenție.”

Găsim în carte redată pas cu pas ascensiunea ca jucător a lui Cornel Dinu. Ce frumos redă trăirile la naționala de juniori: „cu aceeași sfîntenie a ochilor împăienjeniți de lacrimi și a nodului provocat în gât [...]. Totul, parcă, până la primul fluier de început. După aceea se declanșa arderea nebună a victoriei sub steag. Nimic nu mai conta.”

Apoi, la naționala mare ! Generația Guadalajara ! „Pariul copilăriei îmi reușise – ajunsesem în națională. Altfel ar fi avut, oare, vreun sens să accept sacrificiile fotbalului ? Dar și câte bucurii mi-a dat.”

A plecat din vestiarul mic din provincie, unde antrenorul le spunea ca să-i ambiționeze: „Cu stângul nu știi, cu dreptul nu dai, cu capul nu poți ! Ai tot viitorul în față !” Și a ajuns să joace contra Braziliei lui Pele ! Povestește: „Oricum, disputa noastră ce urma cu Brazilia era doar o complezență. [...] Și eu, și Liță Dumitru ne-am cam luat în deposedări și chiar vorbe cu Pele. Cu timbrul său gros, nu ne scotea din... «filho de puta» ! N-are sens să mai traduc. Dar l-am și prins în colțul nostru de «16 metri» , într-o încercare de pressing agresiv și i-am întors mingea, spre noi, cu călcâiul, printre picioare... Există secvența și recunosc, a fost doar o formă de teribilism. Doar atât. Legenda îi aparține”. Ca să fiu sinceră, mi-ar fi plăcut să scrie mai mult despre meciul epocal contra lui Pele. Poate într-o altă carte...

Dar v-ați întrebat vreodată ce gândesc fotbaliștii despre ziariști ? Ziariștii care stau acolo pe margine și observă tot. E grea și munca lor, sigur că este foarte grea, dar uneori sunt răi. Zice Cornel Dinu cu năduf, în carte: „Cum dracu’ să le ceri să priceapă prin ce trecem noi ?... Și mai ales atrocitatea confruntării din această iarbă fără umbră și oxigen...” N-a mai putut, a izbucnit și el, e om... Iar eu îmi cer iertare că am reprodus aici singurul cuvânt „neortodox” din carte, dar altfel nu aveam cum reda întocmai părerea lui Cornel Dinu despre acest subiect. Apar în carte mai multe nume de ziariști și scriitori care făceau și ei parte din lumea fotbalului de atunci – însoțeau echipele peste tot și scriau despre meciuri, despre jucători, antrenori, arbitri, despre tribune... Printre acești scriitori, Eugen Barbu, numit în carte ba „nea Jenică Barbu”, ba „conu’ Jean Barbu”. Citind, îmi amintesc fără să vreau și fără să mă pot opune, momentul 1976-1977, când Cornel Dinu l-a numit pe Eugen Barbu „capul răutăților”. A zis și el o vorbă, era tânăr... Dar Eugen Barbu a început „conflictul nuclear” cu Cornel Dinu. Și dacă stau să mă gândesc – ce zisese Cornel Dinu, era aproape o drăgălășenie, un fel de dezmierdare – pe lângă cum împroșca cu noroi Eugen Barbu în oamenii aceia care chiar trudeau acolo pe terenul de fotbal – pe frig, pe soare, în ploaie, în zăpadă... Își folosea pentru a face acest lucru – și nu înțeleg nici azi cum putea face așa ceva, – condeiul talentat ce i-l dăduse Dumnezeu... Am toată admirația și tot respectul pentru faptul că Cornel Dinu a reușit să ierte și să uite acest conflict, de parcă nici n-a fost... Oricum, în 2007 când a apărut cartea, Eugen Barbu părăsise de paisprezece ani zbuciumul acestei lumi, și oricum „de mortuis nil nisi bonum”, așa că Fănuș Neagu a scris în prefața cărții: „Eugen Barbu îl iubea enorm pentru pasa lui în diagonală, lungă de 40 de metri.”

V-ați gândit oare ce părere au fotbaliștii despre meseria lor ? Găsiți răspunsuri în cartea lui Cornel Dinu. De exemplu: „Ajută-mă, Doamne ! Să reușesc să aduc bucurie oamenilor și prin jocul meu, spuneam în rugăciunea fiecărei seri. Și mă-ntrebam cu același glas fără să găsesc, încă, răspunsul. Bine, Doamne, aduc, poate, bucurie alor mei, dar pe ceilalți îi frâng. Aduc fericire, dar nasc lacrimi. E, oare, bine ?” Sau: „Dar, pe atunci, ne luptam dar eram și prieteni. Știam ce-i suferința, o vedeam la tot pasul, și perspectiva ei... De evitat doar prin iubirea și respectul aproapelui. Așa gândeam și ne comportam pe atunci.” Ar putea fi aceasta chiar o definiție a fairplay-ului, nu-i așa ? Vă aduceți aminte golul celebru marcat de Cornel Dinu, când i-a spus arbitrului că a marcat cu mâna ? Tot de fairplay era vorba: arbitrul nu văzuse.

Dar găsim în cartea lui Cornel Dinu lucruri despre care alții nu vorbesc: n-au văzut, n-au auzit, nici pe-acolo n-au trecut... Găsim „mascarade de joc”, remize programate, fotbaliști care jucau „la două capete”, găsim scandaluri, lucrături, găsim chefuri și beții, situații care mai de care, despre care Cornel Dinu vorbește deschis, asumat, bărbătește.

Foarte interesant este și cum reușește să reconstituie epoca și din punct de vedere financiar Cornel Dinu. Este interesant pentru că, credem noi – nu-i așa ? – fotbalul este despre bani. Și de fapt este și despre bani. Și pentru că nu prea știm azi cum erau pe atunci banii în fotbal și poate am vrea să știm, Cornel Dinu vorbește, cu cifre, despre banii câștigați pe atunci în fotbal: salarii, prime de joc, indemnizații de efort, diurne, făcând comparația cu un salariu obișnuit de la noi și comparația cu ce câștigau fotbaliștii străini cu care jucau ai noștri. De exemplu, la un meci internațional cu miză uriașă, fotbaliștii din echipa noastră națională au primit... aprobări de Dacii. Îmi vine în minte răspunsul fostului mare portar Ilie Savu, când a fost întrebat de un ziarist ce salarii aveau în 1947 fotbaliștii primei echipe a armatei ASA (viitoarea echipă Steaua). A spus: „Nu mai țin minte ce salarii aveam, dar noi am fi jucat și gratis, așa mult iubeam fotbalul !” Era în 2007, la aniversarea a șaizeci de ani de la primul meci al echipei armatei (ASA – Dermata Cluj, 0-0). Mai erau în 2007 doar trei jucători în viață, din toată echipa CCA de atunci...

Ce frumoase descrieri găsim în carte, deplasări cu avionul, deplasări cu autocarul, inclusiv cu textele cântecelor cântate de fotbaliști în autocar !

Noi vedem echipele pe teren, dar v-ați întrebat oare ce se întâmplă în vestiare, înainte de meci, și după meci ? Cornel Dinu ne deschide în carte porțile vestiarelor și ne invită înăuntru... Sau, altădată, ne invită să ascultăm discursul de îmbărbătare al unui șef din Ștefan cel Mare înainte de un meci important:

„– Măi băieți, o echipă este ca o armată. Apărarea este artileria care aruncă ghiulele în liniile inamice. Mijlocașii (începuse să se documenteze) sunt motorizatele care hărțuiesc liniile inamice. Iar atacul este infanteria, care pătrunde și pune steagul pe comandamentul dușman. Apropo, îl aveți pe Marcu ! Ăsta e rapid ca glonțul, aruncați-l pe el, primul, în liniile adverse.

Se așternu tăcerea. Am spart-o eu:

– […] dacă-mi permiteți, dar aviația, că-i război modern, cu ce credeți că ar trebui să se ocupe ? N-ar fi bine să vină, pe sus, și să arunce cu «sute» peste noi, ca să le luăm din iarbă ?”

Mergem pe stadion și vedem meciuri, dar v-ați gândit vreodată, oare cum văd ei, jucătorii, de acolo din iarbă, stadionul ? Ne povestește Cornel Dinu în carte o mulțime de meciuri, așa cum le-a văzut el de acolo, din iarbă. De pildă: „Jucam pe «23 August» , cu tribunele pline. [...] Am câștigat clar, dar greu acasă, cu 2-0. Mulțescu și Dudu Georgescu au marcat, primul conducând cu măiestrie atacul, din spate, și mai ales lansările celor două săgeți uluitoare, care scriau centrările și driblingurile laterale, Țălnar și Orac. S-au aprins torțe în final, stadionul plin, parcă ardea. Luase foc, ce frumusețe !...” Sau altădată, după o înfrângere, iată cum se vedeau tribunele de acolo din iarbă: „La primul meci cu «Aston Villa», pe același «23 August», tribunele au fost pline. Ochi ! Nu s-au mai aprins torțe, nu mai era cazul, dar lumea de atunci a tăcut într-o decență respectuoasă, greu de explicat și de trăit acum. Aproape 80.000 de suflete tăceau ca și noi, cei din teren.” Un exemplu de cum tribunele pot face acel „vae victis” mai ușor de suportat. Pentru toată lumea...

Dar ce descrieri ale unor faze de joc, cu amănunte uimitoare, așa cum se văd ele de acolo, din teren ! Le descrie driblând cu cuvintele, așa cum dribla cu balonul. Ne descrie și cum se văd de acolo, din teren, accidentările, și cum simt jucătorii accidentările. Aflăm ce vorbesc între ei jucătorii pe teren, în timpul meciului, aflăm cum se judecă între ei jucătorii, cum își apreciază singuri jocul, al lor și al adversarilor.

Să vedeți situație, când a jucat contra celui mai bun prieten, coechipierul lui de-o viață, Florea Dumitrache („Moxu”), pe care îl numea „fratele meu de iarbă” : „[...] Corvinul Hunedoara lui Mircea Lucescu [...] a terminat acel sezon, 1981-1982, pe locul al treilea. «Moxu», fratele meu roib, juca acolo. [...] Îi spusesem stoperului meu, aprigul Bumbescu, care juca la noi, că nu trebuie să-i lase nici un metru liber «Moxului» ! Că este în stare să creeze fără seamăn. Și ceea ce știam, s-a întâmplat. A prins o minge pe piept, de la un out, spre colțul de 6 metri, «Bumbi» îl flanca din spate, a lăsat mingea să cadă puțin și, cu interiorul piciorului drept a trimis-o peste, în vinclul colțului lung al porții apărate de Țețe Moraru. Rămas și el parcă împietrit. Numai «Moxu» putea desena astfel de traiectorii.”

Dar v-ați fi imaginat că fotbaliștii se minunează ca niște copii când ajung pe stadioane celebre ? Iată un exemplu: „Turneul de la Rio, pe «Maracana» . [...] Impresionantă arenă ! Dar mai ales lumea ce ocupa cele trei inele imense de beton, dându-le o viață unică. De negăsit pe alte terenuri ale lumii. Pe atunci, intrau 150.000 de spectatori.”

Am avut surpriza să găsesc în cartea lui Cornel Dinu și versurile cântecului „Marșul infanteristului”, celebru în epocă pe la echipele de fotbal, dar nu numai... Am citit undeva că se cânta și pe la chefurile scriitorilor, la Casa de creație de la Mogoșoaia ! Dar în varianta de la Poli Timișoara pe care o știam eu, versul al treilea era parcă mai bun și rima mai bine: „Vai săracu’ ! infanteru’/ Cum îl strânge moletierul/ Și îl bate soarele” ! Textul integral al cântecului îl găsiți în cartea lui Cornel Dinu.

„Zâmbind din iarbă” se încheie cu „moartea din iarbă”: apar pe rând, una după alta, accidentările și problemele de sănătate ale lui Cornel Dinu, care conduc la retragerea lui definitivă de pe gazon.

Citindu-i cartea, îl veți simți pe Cornel Dinu ca pe un prieten. Și poate, când vom merge la meci pe stadion, acolo în mijlocul vacarmului, ne vom gândi o clipă la cartea lui. Și poate că vom desluși pentru o secundă, străbătând până la noi prin vuietul tribunelor, rugăciunea strigată de acolo din iarbă, a fotbalistului: „Dă-mi Doamne timp !” Și poate – cine știe ? – vom avea cu toții, mai mult respect pentru această lume dură dar minunată, cu oameni fascinanți – lumea fotbalului...

Și aș avea un mesaj către domnul Cornel Dinu, în caz că îi vor cădea în mână aceste rânduri ale mele și își va arunca ochii peste ele: Scrieți, domnule Cornel Dinu ! Cât vă permite sănătatea, scrieți ! Am citit cartea dumneavoastră cu sufletul la gură. Nu știam aproape nimic despre lumea fotbalului, deși ar fi trebuit să știu...

Ziua Iei românești la Centrul Cultural „Școala Veche” din Bolintin Vale

Gabriel DRAGNEA

Ziua Iei este o sărbătoare recent îmbrățișată de români ca urmare a inițiativei comunității online *La blouse Roumaine*. Ideea de a purta cămăși brodate cu motive populare a devenit deja tradiție, astfel că din 2013 și până în prezent, în fiecare zi de 24 iunie, de Sânziene, românii de pretutindeni îmbracă diverse modele de cămăși tradiționale, care mai de care mai specifice spațiului geografic pe care îl reprezintă. Și, chiar dacă mulți nu cunosc simbolurile modelelor, cromatica ornamentelor brodate, ei purtând astfel de veșminte devin și rămân ambasadori ai unui spirit identitar încă viu.

În lucrarea *România – Din tezaurul portului popular tradițional* academicianul Mircea Malița realizează poate cea mai profundă descriere a costumului tradițional românesc, nu în acord cu tendințele modei vremurilor trecute și prezente, ci în spiritul unei paradigme construite în favoarea românismului și a cărții lui de identitate: „Costumul românesc este un monument în sensul propriu al cuvântului. El nu stă în căsuța sociologică sau etnografică a îmbrăcămintei, ci în linie cu piramidele egiptene, cu catedralele franceze și cu digurile Olandei. El are acest drept pentru că este o probă adusă la maturitatea existenței unei civilizații închegate. El este una din mărturiile vizibile și tangibile ale civilizației satului de pe pământul nostru. Costumul românesc ne scoate din domeniul artei și ne duce în acela al istoriei. Pentru mine el nu se asociază cu hora satului, cu cimiliturile și cu poveștile populare; el rimează cu perfecta și armonioasa așezare a comunității libere, care a știut să străbată toate intemperiile istoriei prin neîntrecutul său sistem de autoghidare și adaptare.”

În aceeași notă a reamintirii, recunoașterii, păstrării și cinstirii acestor moșteniri culturale care ne vorbesc despre origini, principii și credință neclintită, în ziua de 24 iunie Compartimentul Cultură din Primăria orașului Bolintin Vale și Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu (ACTIB), în parteneriat cu Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu” au realizat o expoziție de ștergare și piese de port bolintinean cu titlul „Viața la țară... de Drăgaică: popular – tradițional – național”. Obiectele vestimentare – în majoritate aparținând vârstnicilor localității – unele dintre ele având o vechime de peste o sută de ani, au fost împrumutate Asociației Bolintineanu pe o perioadă determinată pentru a fi admirate, analizate și explicate mai departe tinerilor bolintineni, în spațiile special amenajate în interiorul Centrului Cultural „Școala Veche” din Bolintin Vale.

Așa cum a precizat și președintele ACTIB, Vasile Grigore, manifestarea organizată în parteneriat cu Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu” din oraș, condus de prof. Iuliana Beldiman, a fost „un pretext pentru a transmite

(continuare în pag. 25)

(urmare din pagina 24)

celor mai tineri ceea ce știm, ceea ce cunoaștem, de aceea ei sunt prezenți alături de noi în număr atât de mare, dar și pentru că au pregătit pentru noi un număr artistic al lor, unul special. În urmă cu foarte puțină vreme am ajuns într-un loc special, undeva la margine de țară, de Țara Bolintinului, mai precis la Cosoba. Acolo am găsit un loc care merită promovat, cunoscut, merită să ne bucurăm de el. Și am zis să vă bucurați și dumneavoastră de ceea ce am văzut eu acolo și anume copiii locului, deosebiți prin talentul lor de a cânta la nai." Așadar, invitat special al acestei manifestări culturale a fost grupul de copii de la Școala Gimnazială Cosoba din județul Giurgiu, care a interpretat la nai mai multe compoziții muzicale tradiționale.

În fața unui public, în mare măsură purtător de straie populare specifice zonei Bolintinului și nu numai a fost programată o alocuțiune pe tema culturii tradiționale susținută de d-na conf. univ. dr. Ioana Ruxandra Fruntelată, cercetător la Institutul de Etnografie și Folclor „C. Brăiloiu" al Academiei Române: „Sunt foarte bucuroasă că am putut vedea expoziția dumneavoastră de costume tradiționale de la Școala Veche, o expoziție care este exact ceea ce trebuie, o celebrare din punctul nostru de vedere, a oamenilor care nu mai facem parte din această cultură populară, dar știm că ea este rădăcina noastră și încercăm să o cunoaștem și să o păstrăm prin cunoaștere. Pentru că este atâta bogăție, atâta informație, tehnică și artă în această cultură încât este păcat să le pierdem. Înainte de a veni aici m-am uitat pe un album premiat de Academia Română și realizat de colegii Georgeta Stoica, Paulina Popoiu și Georgiana Onoiu de la Muzeul Satului «Dimitrie Gusti», album care se referă la portul popular din Câmpia Munteniei. Și aici informațiile acoperă trei zone: Teleormanul, Vlașca și Ilfovul. Și m-am uitat la capitolul despre Vlașca, cea mai apropiată de zona Bolintinului, să văd care sunt caracteristicile costumului vlășcean. Mă bucur că am regăsit și aici în zona bolintineană tipul acesta de cămașă lungă specifică fiecăruia care o purta. Oamenii nu puneau pe ei orice. Ei știau ce scrie pe ia lor. Luau cămașa care reprezenta genul (bărbătesc sau femeiesc), vârsta și statutul social al fiecăruia. Ei așa se identificau și știau că sunt de-ai locului. Am recunoscut ștergarele superbe și minunatele marame, dar și aceste cămăși lungi ornamentate după stilul zonal. Mă bucur că ați reușit să faceți o astfel de expoziție în prezența atâtor tineri care trebuie să știe că portul nu este doar o haină, un veșmânt, ci vorbim despre o întreagă moștenire. Mă bucur că v-ați folosit de acest prilej ca să faceți puțină știință, puțină cunoaștere. Și aceasta este o istorie, una nescrisă, dar pe care noi o salvăm prin scrierea ei, prin așezarea ei în pagini de revistă, prin întâlnirile dedicate acestei culturi tradiționale, care este una discretă, nu este foarte festivă precum ar putea să pară uneori, dar este mult mai adâncă și mai puternică decât orice altă manifestare populară am face noi pe marginea ei. Faptul că ați adus astăzi aici costume locale și cunoaștere locală se datorează faptului că dumneavoastră iubiți istoria."

Manifestarea a continuat cu un recital de muzică folk, în acord cu tema zilei, interpreta Felicia Popescu redeschizând uși lirice către un românism în uitare, dar profund schițat cândva în versuri semnate de Ion Aldea Teodorovici, Grigore Vieru sau Nichita Stănescu.

Spre finalul evenimentului prilejuit de Ziua Iei, tot la Școala Veche din Bolintin Vale a avut loc și o prezentare de piese vestimentare diverse din costumul național, unde actorii principali au fost copiii. La finalul acestui moment, intitulat „Copiii – purtători de tezaur românesc", cei mici îmbrăcați în costume populare au primit diplome și medalii, vizibil bucuroși de aportul lor la realizarea acestui eveniment cultural.

La manifestarea organizată în colaborare cu Liceul Tehnologic „D. Bolintineanu", Școala Gimnazială Cosoba (director prof. Luminița Boghean), cu revista „Sud" și cu sprijinul Consiliului local și al Primăriei orașului Bolintin Vale, toți cei prezenți au putut participa și la o degustare de produse tradiționale oferite de firma Alexynu Caffee & Pizza, special pentru participanții și susținătorii acestui program cultural-artistic.

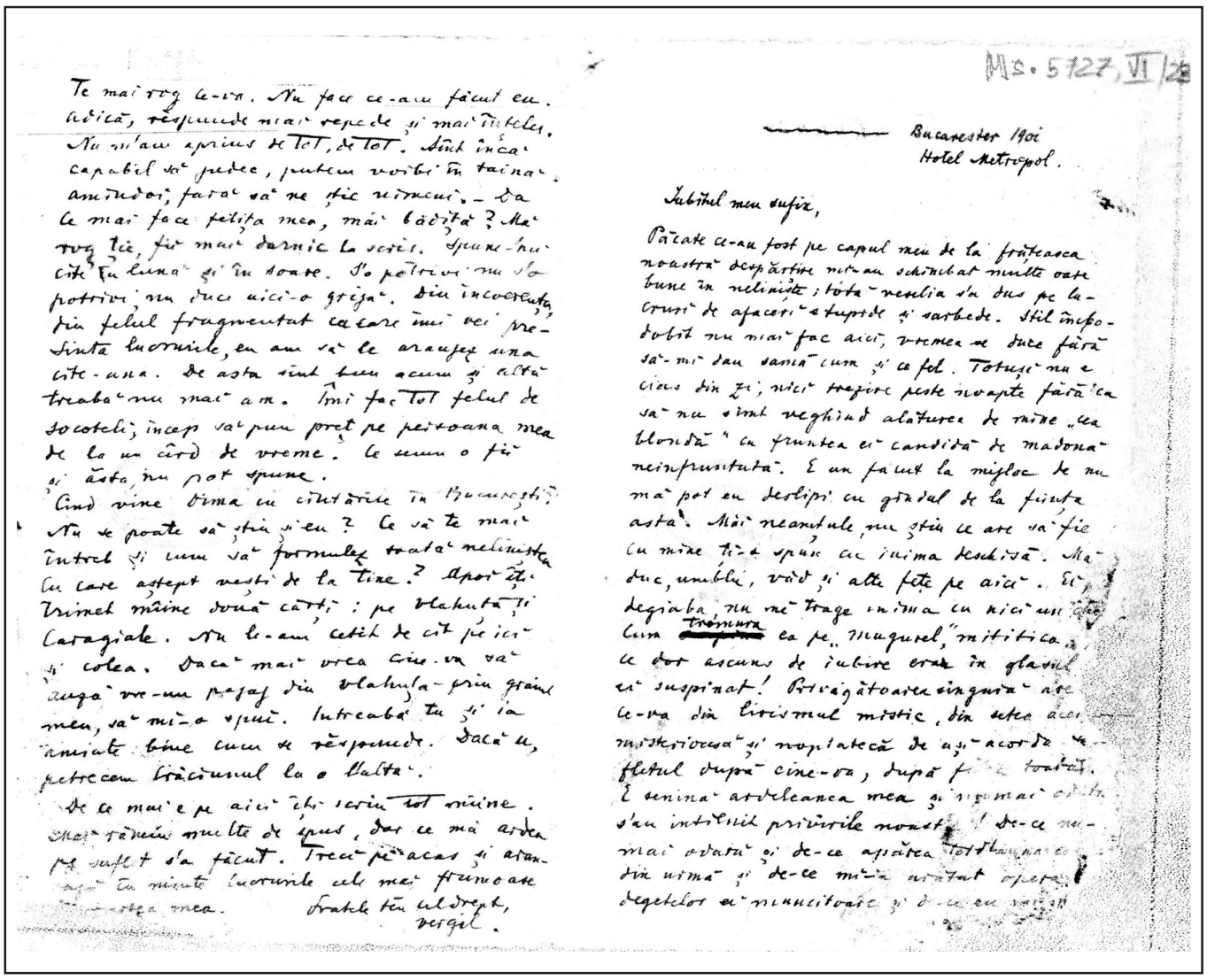
Luminița Cornea

Scrisoare: Virgil Cioflec către Sextil Puşcariu „Ce-ți datorez eu ție? Poate liniştea şi fericirea mea"

În fondul de manuscrise al *Bibliotecii Centrale Universitare „Lucian Blaga"* (BCU) din Cluj-Napoca se află o scrisoare (Ms. 5727, VI/23 f. 58) datată „București 1901, Hotel Metropol", semnată Virgil Cioflec (1874-1948) și trimisă lingvistului Sextil Pușcariu (1877-1948). Scrisoarea cuprinde patru file, cu scris mărunt, olograf Virgil Cioflec.

Cei doi, în anul 1901, sunt tineri, cu studiile universitare încheiate, preocupați de „*afacerile inimii*". Între ei pare a fi o puternică afecțiune; rezultă aceasta din cuprinsul scrisorii și din formulele de început și de încheiere. Adresarea „*Iubitul meu sufix*" este semnificativă. Faptul că îl numește „sufix" se referă, posibil, la sufixul „*-il*" din prenumele lingvistului și filologului Sextil Pușcariu, dar și la același sufix din prenumele criticului de artă Virgil Cioflec. Sentimentul de profundă afecțiune este prezent și în formula de încheiere: „*Fratele tău cel drept, Virgil*".

Virgil Cioflec făcuse o vizită, la Bran, prietenului său Sextil Pușcariu, în vara anului 1901. Cu toate că scrisoarea nu cuprinde în antet luna și ziua elaborării ei, ci doar anul, se poate ușor presupune că este scrisă în toamna anului 1901. Impresiile asupra vizitei sunt proaspete în mintea autorului, cu detalii referitoare la zilele fericite petrecute la Bran. Cei doi tineri sunt îndrăgostiți de două fete surori, despre care Virgil Cioflec declară ferm: „cu așa fete nu ne mai întâlnim noi ! Ele sunt devotate și eu sunt în stare să intru în foc pentru cineva care ține (la mine) și nu mă confundă cu orice tercheaberchea. Dacă ne facem cumnați aș vrea s-o știu mai repede." Gândul la căsătorie este clar exprimat prin expresia „a te face gospodar", adică a avea casa și familia ta. Virgil Cioflec pare a depinde de hotărârea prietenului său: „Dacă ai de gând să te faci gospodar, și dacă tu crezi că vom putea trăi toată viața cu ogrăzile alăturea, nedespărțite (...), spune-mi-o și eu sunt gata să fac pasul ăsta."

Ms. 5727, VI/23

Bucaresters 1901
Hotel Metropol.

Iubitul meu sufix,

Păcate ce-au fost pe capul meu de la frățeasca noastră despărțire mi-au schimbat multe ore bune în neliniște; toată veselia s'a dus pe lucruri de afaceri stupide și sarbede. Stil împodobit nu mai fac aici, vremea se duce fără să-mi dau samă cum și ce fel. Totuși nu e ceas din zi, nici trezire peste noapte fără ca să nu simt veghind alăturea de mine „cea blondă" cu fruntea ei candidă de madonă neînfruntată. E un făcut la mijloc de nu mă pot eu dezlipi cu gândul de la ființa asta! Măi neamțule, nu știu ce are să fie cu mine ți-o spun cu inima deschisă. Mă duc, umblu, văd și alte fețe pe aici. Și degeaba, nu mi trage inima cu nici una cum ~~trăgnura~~ ea pe „Mugurel", mititica ce dor ascuns de iubire era în glasul ei suspinat! Privighetoarea singura are ce-va din lirismul mistic, din setea aceea misterioasă și noptatecă de a-și acorda sufletul după cine-va, după ființa toată. E senina arădeleanca mea și n-o mai odihnesc s'au întunecat privirile noastre! De-ce nu-mai odată și de-ce apăsarea totdeauna de pe urmă și de-ce mi-a arătat capul degetelor ei mâncătoare și de-ce am

Te mai rog te-rog. Nu face ce-am făcut eu. Adică, răspunde mai repede și mai întâiu. Nu ne-am spus de tot, de tot. Sînt încă capabil să pedec, putem vorbi în taină amîndoi, fără să ne știe nimeni. - Da ce mai face fetița mea, mai bădiță? Mă rog ție, fii mai darnic la scris. Spune-mi cîte în luna și în toate. S'o potrivi-nu s'o potrivi, nu duce nici-o grijă. Din încoace, din felul fragmentat ca care îmi vei prezinta lucrurile, eu am să le aranjez una cîte-una. De asta sînt bun acum și altă treabă nu mai am. Îmi fac tot felul de socoteli; începi să pun preț pe persoana mea de la un cîrd de vreme. Le sunt o fire și ăsta, nu pot spune.

Cînd vine vorba cu cîntările în București? Nu se poate să știu și eu? Ce să te mai întrebi și cum să formulez toată neliniștea cu care aștept veștile de la tine? Apoi ți-l trimet mâine două cărți: pe Vlahuță și Caragiale. Nu le-am cetit de cît pe ici și colea. Dacă mai vrea cine-va să augă vre-un popaș din Vlahuța-prin grâne mea, să mi-o spui. Între timp te și la amiază bine cum se răsponde. Dacă nu, petrecem Crăciunul la o Vlahă.

De ce mai e pe aici, ți-l scriu tot mâine. Mai rămîne multe de spus, dar ce mă arde pe suflet s'a făcut. Trec pe acasă și aranjez în minte lucrurile cele mai frumoase [illegible] mea.

Fratele tău cel drept,
Virgil.

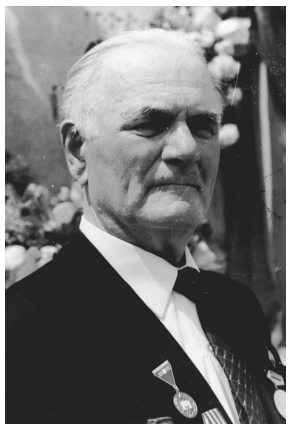
numaidecât am priceput că îmi face o favoare interesându-se de ce-am făcut, de ce fac, ce gânduri am. Eu cred că ea a fost cea mai puțin surprinsă, când m-ai trimes în casa lor. Avea aerul că mă așteptă. Toate astea sunt prostii dulci, pline de naivitate cari-mă ocupă de aproape. Tu să nu-ți râzi în barbă, deavole, că acum vine rândul tău."

Numele fetelor nu apar în scrisoare, așa că

Tânărul îndrăgostit Virgil Cioflec, sosit la București, nu-și găsește locul și permanent simte alături ființa iubită: „Păcate ce-au fost pe capul meu de la frățeasca noastră despărțire mi-au schimbat multe ore bune în neliniște; toată veselia s-a dus pe lucruri de afaceri stupide și sarbede. Stil împodobit nu mai fac aici, vremea se duce fără să-mi dau samă cum și ce fel. Totuși nu e ceas din zi, nici trezire peste noapte fără ca să nu simt veghind alăturea de mine „cea blondă" cu fruntea ei candidă de madonă neînfruntată." Nu poate uita „ce dor ascuns de iubire era în glasul ei suspinat", asemănând-o privighetorii, singura care „are ceva din lirismul mistic, din setea acea misterioasă și noptatecă de a-și acorda sufletul după cineva." Din textul scrisorii desprindem portretul iubitei, „*ardeleanca mea*", dar și regretul de a se despărți după o vară fericită. Deși vede și „*alte fețe pe aici*", nu-și astâmpără dorul. Rememorează scene din vara petrecută la Bran: „Repede mi-am explicat situația mea sufletească, atunci când autorul epistolei se referă la iubita lui Sextil Pușcariu folosește pronume nehotărât: „«Sextilică» pare-că îți zice ție cineva. Când vii tu în casă, fetița cu cercei de creolă (nu) te pierde din ochi. Ca să-ți fie mai mult dragă se leagănă alintată pe scaunul cel Voltaire..." Virgil Cioflec remarcă grija fetei pentru viața celui pe care îl iubește: „De ce numai ea îți recomanda să iai sama bine când ai de-a face cu cai răi și nărăvași, de ce, de ce ?" În final, autorul deschide perspectiva unei alte întâlniri, pentru a petrece „*Crăciunul laolaltă*" și promite o a doua epistolă „mâine".

Această scrisoare cu o vechime considerabilă are valoare documentară, atât în ceea ce privește viața celor două personalități, cât și, în general, prin evocarea vieții sentimentale specifice perioadei, o scrisoare încărcată de lirism cu sentimente trăite intens. Prietenia celor doi va continua toată viața, iar destinul face ca ei să moară în aceeași perioadă (Virgil Cioflec: 10 martie 1948; Sextil Pușcariu: 5 mai 1948), după ce au suferit traumele noului regim instalat în România.

23 AUGUST 1948: ÎNFIINȚAREA PRIMEI BIBLIOTECI PUBLICE LA BOLINTIN VALE

Ion Carbarău

Continuăm publicarea mărturiilor de istorie locală păstrate în Arhiva Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu (ACTIB). De data aceasta, manuscrisul prof. Ion Carbarău conține două texte: primul, pe trei coli A4, scrise față-verso; al doilea, pe o singură coală, conține discursul ținut de autor la inaugurarea filialei ARLUS Bolintin Vale. Primul text este definitivat în jurul anului 1978, iar cel de al doilea a fost elaborat în august 1948. Ambele conțin informații prețioase despre trecutul zonei, printre care se numără și cea care atestă înființarea primei biblioteci publice în Bolintin Vale, în urmă cu exact 75 de ani.

Precizăm faptul că existau de multă vreme în localitate biblioteci aparținând unor instituții precum școala, gimnaziul sau pretura, însă una cu acces permis tuturor persoanelor, indiferent de vârstă, funcție sau nivel de pregătire a fost înființată abia în august 1948. Biblioteca publică bolintineană, pe atunci comunală, astăzi orășenească, se arată astfel a fi cea mai veche instituție de acest gen nu numai de pe teritoriul actualului județ Giurgiu, ci și din spațiul, mult mai extins, al fostului județ Ilfov.

Mai amintim că „sala de festivități a Căminului Cultural" despre care vorbește prof. Ion Carbarău nu era alta decât „Sala de conferințe și cinematograf «Prevederea»", ridicată în anul 1913 prin râvna lui Constantin Șt. Bolintineanu. Niște ani mai încolo, acest Cămin Cultural bolintinean urma să fie ales de regizorul Lucian Pintilie ca platou de filmare al peliculei „De ce trag clopotele, Mitică ?", iar în vara lui 1989 să fie demolat de autoritățile comuniste.

[*documentul nr. 1*]

Asociația Română pentru Strângerea Legăturilor cu URSS

În arhiva mea am păstrat, printre altele, Condica de expediție ARLUS în care astăzi urmăresc activitatea desfășurată în cadrul acestei Asociații culturale, timp de 15 ani având calitatea de secretar al subfilialei ARLUS din plasa Bolintin Vale.

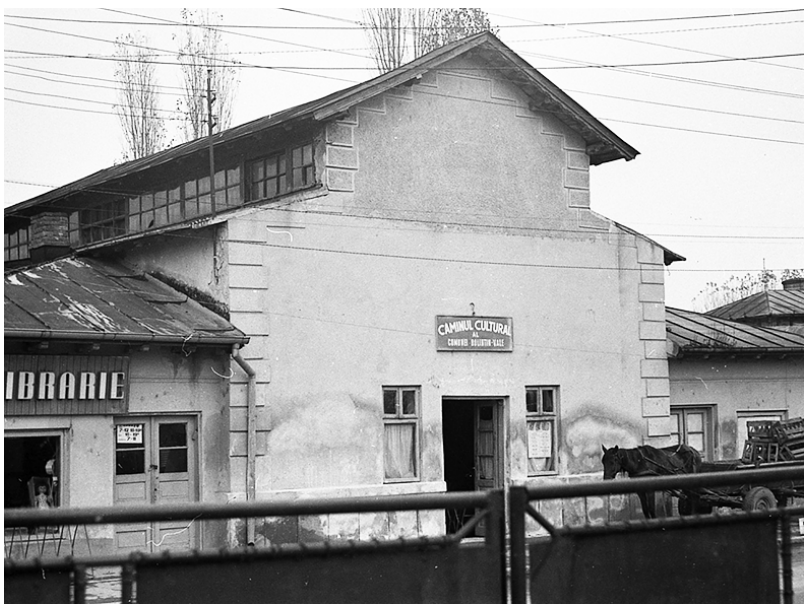
„Asociația Română pentru strângerea legăturilor cu URSS" s-a înființat în România după 23 august 1944. Fiind mobilizat pe frontul antihitlerist în cadrul Armatei a IV-a cu divizia a 6-a Infanterie în regimentul 15 dorobanți Piatra Neamț, având răspundere importantă în regiment ca ofițer, am primit sarcina să mă ocup și de probleme de ordin cultural privind relațiile culturale și politice dintre România și URSS ca responsabil al gazetei de perete pe regiment, după înființarea Asociației ARLUS organizată și în regimentul nostru. Întors de pe frontul din Cehoslovacia (în oct. 1945), sosit în comună, organele politice au găsit nemerit ca să fiu numit secretar al Asociației cultural-politice ARLUS, începând în anul 1946, în plasa Bolintin.

Consemnez în aceste notări că în anii cât am avut această răspundere, până în 1959, activitatea culturală și politică care s-a organizat și desfășurat în plasa Bolintin a fost variată și bogată.

În centrul de plasă Bolintin, unde se aflau organele preturii și apoi cele raionale, pe scena Căminului Cultural s-a afișat o prodigioasă activitate culturală, prin spectacole, de cor, conferințe și prezentarea de piese de teatru cât mai variate, adică piese cu caracter politic și piese cu aspecte din viața colhozurilor sovietice. Aceste spectacole de teatru au culminat mai ales cu prilejul sărbătoririi „Lunii marii prietenii cu URSS", adică aniversarea anuală a Revoluției Socialiste din Octombrie 1917, la data de 7 noiembrie. Două exemple: comedia „O zi de odihnă" de Valentin Kataev, piesă în 3 acte. O piesă f. importantă ca material de propagandă în legătură cu viața colhoznicilor sovietici a fost „Cântă ciocârliile" de [...]. Cu ambele piese, care au fost descrise la capitolul teatru, s-au dat pe scena Căminului Cultural câte 6 spectacole.

Întemeietorul acestei activități culturale a fost prof. I. Carbarău în calitatea sa de regizor de teatru și de spectacole și de secretar al subfilialei ARLUS. În calitate de secretar de Cămin, cu mijloacele bănești pe care le-am putut procura și împreună cu un grup de săteni bine intenționați, în anul 1948 am renovat localul Căminului Cultural, care timp de 30 de ani a putut fi util pentru munca culturală în com. Bolintin Vale. Relatez că lucrările au fost încheiate în luna august și am hotărât să procedăm la organizarea unui spectacol dedicat legăturilor de prietenie cu URSS.

De acord cu consiliul ARLUS județean Ilfov, manifestarea culturală are loc în luna august 1948. Cu acest prilej am vorbit despre relațiile româno-ruse în istoria acestor popoare. În prezența

Clădirea Căminului cultural din Bolintin Vale - biblioteca funcționa în aripa din dreapta

lui Ioan Nedelcu, secretarul secției ARLUS pentru sate, Căminului nostru i-au fost donate un set de 200 cărți din literatura rusă și sovietică și astfel s-au pus bazele bibliotecii Căminului Cultural și a satului Bolintin. Organizația de Partid a încredințat păstrarea acestor cărți Nadejdei Arsene, care ani de zile a lucrat ca bibliotecară voluntară. De reținut este faptul că în anul 1959 reporterul A. Ilenașu de la *Gazeta Cooperației* atestă că biblioteca noastră poseda 3.500 volume.

Iată ce a însemnat începutul activității culturale pe linie ARLUS. Țin să mentionez și aici că la începutul activității comitetului de conducere ARLUS, în luna august 1946 s-a ținut o conferință cu toți negustorii și fruntașii comunei la Școala Generală, când am vorbit despre „Proprietatea socialistă în URSS și proprietatea personală". Expunerea a suscitat interes deosebit prin întrebările care s-au pus de către cei care luau parte la asemenea adunare.

Mărturisesc că în calitatea pe care am avut-o pe linie de ARLUS și ca propagandist și activist cultural în comună, am efectuat f. multe colocvii cu public despre Uniunea Sovietică, despre Revoluția Socialistă din Octombrie și despre relațiile de prietenie româno-sovietice create după Insurecția armată de la 23 August 1944 în România.

Activitatea desfășurată pe linie de ARLUS, împreună cu președintele Ducanu Florea, a fost apreciată de consiliul ARLUS județean prin diplome de activitate, insigne și medalia jubiliară.

După 15 ani de muncă culturală și politică în plasa Bolintin, doresc să adaug la această succintă relatare zona de activitate și responsabilii cercurilor ARLUS din satele aferente plășii noastre. Iată responsabilii de cercuri ARLUS pe comune și sate:

1. Cercul ARLUS Palanga – preot Ion Lăzăroiu;
2. Idem Ogrezeni – Gh. Duță;
3. Idem Săbăreni – învățător Mircea [Ioil];
4. Idem Florești – inginer Păunescu Ilie și Toma Ion;
5. Idem Joița – învățător Zubacu Paul;
6. Idem Stoenești – preot Nae Napoleon;
7. Idem Bolintinul din Deal – învățător Stan Ștefan;
8. Idem Trestieni –notar Filip Chirilovici;
9. Idem Dragomirești Vale – preot Timotei [Înaltu];
10. Idem Dragomirești Deal – preot Copăceanu [...];
11. Idem Bălășoeni – învățător Atanasiu Mihai;
12. Idem Cosoba – învățător Blajinu și Botez A.;
13. Idem Mihai Vodă – învățător Popa Gh.;
14. Idem Malu Spart – preot Iordache Gh.;
15. Idem Poenari – învățător Alistar Anton;
16. Idem Ulmi – învățător Popescu Gh.;
17. Idem Bolintin Deal – învățător Cristea Stan;
18. Idem Bolintin Vale Crivina – învățător Negoiță Nicolae;
19. Idem Bălășoeni-Hobaia – învățător Tobă Dinu;
20. Idem Bolintin Vale – învățător Dănăilă Vasilica;
21. Idem Ghionea Poenari – învățător Stănescu Pascali.

Printre învățătorii care au fost buni colaboratori ARLUS în anii de care am vorbit mai notez pe Ion Gh. la Trestieni, Năstase Ion la Bolintin Deal, Pavel Mihail la Ogrezeni, Victor Bărbulescu la Poenari etc.

Un eveniment memorabil s-a petrecut în aprilie 1948, când prin pretura plășii Bolintin Vale și consiliul județean Ilfov ARLUS am avut vizita orchestrei populare „Barbu Lăutaru", nou înființată a Radiodifuziunii Române, care va da un spectacol de muzică populară vineri – Izvorul Tămăduirii – sub conducerea renumitului violonist Nicușor Predescu. A fost un spectacol de toată frumusețea. Orchestra a cântat bine și cu elan, dar, la un moment dat cineva dintre spectatori trimite un bilet dirijorului ca orchestra să cânte renumitul cântec popular al Bolintinului „La Bolintinul din Vale/ Este-un puț cu cinci izvoare". Orchestra nu-l avea în repertoriu, dar nici nu-l cunoștea. În cele din urmă un bătrân cobzar și țambalagiul principal au descoperit melodia și îndată orchestra a cântat în ansamblul ei cântecul solicitat, iscând în sala plină până la refuz un elan deosebit printre spectatori.

Mai notez că i s-a cerut din sală ca dirijorul să se legitimeze dacă în adevăr este Nicușor Predescu, cunoscut de la Radio.

[*documentul nr. 2: discursul prof. Ion Carbarău, 23 august 1948*]

Inaugurarea sălii de festivități a sediului Căminului și a Asociației culturale ARLUS

Iubiți săteni, tovarăși și prieteni,

Astăzi, în comuna noastră se petrece un eveniment important din punct de vedere edilitar și cultural. Eu nu voi face un discurs aci, dar arăt că prin munca dusă de comitetul Căminului Cultural și a comitetului dela subfiliala ARLUS, am ajuns să vă dăm renovat complet acest frumos edificiu, această măreață clădire care face fala comunei și ne putem mândri cu un asemenea teatru.

Tot astăzi, prin bunăvoința conducătorilor noștri de la centru, de la filiala ARLUS București, primim în dar și o frumoasă bibliotecă cu 220 volume. Această bibliotecă este donată de cercul ARLUS din B.N.R. căruia îi spun să trăiască !

Iată evenimentul important de care vorbeam.

D[omnilor] săteni ai satului Bolintin, trebuie să înțelegeți că aci este casa culturală a tuturor. Localul, mobilierul și tot ce este aci trebuie păstrat și îngrijit. Lăsați-vă de obiceiul de a mânca semințe într-un asemenea local. Ajutați-ne să păstrăm frumos ceea ce am făcut cu mari sacrificii.

Pentru persoanele străine de localitate, care au binevoit să vină în mijlocul nostru astăzi le mulțumim frumos. Pentru cercul ARLUS din B.N.R. nu am cuvinte de mulțumire pentru gestul măreț de a ne dona atâtea cărți.

Cartea este lumina minței, este semnul cel mai sfânt al trăirii unei vieți pe acest pământ atât de răbdător. Veniți voi săteni de luați această lumină, lumina cunoștinței. Eu, care conduc aceste instituții, Căminul Cultural și ARLUS-ul, ca secretar general la subfilială, împreună cu tovarășii de lucru, ne-am făcut o modestă datorie.

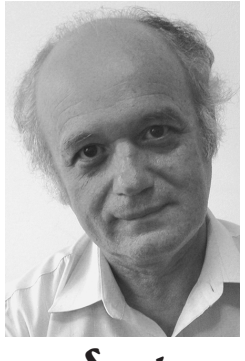
Astăzi, când în Republica noastră populară peste tot se reconstruiește și construiește, astăzi când și la vecina noastră de la răsărit, Uniunea Sovietică, se construiește și se muncește pentru binele celor mulți care au dreptul la toate binefacerile civilizației, venim și noi, din Bolintinul nostru, cu mica noastră înfăptuire, renovarea localului în care ne adăpostim azi cu toții. Aci în teatru nostru vom vedea copiii noștri recitând, cântând și jucând pentru satisfacția părinților lor și pentru înoirea socială către care mergem. Instalăm azi în sediul nostru o mică bibliotecă care va fi la dispoziția tuturor sătenilor. O vom mări în viitor ca număr de cărți. Vom aduce încet-încet câte ceva la sediul nostru pentru a-l face mai frumos și mai înălțător.

Mulțumim tovarășilor care ne-au onorat cu prezența astăzi. Mulțumim celor ce ne-au dăruit cărțile și în statul nostru nou, republican și socialist să înțelegem că trebuie să mergem toți pe drumul ce ni s-a deschis. Dreptate pentru cei mulți și harnici. Închei spusele mele cu gândul că vom fi ascultați și urmați.

Trăiască Republica Populară Română !

Trăiască prietenia seculară dintre poporul rus și cel român !

Statute și politicieni giurgiuveni de altădată

Emil Păunescu

Între documentele de un anumit gen, salvate în biblioteca Colegiului Național „Ion Maiorescu", se reliefează exemplarele unice ale Statutelor unor asociații și fundații, fără de care probabil astăzi nu am mai cunoaște nimic despre existența acestora.

Aș începe cu ***Statutele societății „Junimea comercială". Casă de economie, credit și ajutor din Giurgiu, fondată în anul 1886 februarie 1***. Exemplarul păstrat (nr. inv. 5953) este tipărit la Giurgiu, în Tipografia și legătoria de cărți A. G. Brătănescu, la 1905, are coperta originală și 53 de pagini. Forma respectivă a Statutelor (ce cuprind 130 de articole grupate în 17 capitole !) a fost aprobată de adunarea generală din 13 februarie 1905. Consiliul de administrație îl avea ca președinte pe N. Droc-Barcian, secretar-contabil pe A. G. Pătru și casier pe I. Popescu. Lor li se alăturau doi vicepreședinți, șase membri și cinci cenzori. În continuare se dă o listă cu 38 de membri fondatori, iar ca membri de onoare sunt menționați foștii senatori Matei Corbescu și Alex. I. Filipescu, precum și fostul deputat Nicolae Bălănescu. În lista membrilor activi figurează nu mai puțin de 319 nume, ce includ femei și copii minori fără drept de vot, din rândul cărora pot fi recunoscute multe personalități ale orașului de la începutul secolului XX.

Un alt statut deosebit de interesant (în completarea precedentului) privește ***Societatea „Clubul comercial" din Giurgiu***, proclamată apolitică (dar prin epitetul „creștin" prezent în articolul I având un iz antisemit !). Imprimatul respectiv are 22 de pagini și este lipsit din păcate de coperțile originale. Statutul cuprinde 41 de articole grupate în șapte capitole și este votat de adunarea generală din 19 decembrie 1898, fiind aprobat de cei 22 de membri fondatori, dintre care 9 (în frunte cu omniprezentul N. Droc-Barcian) au fost aleși în Consiliul de administrație.

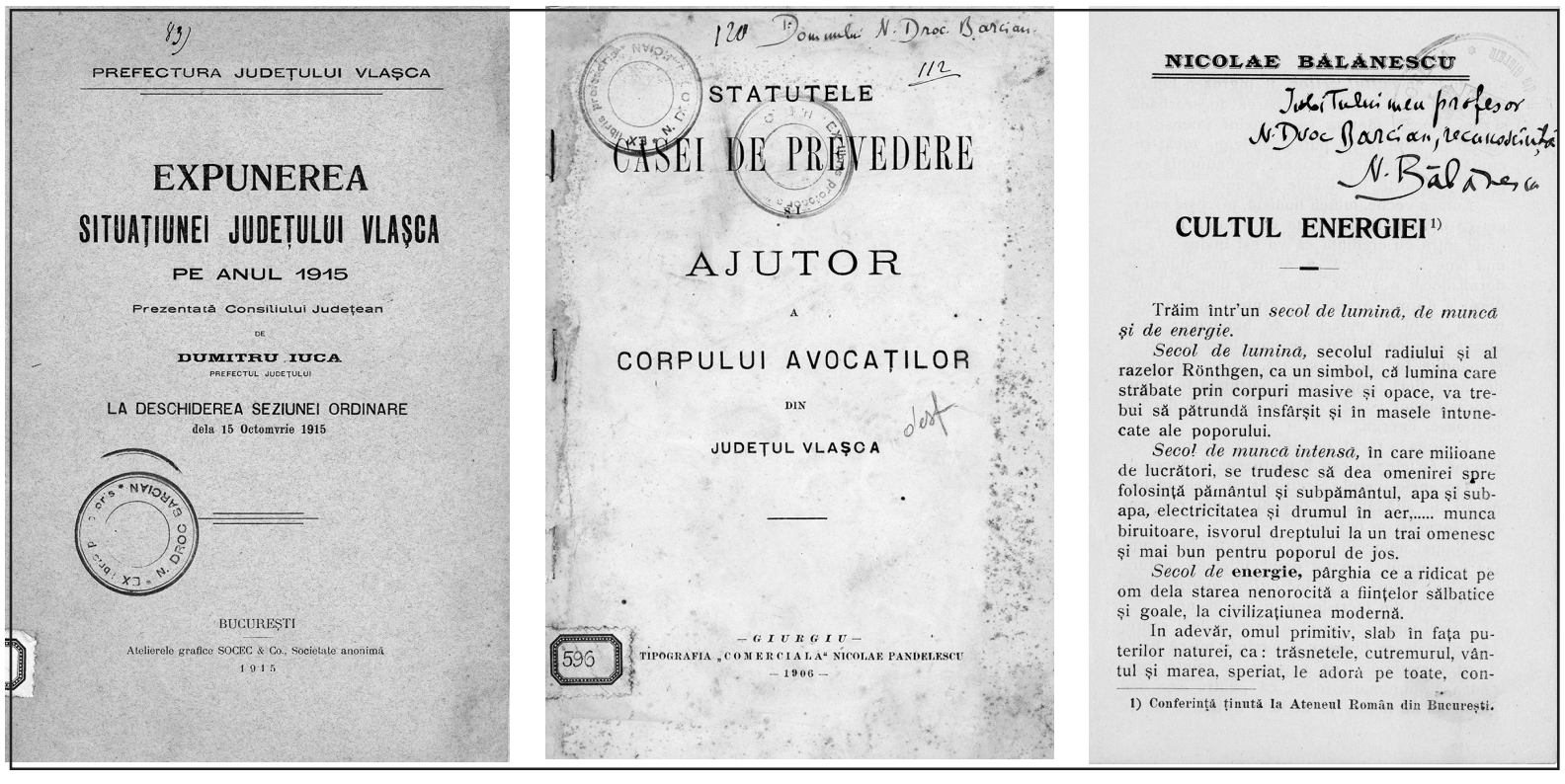
A supraviețuit și imprimatul ***Statutele Casei de prevedere și ajutor a corpului avocaților din județul Vlașca***, scos la Giurgiu, în Tipografia „Comerciala" Nicolae Pandelescu, în 1906. Exemplarul (nr. inv. 596) poartă pe copertă dedicația autografă a lui Nicolae Bălănescu (*Domnului N. Droc-Barcian*) și două ștampile „Ex libris profesoris N. Droc Barcian". Cu creionul apare și însemnarea „desf.", care arată probabila *desființare* propusă la vreuna din epurările bibliotecii petrecute în regimul comunist. Textul se întinde pe 5 pagini, având 12 articole și fiind datat 24 aprilie 1906. Cei 25 de avocați semnatari au ales un consiliu de administrație din 5 membri și un casier, președinte fiind N. Bălănescu.

De o altă factură este imprimatul (neinventariat) ***Fundațiunea Theodor I. Stroescu. Inginer. Acte-statute***, publicat la Giurgiu în 1936, sub egida Liceului de băieți „Ion Maiorescu". În cele 20 de pagini tipărite sunt cuprinse cuvântarea inginerului la jubileul din 1925, actul de donație din 1927, scrisoarea sa și cea a fratelui profesor Petre I. Stroescu din 1934, actul fundațional și statutele din 1935, precum și sentința de recunoaștere a calității de persoană juridică.

*

Câteva dintre tipăriturile scăpate vigilenței cenzorilor comuniști la epurările succesive din epoca proletcultistă provin de la oameni politici giurgiuveni, foști elevi, părinți de elevi ori profesori ai școlii.

O lucrare rară este cea a liderului autoritar al liberalilor vlășceni VASILE IEPURESCU, intitulată ***Reînoirea tratatelor de comerț***, publicată la București în 1904, la Tipografia „Universitară", strada Academiei 30. Ea poartă pe frontispiciu mențiunea *Din publicațiile ziarului „Obsevatorul"* (căci – așa cum explică editorul într-un cuvânt înainte – reunește un serial de articole apărute în acel ziar). Pe copertă prenumele lui Iepurescu este redus la inițiala B. (de la Basil !), apărând și dedicația manuscrisă *D-lui N. Droc-Barcian. Loco* și se mai zăresc urmele unei alte dedicații (ștearsă intenționat). Broșura are 36 de pagini și poartă nr. inv. 1039.

O lucrare administrativă valoroasă în epocă a fost elaborată de juristul SCARLAT A. STĂNCESCU, director al Prefecturii Vlașca (în vremea când aceasta era condusă de Ion T. Ghica): ***Călăuza secretarului și primarului comunei rurale***, apărută la București, în Tipografia „Universitară" A. G. Brătănescu, la 1904. Cartea – o culegere de legi pentru uzul funcționarilor de la sate – are dedicația autografă pe fila de titlu: *D-lui N. Droc Barcian, cu omagii respectuase din partea fostului său elev. Sc. Stăncescu*. Exemplarul nostru (nr. inv. 678) avea peste 206 pagini (îi lipsesc coperțile și ultimele file). La pagina 7 întâlnim amprenta unei interesante ștampile: „Gimnaziul *Ion Maiorescu* din Giurgiu. Biblioteca *Principele Ferdinand*. Fondată 1873. Publică 1900".

Institutorul IOAN BOLDESCU este prezent cu trei broșuri (fără numere de inventar): ***Memoriu sau notițe istorice despre școalele din orașul Giurgiu și județul Vlașca***, apărută la Giurgiu, în tipografia C. P. Conduratu, în anul 1885; *Monografia comunei Băbăița din județul Vlașca*, apărută la Giurgiu, în Tipografia și Legătoria de cărți N. Pandelescu, în anul 1915 (pe copertă întâlnim ștampila „Ex libris… N. Droc Barcian", iar pe prima pagină dedicația manuscrisă *D-lui N. Droc Barcian, în semn de prietenie și veche cunoștință. I. Boldescu*); a doua ediție din ***Notițe istorice...***, Giurgiu, 1926 are la pagina 3 următoarea dedicație: *D-lui Alexeanu, Administratorul Casei Școalelor, în semn de deosebită considerațiune. 1 Noemb. 1926. I. Boldescu. Giurgiu*.

Dintr-o donație posterioară Marelui Război (căci are pe copertă ștampila „Biblioteca populară la Giurgiu") provine și o carte având-l autor pe fostul prefect JEAN T. GHICA, ***Vers la liberté***, București, 1915 (nr. inv. 1533).

Relația excelentă ce a existat între NICOLAE BĂLĂNESCU și fostul său profesor, director și model de viață este ilustrată, între altele, de câteva lucrări descoperite în bibliotecă. Astfel, în coligatul cu nr. inv. 373-378, având pe cotor inscripționate inițialele N. D. B. și titlul colectiv „Theze de drept" se află și un exemplar al tezei de licență a lui Bălănescu (din păcate lipsită de foaia de titlu, ruptă de vreun adversar politic postum). Din conținut subiectul ei pare să fi fost *Curtea cu juri*. Rămânem cu regretul de a fi fost privați de informațiile conținute pe fila ruptă, căci nici în *Bibliografia Română Modernă*, nici în alte surse nu ni s-a semnalat existența vreunui alt exemplar.

Broșura ***Cultul energiei (Conferință ținută la Ateneul Român din București)*** a fost publicată la Giurgiu în 1912, la „Tip[ografia] N. Pandelescu – Instalație cu motor" și are 26 pagini (nr. inv. 2205). Pe prima pagină întâlnim dedicația autografă *Iubitului meu profesor N. Droc Barcian, recunoștință. N. Bălănescu*. Conferința se adaugă tezei amintite și Statutului corpului avocaților, primite de Barcian tot de la fostul său elev.

După cum se știe, legăturile lui Nicolae Bălănescu cu școala absolvită s-au păstrat și în perioada interbelică. Din acea epocă au supraviețuit în bibliotecă două ediții ale unei celebre cuvântări ținute în Parlament. Prima, apărută la Imprimeria Statului în 1925, este intitulată ***Situațiunea bugetară a României întregite în cursul anilor 1922-1923-1924, expusă în ședința de la 10 decembrie 1924 a Adunării Naționale Constituante a Deputaților de către raportorul general al bugetului statului pe acele exerciții, d-l Nicolae Bălănescu, deputat de Vlașca*** (nr. inv. 2254). Ea poartă însemnarea „epurată". Cea de-a doua, având pe frontispiciu numele autorului în formularea insolită Nicolae Bălănescu-Giurgiu (singurul caz cunoscut !) este ***Din starea financiară a României după războiul mondial. Discurs parlamentar*** (nr. inv. 3226) și a fost editată la Sibiu la tipografia Școalei militare de infanterie nr. 2, în 1928.

Extrem de interesantă este o publicație a Prefecturii județului Vlașca, apărută la Atelierele Grafice Socec din București, în 1915. Ea este ***Expunerea situațiunii județului Vlașca pe anul 1915. Prezentată Consiliului județean de Dumitru Iuca (prefectul județului) la deschiderea sesiunii ordinare de la 15 octombrie 1915*** (nr. inv. 1718), are 68 de pagini și poartă pe copertă ștampila „Ex libris profesori N. Droc Barcian", demonstrând că bătrânul dascăl nu întrerupsese legăturile cu orașul vieții sale, chiar dacă se pensionase și se mutase la București.

O altă cuvântare politică importantă este cea a deputatului ALEXANDRU CARTOJAN, intitulată ***„Probleme de politică socială"*** (nr. inv. 4754), exemplar publicat la Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Centrală, București, 1935. Ea cuprinde ***Discurs la Mesaj, rostit în ședința Adunării Deputaților din 1 decembrie 1934***, are 51 pagini și dedicația autografă a autorului: *Bibliotecii Liceului „Ion Maiorescu". Al. Cartojan*.

De la profesorul Aexandru Cartojan mai avem în bibliotecă un exemplar din broșura ***Centenarul liberării Giurgiului. 1829-1929 (nr. inv. 4075)*** și unul al biografiei romanțate ***Petru Cercel***, Craiova, f. a. (nr. inv. 5613), acesta din urmă purtând pe fila de titlu dedicația: Bibliotecii Liceului Ion Maiorescu din Giurgiu. Celor ce iubesc trecutul românesc. Al. Cartojan. 7 aprilie. 1941. Menționăm că în biblioteca Liceului am găsit și un exemplar din lucrarea lui N. Iorga, ***Tudor Vladimirescu***, Craiova, f. a. (nr. inv. 3777, lipsă coperta și paginile 1-4). La pagina 5 am întâlnit însemnarea *Ex meis libris. Al. Cartojan elev*.

Stema țării, stemele județelor din Țara Românească și sigiliul domnitorului Gheorghe Bibescu aplicate în 1844 pe diploma lui Dimitrie Bolintineanu

Laurențiu-Ștefan Szemkovics

La Arhivele Naționale Istorice Centrale, în colecția „Diplome”, se află, scrisă în limba română, cu caractere latine și chirilice, diploma nr. 1866 din 6 decembrie 1844, emisă de Gheorghe Dimitrie Bibescu, domnul Țării Românești, prin care-l înalță în rangul de pitar pe Dimitrie Bolintineanu.

Înscrisul are imprimată în frontispiciu stema heraldică a Țării Românești: o acvilă redată în întregime și din față, încoronată, cu aripile deschise și așezate în fascie, cu capul întors spre aripa stângă, ținând, în cioc, o cruce poziționată în bară și, în gheare, spada (în dreapta) și sceptrul terminat în cruce (în stânga).

Documentul are pe marginile din stânga, din dreapta și pe cea de jos, dispuse în forma literei „U”, în optsprezece scuturi (șaisprezece ovale și două dreptunghiulare, cu marginile de sus și de jos concave), stemele județelor din Țara Românească însoțite, în partea de sus, de inițialele acestora scrise în limbile română (cu caractere chirilice) și greacă. Scuturile sunt așezate, majoritatea broșând unele peste altele, în grupuri de câte trei în colțurile superioare și inferioare, în grupuri de câte două pe flancuri și două în partea de jos flancând sigiliul și cuprind, începând din partea de sus și în sens invers acelor de ceasornic, stemele județelor: 1) Ilfov – Sfinții Constantin și Elena flancând o biserică – **IL**; 2) Muscel – o pasăre, cu capul conturnat (orientat spre stânga heraldică), stând pe o creangă de copac și ținând în cioc o ramură – **MS**; 3) Argeș – o acvilă conturnată – **AR**; 4) Olt – un turn de cetate – **OL**; 5) Teleorman – patru oi – **TL**; 6) Gorj – un cerb – **GR**; 7) Vâlcea – doi cai trăgând o căruță în care stă un vizitiu cu biciul în mâna dreaptă – **VL**; 8) Brăila – două corăbii plutind pe apă – **BR**; 9) Mehedinți – o albină conturnată stând pe o câmpie – **MD**; 10) Dolj – un pește conturnat – **DL**; 11) Prahova – o căprioară conturnată stând pe o câmpie – **PR**; 12) Saac – o viță de vie – **SC**; 13) Râmnicu Sărat – un cal pe o câmpie – **SR**; 14) Vlașca – trei copaci pe o câmpie – **VL**; 15) Ialomița – un pește conturnat broșând peste un snop de spice – **IL**; 16) Romanați – un snop de spice – **RM**; 17) Dâmbovița – un țap pe o câmpie – **DM**; 18) Buzău – o acvilă privind la biserica episcopală – **BZ**. Scuturile broșează pe panoplii compuse din arme, steaguri, armură, coifuri, ancoră, ramuri de laur și de stejar, peste care se suprapun sau se înfășoară, devizele: NOBILITAS; DEO OPITULANTE; AMOR IN PATRIAM PRÆSIDIUM RE... PRINCEPS PRUDENS PATER PATRIE; SALVA RESPUBLICA; VIRTUTI PRÆMIUM.

Diploma este validată cu un sigiliu mare (menționat și în textul actului), timbrat mobil, cu foiță de hârtie sub forma unei flori cu patru petale, rotund (73 mm), ilizibil, deteriorat și lipsă pe alocuri, dar pe care îl descriem apelând la matricea sigilară cu ajutorul căreia a fost aplicat și care se află, de asemenea, la Arhivele Naționale Istorice Centrale, în colecția „Matrice sigilare” (nr. 3038): în emblemă, un scut tip renaștere, tăiat, cuprinzând în partea superioară, acvila încoronată cu coroană închisă, terminată cu glob cruciger, cu aripile deschise și așezate în fascie, cu capul spre aripa dreaptă, ținând în cioc o cruce latină poziționată în bandă și în gheare iataganul (dreapta) și buzduganul (stânga); în partea inferioară, despicată, se află, la dextra, pe albastru, un căprior din argint având între brațe o stea cu șase raze din același metal, la senestra, trei brâuri, codate prin semne convenționale, roșu, aur și albastru. Scutul, așezat pe un postament trapezoidal, cu baza mare în sus, are ca suporți doi lei afrontați, ținând, în câte o labă superioară, deasupra scutului, buzduganul și, respectiv, iataganul. Întreaga compoziție este pusă sub un pavilion căptușit cu hermină și strâns, în partea de sus, sub o coroană închisă, terminată cu glob cruciger. În exergă, între un cerc liniar la interior și o ghirlandă rotundă la exterior, legenda în limba română, cu caractere latine și chirilice: * **NOI GHEORGHIE. DIM: BIBESCO. VV: CU. MILA. LUI. DUMNEZEU. DOMN. ȘI. STĂP: A TOATĂ. ȚARA. ROMÂNEASCĂ**.

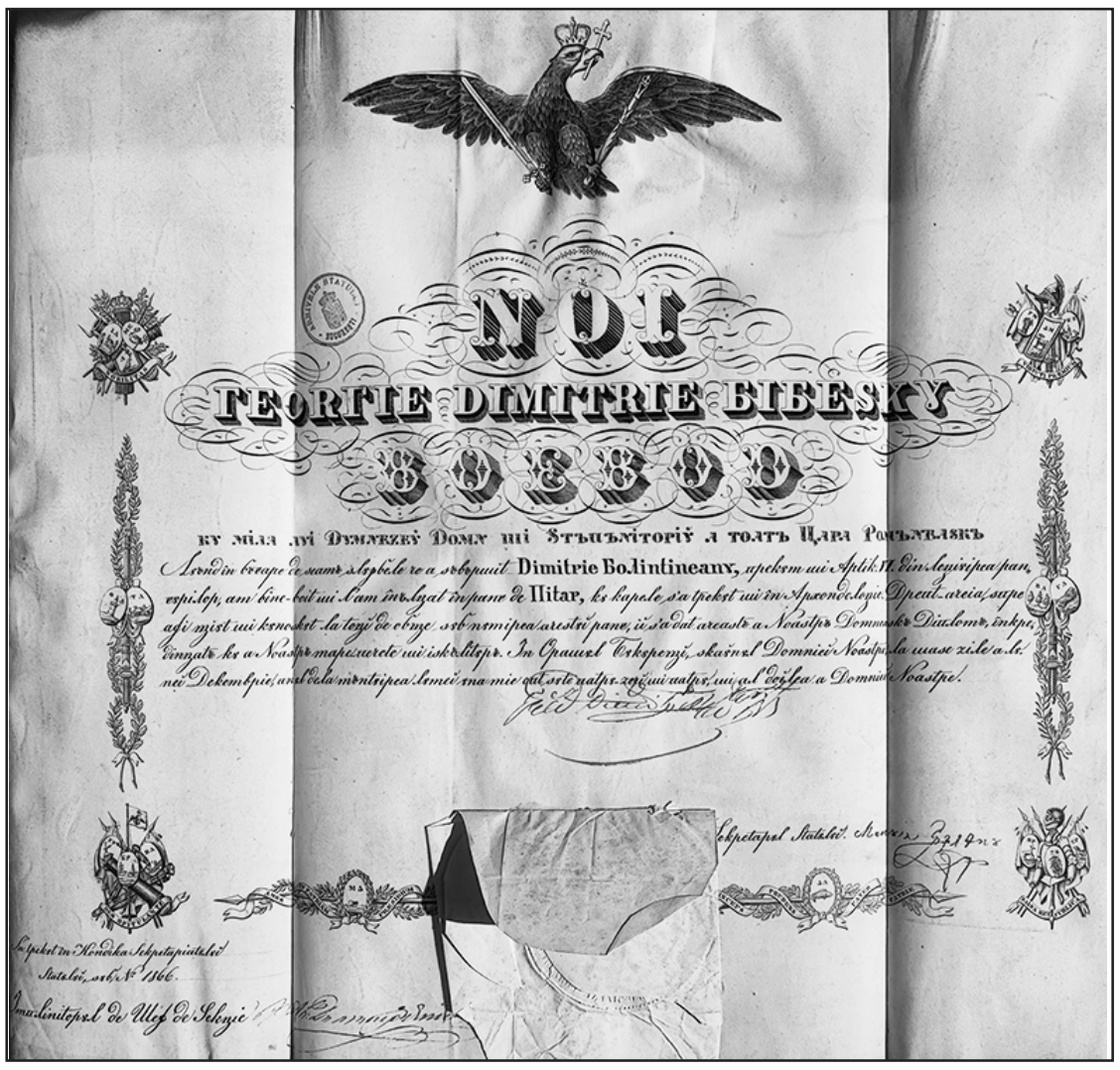
La prezenta diplomă, cuvintele au fost scrise ca în text, iar cele chirilice au fost transliterate cu caractere latine.

NOI
GHEORGHIE DIMITRIE BIBESCU
VOEVOD
CU MILA LUI DUMNEZEU DOMN STĂPÂNITORIU A TOATĂ ȚARA ROMÂNEASCĂ

Luând în băgare de seamă slujbele ce a săvârșit **Dimitrie Bolintineanu**, precum și Artic. VI. din legiuirea rangurilor, am binevoit și l-am înălțat în rang de **Pitar**, cu carele s-a trecut și în Arhondologie. Drept-aceia, spre a fi știut și cunoscut la toți deobște sub numirea acestui rang, i s-a dat această a Noastră Domnească Diplomă, încredințată cu a Noastră mare pecete și iscălitură. În orașul București, scaunul Domniei Noastre, la șase zile a lunei Dechemvrie, anul de la mântuirea lumei una mie opt sute patruzeci și patru, și al doilea al Domniei Noastre.

Gheorghe Dimitrie Bibescu

S-a trecut în Condica Secretariatului
Statului, sub No. 1866.
Împlinitorul de Șef de Secție (semnătura)
Secretarul Statului (semnătura)

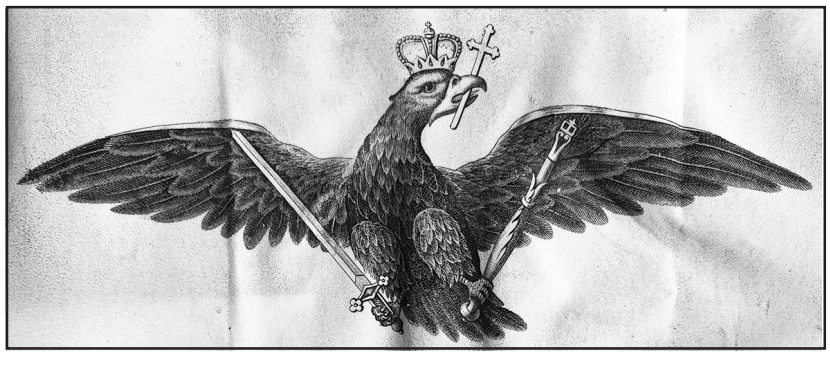
Diploma lui Dimitrie Bolintineanu din 6 decembrie 1844

Sigiliul domnitorului Gheorghe Bibescu

Matricea sigilară cu ajutorul căreia a fost imprimat sigiliul domnitorului Gheorghe Bibescu pe diploma lui Dimitrie Bolintineanu din 6 decembrie 1844

Stema heraldică a Țării Românești (1844)

Ștefan Crudu

Mersul târgului

21.05.2023: *Flori, flori de sărbători, Constantine !*

Încă de ieri, vremea se prefigura a fi frumoasă. Noapte relativ caldă (11 grade C) și senin. Dimineața liniștită ne-a îmbiat spre târg cu multe speranțe și deci cu portofelul plin. La 6:30 abia am găsit loc de parcare. Unii deja cumpăraseră, mai ales flori și răsaduri. Inițial lista mea era mică dar tentațiile mi-au deschis apetitul pentru achiziții, oferta fiind deosebit de atractivă și de o diversitate foarte mare. De la un capăt la altul și pe ambele părți ale străzii Republicii domina verdele răsadurilor, atât în alveole, cât și de pe brazdă. În sfârșit, azi s-au prezentat toți producătorii. În ajutorul organizatorilor era prezentă o haită de câini maidanezi din cartier. Păziseră toată noaptea zona (așteptând resturile ospățului de la o nuntă). Oricum, poliția prezentă, fiind de la pază și/sau circulație, nu intervine pentru că avem poliția animalelor, care-i apără de oameni (! ?). Așa sună legea protecției animalelor care în regulamente are probabil motto-ul: „omul e mai rău ca animalul ! ?”. Altfel cum să interpretez toleranța ? Prețurile la răsaduri s-au menținut rezonabile, iar la flori au scăzut pentru că oferta era foarte mare. Am remarcat prețul foarte mic la răsadurile de pe brazdă: 0,3-0,4 lei/fir. Ne-am grăbit cu cele timpurii, de solar, scumpe și care s-au dovedit îmbătrânite prematur, cu rădăcinile uscate în alveolele prea mici. Nu mai vorbesc de calitatea semințelor unde iar luăm plasă. Riscăm crezând vânzătorii. Au apărut mai mulți cartofi noi, chiar românești, recunoscuți după coajă: 6 sau 5 lei/kg cei mai mici. Cei vechi, 3-3,5 lei/kg. Roșiile noi, destul de mici, 15 lei/kg. Erau și căpșuni cu 20 lei/kg. Chiar cireșe, din Grecia, cu 30 lei/kg. Din păcate, din cauza înghețului, cireșii noștri autohtoni nu au fructe deloc. Ca și caișii, piersicii sau perii. Nici măcar de leac, așa cum se spune. Verde-n târg, verde și pe asfalt în tot orașul de la baligile cailor spoitorilor care mănâncă iarbă crudă. Tot azi am văzut și flori tăiate destule (bujori, garofițe divers colorate), atât în târg, cât și la intrarea în cimitir unde două „pirande” din Golășei le vindeau celor care-și „vizitau” rudele cu numele sfinților Constantin și Elena scrise pe cruci. Eu, pe lângă cei din neamul meu, i-am aprins lumânări și regretatului Titi Carbarău. Baloții de trifoi din recolta acestui an se vindeau cu 35 lei/buc., iar cei de iarbă 20 lei/buc. Cerealele, ambalate în saci de două duble, 50 lei. Ciurdel era și azi prezent pe căruciorul improvizat în poziție de model pentru studenții de la Belle Arte, secția sculptură, ca imagine a hidoșeniei ce stârnește milă. Târât pe asfalt printre cumpărătorii grăbiți de către o femeie brunetă, relativ în vârstă, ce repeta în „of major” un cântec pentru milogi, vechi de când mă știu: „Să v-ajute Dumnezeu/ Atunci când vă este greu !” (Doar dacă dați un leu/ Cel puțin, adaug eu).

Și uite-așa, banul pică. Creștin *estem, bre* !

28.05.2023: *„La musca văduvă !”*

În timp ce în alte părți, din Europa și din România, sunt ploi torențiale și inundații, la noi doar câteva picături. Sunt dispus să cred (?) că există posibilitatea ca niște forțe malefice să aibă puterea să abată ploile de Bolintin. Motivul ar putea fi acela că sunt interese ca vremea să fie bună pentru nunțile din cartier care au loc pe bandă rulantă marțea, joia, sâmbăta și duminica. Marți a fost întâi un cortegiu mortuar care a încurcat total circulația pe str. Republicii, apoi două nunți cu ștaif care, de asemenea, au blocat circulația pe str. Palanca. Printre cei afectați am fost și eu, obligat ca mulți alții să văd parada caleștilor, decapotabilelor și a altor mijloace de transport pentru miri, nași și rudele acestora, iar copiii într-o trăsurică trasă de ponei. Lux afișat ostentativ. Din întâmplare am văzut de aproape nașa care avea păr pe picioare (rochia era crăpată). O șansă unică, dar să nu mă invidiați. Și uite așa a sosit ziua de azi, cu nori înalți și temperatura plăcută, bună pentru târg, unde m-am prezentat la ora 6:30 ca să găsesc loc de parcare. Se vindea deja celor și mai matinali. Din nou multe răsaduri, dar nu au mai fost căutate, deși erau de calitate și destul de ieftine. Deja ne-am umplut grădinile și solarele. Nici florile nu au mai fost în atenție pentru că avem alte priorități și ne-am făcut plinul. Jana din Malu Spart vindea răsad de „dulman”. Mi-a explicat că este de dovleac plăcintar căruia așa i se spune pe la ea, la Matca. Am convins-o să rescrie cartonul. Sătui de legume vechi, oamenii s-au dedulcit la trufandale. Cartofii noi, mari și de calitate, 5 lei/kg. Cei vechi 3,5 lei/kg. Roșiile timpurii, cu țâță, 13-14-15 lei/kg. Cele mici ca nuca, 10 lei/kg. Varza nouă, 3 lei/kg. Ceapa nouă, 5 lei/kg. Verdețuri și zarzavaturi proaspete, la discreție. Și multe altele cu care ne-am obișnuit. A fost o săptămână plină și în ceea ce privește asfaltarea unor străzi, mai mari sau mai mici. Vom vedea cât ține și minunea asta că fondurile sunt mici pentru investiții în acest an. Joi am fost la Târgul de carte „Bookfest” de la Romexpo București. Puțini vizitatori, cărți la prețuri acceptabile. Pe un raft al unei edituri era expusă o carte de bucate care în subtitlu avea un cuvânt ciudat: „volovan”. Am întrebat pe doamna prezentă dacă nu cumva trebuia scris „bolovan” ? Mi-a răspuns că nu știe, fiind contabila firmei. Cumpărasem înainte o carte deosebită, intitulată „Civilizația analfabetismului” de Mihai Nadin, ed. Spandugino, 2016. Mi-am adus aminte că „vol-au-vent” este un aperitiv specific frantuzesc, servit cândva la un banchet de Ziua Națională a Franței pe vremea președintelui Charles de Gaulle, la care n-am participat, nefiind invitat. Am citit meniul tot într-o carte. D-aia e bine să citești. Păstorel, într-o „carte de bucate” care mi-a lăsat gura apă, pomenea de un birt cu un nume haios: „La musca văduvă”. Există însă o explicație destul de mulțumitoare care mi s-a ițit în creier când am văzut grătarele cu mici azi în târg. La unul din cele trei, jupânul folosea trei ustensile: un clește, un plici și un carton tare. Cu cleștele întorcea micii, cu cartonul întețea jarul, iar cu pliciul omora muștele. Adică muscoii, cei obraznici și insistenți, pe care musai să-i omori ca să scapi (aș !) de ei, fără să te vadă clienții. Și uite așa, rămân muștele văduve ! Q.e.d.

4.06.2023: *„Nu-mi trebuie niciun ban/ Vreau doar sănătate...”*

Zicea dintr-o casetă un lăutar celebru, azi în târg. Îl cred parțial pentru că, fără bani, chiar nu poți să te faci bine dacă, Doamne ferește !, te lovește un necaz oarecare la un moment dat. Iar fără bani nici în târg nu poți să mergi. Doar așa, ca să te afli-n treabă. Cam frig în dimineața aceasta, cu cer noros, amăgitor. La prima oră am trecut cu greu cu mașina printre altele deja parcate pe trotuarele din amonte. Mi-am propus să revin mai târziu, respectiv pe la ora 11, sperând să găsesc loc. L-am găsit. Era singurul și parcă mă aștepta. Am grăbit preumblarea, găsind și ce nu mi-am propus. Având bani, mi-am permis si să risipesc (2 cuțite bune, 3 căni din aluminiu pentru picnic la Viscri, o pălărie pentru fetiță rămasă de la înscăunarea regelui Charles al III-lea al Angliei), o carte de Vladimir Streinu. Vizibil și simțitor, ieftinirea abruptă a legumelor trufandale: 3 lei/kg cartofii noi (cei vechi au dispărut), 8 lei/kg roșiile moțate, 5 lei/kg castraveții de solar, 2 lei/kg varza nouă. Încă răsaduri diverse, dar nu s-au mai vândut. Căpșunile autohtone 12 lei/kg. Cireșele tot 28 lei/kg. Greu să se mai ieftinească în lipsa producției. Flori la ghivece super atrăgătoare, dar nu au avut clienți. Per ansamblu, zi nefastă pentru vânzători, producători sau negustori. Ceapa veche 6 lei/kg. Cea nouă încă crește în pământ, iar cea verde s-a terminat (căuta cineva zadarnic). Nici la mici nu a prea fost vânzare. Oamenii au rămas fără bani. Au cheltuit cu pomenile de sâmbăta tuturor morților de ieri, cu vasele de Rusalii și altele, iar pensiile nu s-au achitat încă. Prea multe sărbători, greva profesorilor și alte evenimente au influențat activitatea economică. Un glumeț care cumpărase niște cartofi zicea că plătește cu cardul. Doamne ferește, ar dispărea târgurile rurale dacă s-ar impune de sus. Că deja nimic nu ne mai miră. La mici se ospăta o rudă de-a nu știu cui, sosită din Vestul Sălbatic, călare pe-o motocicletă exagerat de împopoțonată cu jucăriile, ca să atragă atenția. Semăna cu proprietarul, ca harnașament. În gând mi-am spus că a luat locul călușarilor care, iată, rămân doar în amintire. Ce să mai vorbim despre iele, cărora li s-a distrus habitatul, respectiv pădurile virgine. Cât despre caloian (că tot nu ne plouă), căutați la nudiști, pe malul marii. În final, șansa mi-a surâs. Lângă cherestea, o trăsurică (model Maraton, zicea proprietarul bolintinean, str. Dimitrie Bolintineanu, nr. 33). Iapa Gabi era înhămată și dotată cu echipament corespunzător. Îi lipsea perechea la oiștea parcă prea lungă. Cu puțină imaginație, parcă mă și vedeam într-un car de luptă concurând de partea romanilor, ca-ntr-un film cu Obelix și Asterix. Sigur aș fi câștigat pentru că aș fi dopat caii cu jar din fag din pădurile Daciei. La un magazin din centru se vinde acum mangal din Africa de Sud. Asta da globalizare ! Pe când și sare, din altă zare ?

11.06.2023: *Macii sângerii*

Să vezi macii arzând în lumina soarelui ce se ridică la orizont dimineața devreme, uiți de tot și de toate. Uiți de războaie și de nevoi, de dureri și de anii duși. Te simți om. Mergând spre târg din direcția Bolintin Deal, străbat lunca Sabarului, cultivată în totalitate cu cereale, floarea soarelui și mai puțin porumb. Cu toată seceta, plantele arată bine. Orzul a intrat în faza ultimă de creștere, iar grâul îl urmează. Pe marginea drumurilor se observă niște jaloane roșii. Sunt macii înfloriți. Într-un loc, cam pe unde a fost „Plopul cel Mare”, aceștia păreau mai sângerii decât ceilalți. Când am ajuns în dreptul lor am avut o tresărire, așa că m-am oprit. Aproape de șosea, un plop mai mic, urmașul uriașului plop ce a fost doborât de o furtună puternică în luna iunie a anului 2009, parcă ar fi vrut să-mi spună ceva. Eram grăbit să ajung la târg așa că mi-am reluat mersul. Deși devreme, unii chiar cumpăraseră ce aveau mare nevoie: cartofi noi, ceapă sau trufandale. Am pornit cu dreptul, așa că am găsit ce mi-am propus la prețuri convenabile. Surpriza a fost la roșii: 6 lei/kg, pe alese. Cartofii noi, 3,5 lei/kg (la final 3 lei/kg), destul de mari, prezenți la foarte mulți vânzători. Varza nouă, 2 lei/kg, pentru că era de dimensiuni mari, adică bună pentru mâncare și mai puțin pentru salată. Dintr-una mănâncă o familie mare. Cireșe plimbate, 15 lei/kg. M-am păcălit însă: până seara erau bune de dat la păsări. Îmi propun să-mi reprim pofta și să aștept până când voi culege din pomii mei (adică la anul). La fel am pățit și la căpșuni (12 lei/kg). Depreciate din start. Vânzătorii au o tehnică de a expune marfa, în grămadă: deasupra au proaspete și atrăgătoare, iar la bază cele storcite, mici, din care iau cu scafa. Și astfel, acasă, regreți că ai cumpărat. Flori multe și frumoase. Răsaduri destule încă. Mere de calitate, atrăgătoare, cu 5, 4 și chiar 3 lei/kg. Merită ca alternativă. Ca niciodată, cumpăr pentru că în curte, deși am foarte mulți pomi fructiferi, diverși ca soiuri, au rămas fără fructe din cauza înghețului de la începutul primăverii. Grav este că în ultimii doi ani, din aceleași cauze, s-a pierdut producția, în special la caiși. Dar, să nu ne pierdem speranța, iar eu sunt optimist. Să luăm exemplul conlocuitorilor noștri, omniprezenți, fără griji, care-și încarcă cărucioare cu alimente de la Megamagazine, inclusiv pepeni verzi (5 lei/kg). De unde bani, ei știu, că ajutoarele nu le-ar ajunge. În fine, o țin numai în nunți și petreceri. În săptămâna ce a trecut au fost două nunți și o înmormântare (la ei). Jalea de la mort a copleșit Bolintinul. Două nopți de bocete manelizate, interpretate de orchestre cu DJ. Exemplu: „Lași nevastă și copii/ Un’te duci, n-o să mai vii !”. Strada (drum județean) ocupată zi și noapte de mașini *bengoase*, rude și prieteni în doliu, patru grătare la foc continuu, băuturi fără număr. Sâmbătă, dricul tras de cai masivi a străbătut cartierul blocând total circulația. Duminică dimineață, încă mișcare la casa dispărutului, mesele tot pline (pe trotuar). La una se juca de zor barbut la vedere. Ca pe vremuri. Oricum, se cheamă tradiția lor și noi trebuie s-o respectăm. Pentru mine, surpriza cea mai tare a fost grămada de baligă de cal din dreptul bisericii rămasă de la cei doi cai bine hrăniți care au tras dricul. Ca un blazon pe care-l binemerităm, parcă dinadins lăsat până luni când au venit gunoierii. Se zice că ar aduce noroc ! ? Cui ?

18.06.2023: *Ploaia care dă speranțe*

O secetă cruntă ne-a tăiat speranțele. Toate plantele suferă. Recolta de păioase este relativ slabă deși fermierii au aplicat strict tehnologia, îngrășămintele și tratamentele foliare. I-a lipsit în ultima fază apa, adică ploaia, pentru ca boabele să fie de calitate. Ieri a început recoltarea orzului în zonă. Nu știu câtă producție s-a obținut, dar paiele erau frumoase și s-au balotat integral. Urmează grâul, intrat și el în ultima fază de dezvoltare. Porumbul a stagnat din creștere. Să sperăm că-și va reveni cât de cât. Subliniez că aceasta-i situația aici, la noi, căci la alții ploile nu mai contenesc. Apa din fântâni este puțină și nu poate susține optim necesarul pentru legume. Unii folosesc apa din rețea care nu poate fi o soluție. Pomii mor și ei de sete. În livezi fructe ioc. De aia cumpărăm de poftă din târg: 14 lei/kg căpșunile, 13 lei/kg cireșe nu tocmai proaspete. Azi florile au fost puțin băgate în seamă. Pe o minitarabă miere de rapiță. La salcâm culesul abia a acoperit hrana albinelor. Rămâne speranța la tei și floarea soarelui. Deja s-a scumpit. Vremea afectează tot, chiar dacă nu observăm la prima vedere. Încă destule răsaduri. După mazăre, acum recoltată, urmează prazul și varza de toamnă. Roșiile mi se par prea scumpe: 7, 8 și chiar 9 lei/kg, acum de la producători. Cerșetorul tractat stârnește în continuare milă, iar însoțitoarea adună cu rapiditate banii pe care-i îndeasă în ascunzișuri intime (tehnică, nu glumă !). Ouă cam mici, ca la sfârșitul sezonului. Acum speranțe rămân de la cocoși. La vedere carne de vită și o spată de porc ce se observă în șlițul unui sac. Câteva găini eviscerate, ca să avem de toate. Cereale, cherestea și fiare. Ca bunic, am cumpărat un pușcoci de pirat, ca cel din filme, cu doar 20 lei. „Dacă nu avea defectul nu ți-l dădeam fără 50 lei !”, mi-a spus piranda. Oricum, aici găsești ce vrei, inclusiv tablouri și cărți, rochii purtate, macaturi și pantofi, jucării și veselă și multe alte lucrușoare, multe aduse chiar din Spania sau din Italia. Chilipirgii amăgiți ca mine se tot găsesc. Surpriza zilei a reprezentat-o ploaia de vara, scurtă (23-23:30), dar consistentă, care mi-a indus un somn odihnitor. Ce bani, de numărat, ce alte alea, somnu-i mai bun. A dispărut rânjetul secetei, căreia rafalele de ploaie i l-au închis. Și nu uitați, peste trei zile vine vara astronomică. Căutați umbră.

25.06.2023: *Solstițiu cu lună nouă*

O săptămână cu temperaturi mari (vineri, 36 grade C). Ar fi primul val de caniculă din acest an. Cam devreme și pe fondul lipsei de precipitații acute, seceta își arată colții. Porumbul și floarea soarelui suferă. Am văzut deja primele flori într-o parcelă. Nici azi noapte, deși anunțată, ploaia nu a venit și pe la noi. Apa din fântâni este tot mai puțină și nu știu ce să ud mai întâi. La fel, pomii, cu sau fără fructe, suferă și ei din cauza uscăciunii. Un an dificil pentru agricultori. Târgul, unde am sosit la 6:20, era pregătit să-și primească cumpărătorii. Pentru unii, lactatele reprezintă prima țintă. Aud câțiva prieteni care-mi spun: „Iau de la cineva anume în care am încredere !” Așa să fie. Eu am luat doar lapte dulce (15 lei un bidon de doi litri). Problema n-ar fi neapărat laptele, ci ambalajul, care este reutilizabil după ce a fost folosit de cine știe cine. Dar, asta-i piața. Când vom avea târgul nou gata vor fi și condiții de igienă mai bune. Dacă însă mai tergiversează mult lucrările, e posibil să dispară vacile și să rămânem cu „laptele cucului”. Asta dacă vom mai trăi. În general, azi ne-am bucurat de prețuri mici la multe legume. Astfel, cartofii s-au vândut cu 2,5 lei/kg fiind și de calitate extra. Roșiile, maxim 5 lei/kg (la final, cele zis „de ciorbă”, cu 3 lei/kg). Castraveții, 4 lei/kg. Mai scumpe au fost vinetele (10 lei/kg), ardeii grași (tot 10 lei/kg) de proveniență sigur românească. Tot ieftine, zarzavaturile, la legături mici (un leu) sau mai mari (zis buchet, 5 lei). Scumpe (justificat, producție mică, influențată de secetă) păstăile de fasole fideluță (12 lei/kg) sau lată (15 lei/kg). Încă răsaduri de tomate (pt. solar), varză de toamnă, praz și ceapă de apă. Am avut rezerve pentru că a secat aproape de tot fântâna din curte. Seceta, dar mai ales exploatările de nisip („produse de balastieră” li se spune) din zonă au distrus echilibrul hidrologic subteran. Florile în ghivece au atras și azi clienții (mai ales doamnele). Căutate au fost fructele de sezon: cireșele (15 lei/kg), vișinele (12 lei/kg) și caisele (10 lei/kg). Foarte scumpe, dar prețul e dat de puținătatea ofertei. Varza, care e căutată și pentru salată, 2 lei/kg. Ceapa uscată 6-7 lei/kg nu dă semne să-i scadă prețul. La a doua tură (ora 11:30) am găsit roșii și mai ieftine (4 lei/kg) și chiar ardei gras cu 3 lei/kg. Ca de plecare. Se instalase o stare de disconfort termic și oboseala nopții scurte. Două vânzătoare discutau. Una spunea că s-a sculat la ora 2:30 și că odată ajunsă acasă se va culca chiar fără să mai mănânce. După amiaza am avut parte de cea mai frumoasă surpriză. A plouat torențial de la ora 15:45 până la 16:20. Acum mai avem speranțe pentru porumb și floarea soarelui. Cineva, acolo sus, încă are milă. Sau sânzienele, pe care ieri, la Centrul Cultural „Școala Veche”, le-am invocat intens și le-am adus ofrande ?

2.07.2023: *Ceapa de Sânpetru*

Că vrem sau nu, vremea trece. Joi a fost Sfântul Petru, sărbătoare importantă, dar noi, care nu (mai) ținem post, am uitat de ea. Și am avut un semn, miercuri, când a plouat bine, cu rafale. În fine, Măriuca mi-a spus că acum se calcă ceapa ca să nu-i mai crească frunzele, ci doar bulbul, până la următorul sfânt, Ilie, când se recoltează. Târgul cam moleșit. Unii au fost la nunți, care au fost oprite în post. Chiar ieri, în „cartier”, am văzut o „herghelie” de cai înhămați la calești împărătești care, desigur, au blocat șoseaua. Cine zice că e criză ? Sau, altfel spus, o fi, dar nu la ei ! Mărfuri destule, în special tomate și fructe cam la toți. Pentru prima dată pepeni galbeni autohtoni (6 lei/kg). Cireșele pietroase 15 lei/kg, iar vișinele (codițe cu frunze verzi) 12 lei/kg.

(continuare în pag. 31)

(urmare din pagina 30)

Am luat destule, de nevoie, pentru vișinate și dulceață. La mine, pomii n-au avut deloc fructe în acest an din cauza înghețului tardiv din primăvară. Bineînțeles că nici la ceilalți din zonă. Am luat praz (10 lei/leg. cu 33 de fire) pe care l-am și plantat, ca să am de lucru la udat. De Sf. Petru am cumpărat și pui de o zi de găină, 40 cu 5 lei/buc., tot ca să am grija lor și să-i apăr de vulpile hapsâne. Cum zicea profesorul meu de istorie: „Fănică, gâlgâie brazda-n tine !". Mereu am vrut să dau exemplu personal, dar n-am avut discipoli pe măsură. Dimineața devreme, cele două gogoșării lucrează de zor și servesc la „botul calului" primii clienți care sunt vânzătorii sosiți de departe, sculați la ore mici și cărora le chiorăie mațele. Gogoșile, e drept, calde, sunt parcă niște miniscovergi, aproape transparente de subțiri ce sunt. Doar 2 lei/buc. pare puțin, dar se adună mulți bani din această afacere într-un timp scurt. Vizavi poți ciuguli și o crestătură de șunculiță țărănească, pe care azi o păzea Nelu cu vițelu', care știe să-i facă reclamă. Dacă mai adaugi și un vârf de cuțit (sau două) de brânză de la ceilalți vecini de tarabe, mai că te-ai (puțin) săturat, ca Hagi-Tudose. Pofta-i mare.

9.07.2023: ***Fie soare ori că plouă/ Mi-am luat pălărie nouă !***

Dimineață răcoroasă, dar plăcută pentru acest moment, căci de mâine se anunță al doilea val de caniculă. M-am grăbit așadar spre târg și nu degeaba: am găsit loc de parcare (6:25). Primul contact vizual a fost omul cu pepeni. Cei verzi, 2,5 lei/kg nu m-au tentat, dar galbeni nu mai avea. Mai încolo găsesc ce căutam, cu 4,5 lei/kg și am luat mintenaș. Vizavi, un altul vindea cu doar (!) un leu/kg. Mai să-mi pun unghia-n gât. Noroc că le tăiasem aseară. Dar am luat încă 7 kg (2 buc.). Aveau câte un mic defect (crăpături longitudinale pe câte un meridian aș zice) care dovedesc faptul că sunt copți și sătui de apa de la ploi sau irigații. Legume multe la prețuri stabilizate: roșiile 3,5-4 sau 5 lei/kg de la micii producători, ardei gras 7 lei/kg, iar cel capia copt, roșu, 8 lei/kg (din import sigur), morcovi 5 lei/kg, ceapa uscată 5 lei/kg ș.a.m.d. Castraveți 3 lei/kg pe alese. Fructele reprezentate de cireșe (13-15 lei/kg), vișine 12 lei/kg si 10 lei/kg cele fără codițe, caise 8 lei/kg, fără gust. Cartofii albi 2,5 lei/kg, iar cei roșii 3 lei/kg. Vinete 7-8 lei/kg, lăudate. Destule zarzavaturi proaspete, iar păstăile 8 lei/kg (ultimul cules de pe vrej). Mulți au cumpărat răsaduri: de roșii și castraveți pentru solar sau de praz, varză de toamnă și ceapă de apă. Prietenul Doru, cu prețuri omenești la tot ce vinde (re-) mi-a spus că deși e obosit (sculat de la ora 3) când ajunge acasă (jud. Dâmbovița) va stropi contra manei ceapa, a patra oară (!). La mine-n grădină m-am uitat la ea cum „se topește" în pământ. Nu e economic să tratezi o mică suprafață din grădină. Ieri dimineață a plouat mărunt, fără vânt, cum ne speriau meteorologii, timp de o oră. A fost bună și ea, dar apoi a venit căldura și sigur că a favorizat mănarea. În fine, probleme și dileme. M-am hotărât să nu mai plantez varza de toamnă, căci nu mai este apă în fântână. Și nici vinete la anu' că le atacă gândacul de Colorado care-i greu de tratat într-o mică grădină cu zeci de soiuri de legume, fiecare având dăunători proprii. În fine, am revenit la ora 11 când deja se debarasau tarabele. Multe legume și fructe se epuizaseră. Doru a lăsat ardeiul gras la 4 lei/kg și cu 10 lei am golit ultima lădiță. Doamna cu miere a avut clienți. Printre ei, eu și Cornel State. Mierea-i de anul trecut. De data aceasta, zâmbetul său plăcut a dezavantajat-o. Se vedea golul lăsat de pierderea unui incisiv. Parcă priveam un urdiniș de stup. Ne-a arătat buletinul (de ce ?). Numele: Ioana. În zona cu cherestea, pe o capotă de mașină, o expoziție de pălării de soare pe care le vindea parcă prea ieftin un domn, Amăgeanu. Cu 20 de lei m-am procopsit. În târg trebuie să ai bani destui, că nu se știe ce chilipiruri găsești. Gogoșile (2 lei/buc.), după 5 minute de stat pe tavă se dezumflau ca baloanele, doar că nu pliciuiesc. O dulce amăgire după care rămâi cu un gust amar, de îndulcitori chimici. Ultima oprire, la cărți, unde s-au adus „noutăți". Pe câmp grâul așteaptă să fie treierat. Micii fermieri-arendași din zonă așteaptă angrosiștii să le preia producția de pe câmp (bună, spun ei). Cu toate că au contracte, situația le este nefavorabilă. Ei n-au spații de depozitare, cele care mai există nu sunt suficiente iar porturile Constanța sau Giurgiu sunt blocate de cerealele din Ucraina ! Prețul este de batjocură: 0,79 lei/kg. Miroase a faliment. Păcat, mare păcat. În marile magazine, făina 000 este 5,5 lei/kg, iar pâinea „boierească" 8,7 lei/buc. de 500 grame. Trageți concluzia ! ?

REGULAMENT
Concursul Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu" Ediția a XXXII-a, 14 octombrie 2023, Bolintin Vale

Revista „Sud", în parteneriat cu Filiala Poezie București a Uniunii Scriitorilor din România, Centrul Cultural „Școala Veche" Bolintin Vale, Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și Editura Sud organizează, cu sprijinul Consiliului Local și al Primăriei orașului Bolintin Vale, ediția a XXXII-a a Concursului Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu", octombrie 2023, Bolintin Vale, județul Giurgiu.

Concursul își propune sprijinirea creatorilor de literatură din România și diaspora, care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor și nu au debutat în volum până la data încheierii înscrierilor (31 august 2023).

Ediția 2023 a Concursului Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu" va avea două secțiuni: eseu și poezie.

SECȚIUNEA ESEU

Concurenții vor trimite un eseu inedit despre opera unui scriitor originar din sudul României pentru care se va acorda:

Premiul Neagu Udroiu (600 lei)

Textul trebuie redactat în Microsoft Word, de cel mult 12 pagini A4, cu literă Times New Roman de 12 (37.800 caractere fără spații).

SECȚIUNEA POEZIE

Concurenții pot trimite poezii realizate atât în vers alb, cât și în vers clasic. Pentru această secțiune se vor acorda următoarele premii în bani, toate fiind sume nete, neimpozabile:

Pentru poezia în vers clasic va fi acordat **Premiul Dimitrie Bolintineanu (800 lei).** În cadrul acestei secțiuni autorii vor trebui să respecte regulile referitoare la rimă, ritm și măsură, specifice poeziei în vers clasic.

Pentru poezia în vers liber se vor acorda trei premii:

a) **Premiul Nicolae Dan Fruntelată (700 lei)**

b). **Premiul Petre Ghelmez (600 lei)**

c). **Premiul Eugen Rotaru (500 lei)**

Lucrările vor fi trimise până la data de 31 august 2023 pe e-mail la adresa revistasud@yahoo.com, cu precizarea „pentru concurs". Lucrările vor purta un motto și vor fi însoțite obligatoriu de un CV, o fotografie a autorului și un număr de telefon.

Din juriul condus de poetul, criticul și dramaturgul Horia Gârbea (președinte al Filialei Poezie-București a USR) vor face parte membri ai Uniunii Scriitorilor, personalități din instituții de învățământ superior și cultură, specialiști din instituțiile organizatoare.

Lucrările selecționate pentru concurs vor fi publicate într-un volum colectiv la Editura Sud, fiecare dintre autorii participanți la festivitatea de premiere urmând să primească câte două exemplare (gratuit).

Câștigătorii vor fi anunțați până la data de 30 septembrie 2023 pentru a participa la festivitatea de premiere ce va avea loc în data de 14 octombrie 2023 la Bolintin Vale.

Participarea câștigătorilor la festivitate este obligatorie, altfel premiile în bani ce urmau să revină absenților vor fi redistribuite sau anulate de către organizatori. De asemenea, obligativitatea participării la festivitatea de premiere se aplică și pentru primirea celor două exemplare gratuite din volumul colectiv și a diplomelor.

Cheltuielile de deplasare a concurenților la Bolintin Vale vor fi suportate personal.

Organizatorii vor asigura transportul juriului și laureaților de la București la Bolintin Vale și retur.

Relații la telefoanele:
0726179367 – Gabriel Dragnea – Redactor șef adjunct
0720350555 – Ștefan Crudu – Secretar general de redacție

Reviste primite la redacție

Actualitatea literară, anul XII; nr. 124, mai-iunie 2023, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de AL LUGOJPRESS cu sprijinul sponsorilor și al SIP Timiș. Director Nicolae Silade; Redactor șef Ela Iakab; Secretar general de redacție Remus V. Giorgioni.

Bucureștiul literar și artistic, anul XIII, nr. 6-7 (141-142), iunie-iulie 2023. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Caligraf, anul XXIII, nr. 7-8 (254-255), iulie-august 2023, revistă de cultură editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar general de redacție Stan V. Cristea.

Scrisul românesc, anul XXI, nr. 6 (238) 2023, revistă de cultură fondată la Craiova, publicată de Fundația-Revista *Scrisul Românesc*. Director Florea Firan.

Litere, anul XXIV, nr. 5 (278), mai 2023; nr. 6 (279), iunie 2023, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni editată cu sprijinul Consiliului Local Municipal și al Primăriei Municipiului Târgoviște. Director Tudor Cristea; redactor șef Mihai Stan; secretar de redacție Mihail Florin Stan.

Apostrof, anul XXXIV, nr. 6 (397), 2023, revistă finanțată cu sprijinul Ministerului Culturii, editor Uniunea Scriitorilor din România. Redactor șef Ion Vartic.

Bucovina literară, anul XXXIV, nr. 1-2-3 (383-384-385), 2023, revistă publicată cu sprijinul financiar al Consiliului Județean Suceava. Redactor șef Alexandru Ovidiu Vintilă.

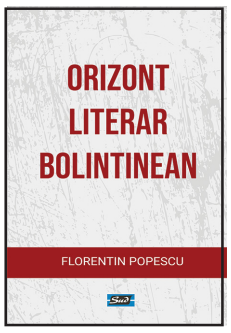
Caietele de la Araci, anul XI, nr. 1 (19), iunie 2023, publicație semestrială de literatură a Muzeului Carpaților Răsăriteni. Redactor șef Luminița Cornea; Secretar de redacție Nicolae Scurtu.

Mozaicul, anul XXVI, nr. 6-7 (296-297), 2023, revistă de cultură editată de AIUS Printed. Director Nicolae Marinescu; redactor șef Petrișor Militaru; secretar de redacție Maria Dinu.

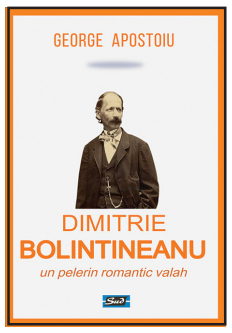
Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la sediul redacției și de la Biblioteca orășenească.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Biblioteca SUD-ului

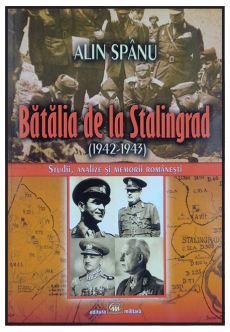
Florentin Popescu, ***Orizont literar bolintinean***, Bolintin Vale, Editura Sud, 2023. *Volumul pe care îl ai acum în mâini, stimate cititor (volum pe care pentru mai multă expresivitate ne gândisem inițial să-l numim „Bolintin, «locul sfințit» odinioară de marele poet") nu se vrea a fi decât încă o confirmare (dacă mai era nevoie) a faptului că Bolintinul a devenit un brand cultural important pe harta spirituală a României de azi. Un brand susținut cu toată puterea faptei și a trăirii lor de către poeții, prozatorii, eseiștii, istoricii acestui areal în care ei trăiesc și lucrează ca demni urmași în faptă și gândire ai marelui poet.*

George Apostoiu, ***Dimitrie Bolintineanu, un pelerin romantic valah***, ediția a II-a revizuită și adăugită, Bolintin Vale, Editura Sud, 2023. *Cultura românilor s-a dezvoltat într-un areal bivalent, cel oriental ortodox și cel occidental catolic. Noi nu suntem nici orientali, nici occidentali, sau suntem și orientali, și occidentali. Profilul nostru cultural conservă elemente determinante ale unui popor latin obligat să trăiască într-un spațiu rupt geografic de familia sa ontologică. Sigiliul latinității și credința ortodoxă și-au găsit în timp un modus vivendi suficient de trainic pentru a conferi identitate națională. Bolintineanu este scriitorul care întârzie în Orient o vreme, mai mult decât alți scriitori români, dar când revine în Occident o face cu convingere și cu succes, contribuind la modernitatea literaturii noastre.*

Niculae Stoica, ***Dârvari – un vechi sat de pe Sabar***, Bolintin Vale, Editura Sud, 2023. *Ideea de a scrie o carte despre istoria satului Dârvari a pus stăpânire pe mine în urmă cu mulți ani, mai precis după ce m-am pensionat, când am avut posibilitatea să-mi dedic timp pentru căutarea și cercetarea unor surse documentare din cadrul Arhivelor Naționale, centrale sau județene, dar și pentru studierea unor publicații și lucrări elaborate anterior, cu referiri la arealul Ciorogârla – Dârvari, pe care le-am reiterat în cuprins. „Dârvari – un vechi sat de pe Sabar" este o lucrare menită să umple un gol existent în cunoașterea trecutului acestei mici și neînsemnate localități și prin conținutul său am vrut să aduc la lumină unele informații necunoscute pentru cititor despre teritoriul și locuitorii săi.*

Alin Spânu, ***Bătălia de la Stalingrad (1942-1943)***, București, Editura Militară, 2023. *„Volumul istoricului Alin Spânu ne aduce în memorie și în suflet una dintre cele mai importante bătălii din istoria celui de-al Doilea Război Mondial și, în același timp, una dintre marile înfrângeri militare din istoria ar matei române: Bătălia Stalingradului (încheiată la 2 februarie 1943)."* (dr. Constantin Corneanu)

Nicoleta Racikovski, ***Momentul inițial și alte povestiri***, Grădinari, s. edit., 2023. *M-am oprit la 27 de povestiri pentru că 27 este ziua mea de naștere și ar trebui să fie numărul meu norocos ! Povestirile le-am scris în speranța că vor bucura cititorii și le va fi de ajutor să treacă mai ușor ale vieții valuri.*

Georgeta Stoica, Paula Popoiu, Georgiana Onoiu, ***Portul popular din Câmpia Munteniei în colecțiile Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti" din București***, Cluj Napoca, Editura Mega, 2020. *Dintre toate genurile de creație populară, prezentăm in acest volum portul popular femeiesc din zonele Teleorman, Vlașca și Ilfov, în cadrul cărora întrezărim elemente străvechi de cultură aflate la baza fenomenului artistic românesc. Originalitatea ei se întemeiază pe tradiții moștenite, ca o consecință firească a vechimii și continuității de locuire pe același teritoriu.*

Florentin Popescu, ***Acei scriitori minunați și escapadele lor***, București, Editura Rawex Coms, 2023. *Cartea de față se adresează în primul rând cititorilor cu vârsta de peste 16 ani, care au (sau cred ei că au) umor și vor să afle cum se distrau scriitorii de altădată, când nu aveau televizor, laptop și nici telefon mobil.*

Andreea Narcise Grigore, ***Dinamica albiei râului Argeș și raportul cu factorul antropic în perimetrul Bolintin***, Bolintin Vale, Editura Sud, 2023. *Volumul de față are la bază lucrarea pe care am întocmit-o în anul 2020 în vederea obținerii gradului didactic I ca profesor de Geografie la Liceul „Dimitrie Bolintineanu" din orașul Bolintin Vale. Prin urmare, cartea se poate dovedi utilă atât cadrelor didactice de specialitate, cât și studenților, dar și celor care doresc să afle mai multe despre zona studiată, iar prin prezentarea ei elevilor considerăm că se pot obține rezultate dintre cele de care are nevoie societatea actuală pentru educarea tinerei generații și dezvoltarea ei în spiritul conviețuirii armonioase și sustenabile, în respect față de natură...*

Editura Sud din Bolintin Vale
publică volume de literatură, istorie și artă ale autorilor din sudul țării, care tratează despre arealul bolintinean ori subiectele din această zonă.
Consilier editorial: Gabriel Dragnea.
E-mail: editurasud@gmail.com
Telefon editură: 0726179367

2019
Alexandru Ghiță-Sașa, *Sonete lângă somnul tău... și alte stihuri*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Milica Dan, *Școală veche, școală nouă la Bolintin Vale*
Victoria Milescu, *Cronicile Sudului*
Gabriel Dragnea, *Altharul lui Cronos*
2020
Vasile Grigore, *Constantin Șt. Bolintineanu – Portretul unui ctitor*
Alexandru Cazacu, *O cameră single*
Vasile Grigore (coord.), Ștefan Crudu, Marian Grigore, *Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean*
Stanca Gianina Mehedințu, *Localitatea mea și obiceiurile ei. Auxiliar didactic*
Stanca Gianina Mehedințu, *Norme de ortografie și punctuație în limba română contemporană. Auxiliar didactic*
Niculae Stoica, *De la Miliție la Poliție*
Florică Dan, *Bea omule, răcoarea mea*
Corneliu C. Cristescu, *Poeziile inimii*
Corneliu State, *Viața, Credința, Familia*
2021
Constantin Colonaș, Florin Colonaș, *Omul cu ochi albaștri*
Gheorghița Ghiță, *Ghid orientativ – titularizare, definitivat, gradul II: educație fizică și sport – învățământ preuniversitar: teste rezolvate, sisteme de acționare, referate de specialitate*
Corneliu State, *Din arhivele unei școli*
Nicolae Dan Fruntelată, *Jurnal sudist*
Constantin Bărbuță, *Confesiuni din viață și de la catedră*
Titus Vîjeu, *Cărțile Sudului*
Nicolae Scurtu, *Cărți cu autografe în biblioteca lui Nichifor Crainic*
Florentin Popescu, *Autori și cărți din bibliotecile Sudului*
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 1
Luminița Cornea, *Virgil Cioflec – Contribuții biobibliografice*
2022
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 2
G. Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*
Vili Pârvănescu, *Hai Unirea ! Hai Petrolul ! Hai la fotbal Bolintin !*
Corneliu State, Elena State, *Neînfricații – călător prin țara mea*
Corneliu C. Cristescu, *Farmecul amintirilor – povestiri din Bolintin și Crevedia*
Caietele revistei Sud
Alexandra Firiță, *Rochia de hârtie*
Gabriel Dragnea, *Însemnări din Sud. Referințe lirice și ipostaze culturale*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Ruxandra Dragomir, *Rime pentru Garofița*
Titus Vîjeu, *Scrinul alb*
Monahia Benedicta Moldovan (coord.), *Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări*
2023
Niculae Stoica, *Dârvari – un vechi sat de pe Sabar*
Florentin Popescu, *Orizont literar bolintinean*
George Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*, ediția a II-a revizuită
Andreea Narcise Grigore, *Dinamica albiei râului Argeș și raportul cu factorul antropic în perimetrul Bolintin*

Sud
Director fondator: Constantin Carbarău
Seniori editori: Ion Andreiță, Ioana Ruxandra Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Secretar general de redacție: Ștefan Crudu
Colectiv de redacție: Alexandru Cazacu, Constanța Crudu, Alexandra Firiță, Marian Grigore, Gianina Mehedințu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Republicii, nr. 2M, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 0720350555
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 10 lei

RAWEX COMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea.
Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.